Paula din valea Waldensiei -Eva Leconte
Traducere în limba română de ESTERA CIOBANU

FĂCLIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LECOMTE, EVA
Paula din Valea Waldensiei / Eva Lecomte ; trad.: Estera Ciobanu. - Oradea : Făclia, 2007 ISBN 978-973-8448-30-8
I. Ciobanu, Estera (trad.) 821.111-93-32=135.1
PAULA the Waldensian
by Eva Lecomte
Published into the Romanian language with the support of
The Roundwood Trust, UK.
Prima ediţie în limba română, 2007 ISBN: 978-973-8448-30-8
Copyright © 2007, Editura Făclia pentru prezenta traducere
Str. Făcliei, nr. 36/D, Oradea, 410181, Bihor
Tel./ Fax 0259-419318; 0722 609746
E-mail: faclia@rdslink.ro
www.faclia.ro
Toate drepturile asupra ediţiei în limba română revin Editurii Făclia. Nicio parte a acestei publicaţii nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă şi prin niciun mijloc fără permisiunea scrisă a editurii.
Redactor: LAURA NEMŢUŢ
Tehnoredactare şi design copertă: ANDREI BOGDAN MOGA

(Prefaţă

Am nădejdea că toţi. copiii care vor citi această carte vor simţi aceeaşi bucurie pe care am trăit-o eu atunci când am scris-o.

Mântuitorul Paulei vrea să fie şi Mântuitorul tău. Paula nu era nicidecum desăvârşită, dar II iubea pe Dumnezeu cu toată inima, şi pe aproapele ei chiar mai mult decât pe ea însăşi. Această fată simplă de la ţară, atât de puternică, dar totodată atât de blândă şi preocupată mai mult de ceilalţi decât de ea însăşi, seamănă uneori cu un pârâu limpede, curat şi proaspăt din ţinutul meu drag, care curgea zgomotos între malurile împodobite cu flori de nu-mă-uita. Dragostea este cea prin care ea a fost „biruitoare" - aşa cum vom vedea în continuare!

Dacă într-o zi veţi veni la mine la ţară, vreau să ştiţi că aş fi tare bucuroasă să vă cunosc pe oricare dintre cei care citiţi această carte. Locuiesc în orăşelul Villar, la capătul văii, unde peste tot sunt dealuri şi munţi ce se întind până departe, cât vezi cu ochii. Pentru mine este cea mai încântătoare regiune din lume, şi cred că Paula gândeşte la fel.

Aşa că la revedere, dragă tinere cititor! Nu te mai reţin, căci cu siguranţă îţi doreşti foarte mult s-o cunoşti pe Paula; oricum, cred că ai sa procedezi aşa cum făceam şi eu când eram de vârsta ta, şi anume, ai să citeşti mai întâi povestea, lăsând biata mea prefaţă la sfârşit - lucru pentru care te-am iertat deja!

Şi acum, fie ca Dumnezeu să te binecuvânteze, dragă Paula, în timp ce vii în mijlocul acestor prieteni dragi şi tineri ai mei care citesc povestea ta! Rugăciunea mea este ca tu să răspândeşti asupra lor aceeaşi rază minunată a luminii cereşti pe care ai revărsat-o deja asupra altora!

Eva Lecomte

Cartea *Paula* a fost scrisă mai întâi în limba franceză, iar apoi a fost tradusă în spaniolă; ulterior, descoperindu-i valoarea literară şi spirituală, traducătorul a simţit că această carte trebuie să fie oferită şi tinerilor care vorbesc limba engleză, nu numai pentru că ar trebui s-o cunoască pe Paula, ci mai ales datorită faptului că, prin ea, pot să-L cunoască mai bine pe Mântuitorul ei şi să-L accepte ca Mântuitor şi Domn personal.

W. M. STRONG

I

Păstrez şi astăzi bine tipărită în minte imaginea marii case cenuşii în care am copilărit. La început, timp de mai bine de o sută de ani, clădirea funcţionase ca mănăstire a „Doamnelor Albe" şi, cu cele patru galerii mari, una deasupra alteia, arăta maiestuos între casele simple din sat. De o parte a casei, pe unde trecea şoseaua principală de la Rouen spre Darnetal, un zid solid înconjura curtea mare, păzită la intrare de două uşi masive, fixate prin nişte cuie foarte mari. Ariditatea care predomina acea curte era cumplită, dusă până la extremă, dacă se poate spune aşa; dar de cealaltă parte a casei se vedeau terenurile fertile care se întindeau ca un covor verde, frumos şi vast, iar ici-colo puteai zări mici sate încoronate de turnurile bisericilor cu clopotniţe, care răsunau în fiecare duminică dimineaţa, chemând oamenii la rugăciune şi la închinare. Cu mult timp înainte de începerea istoriei noastre, vechea mănăstire a fost transformată într-o locuinţă minunată, într-o parte având o grădină imensă, iar de jur împrejur se aflau o mulţime de căsuţe din cărămidă care păreau aşa de mici, încât noi, copiii, credeam că sunt case pentru păpuşi, asemenea celor pe care le vedeam în revistele de la Paris. Acestea erau cunoscute ca fiind „Căsuţele Roşii". O alee lungă, presărată cu ulmi bătrâni ne despărţea de aceste căsuţe ale vecinilor noştri, care aveau în faţă un rând de bănci din piatră unde, la umbra marilor copaci, obişnuia să stea bătrânul om al satului şi să ne spună poveşti de pe vremea când se dezvoltase mănăstirea. Unele dintre aceste poveşti ne înfiorau. (într-adevăr, în multe

12.

(Pauta

nopţi se întâmpla ca acestea să rătăcească prin visele noastre.) Odată cu trecerea anilor, terenul din jurul mănăstirii a aparţinut ţăranilor. Fiecare căsuţă avea în faţă un mic spaţiu pentru flori şi o grădină pentru legume în spate.

Bineînţeles, grădina noastră, care acoperea întreg teritoriul din faţa „Căsuţelor Roşii", era mult mai impunătoare, cu fântânile sale adânci, foişoarele sale multicolore şi cu zumzetul albinelor din stupi. De fapt, pentru noi, acesta era cel mai plăcut colţ de pe pământ.

Nu-mi amintesc toate detaliile despre un eveniment special care s-a petrecut într-o zi, dar, cu siguranţă, acesta îmi va stărui în minte până la sfârşitul vieţii mele.

Stăteam în grădină şi beam un ceai.Tereza, bătrâna noastră servitoare, umbla de colo-colo prin bucătărie. Niciodată nu părea să aibă timp să se aşeze şi să mănânce. Draga bătrână Tereza! întotdeauna a fost ca o mamă pentru mine, asta pentru că noi ne pierduserăm mama pe când eram foarte mici.

Eu şi fratele meu ne certam pentru fleacuri, când tatăl nostru ne-a chemat să servim ceaiul. Desigur, nu am avut curajul să ne mai certăm în faţa lui, dar ne-am continuat războiul lovindu-ne cu picioarele unul pe altul pe sub masă.

Louis avea zece ani, iar eu nouă. Şi, firește, pentru că el era mai mare şi pentru că era băiat, considera că el este cel care are dreptul la ultimul cuvânt. De data aceasta cuvintele au fost înlocuite de lovituri; şi pentru că stăteam la o distanţă destul de mare unul de celălalt, n-am reuşit să ne lovim prea tare la fluierele picioarelor. Totuşi, am început să-mi pierd răbdarea şi, în loc să încetez, ştiind că Louis nu era foarte curajos, mi-am înclinat scaunul foarte mult şi l-

am lovit cât am putut de tare. Din cauza loviturii, faţa i s-a schimbat la culoare, iar tata, deranjat acum de zgomot, a realizat în cele din urmă ce se petrecea. Nu ştiu cum s-ar fi sfârşit totul dacă Tereza nu ar fi venit în grădină aducând o scrisoare, cu un chenar negru, pe care i-a dat-o tatălui meu. Liniştit, tata a luat scrisoarea şi a deschis-o în timp ce Tereza strângea ceştile de ceai.
O *scrisoare neaşteptată*
13
După expresia pe care o luase tatăl meu, mi-am dat seama imediat că acea scrisoare avea veşti importante, şi sunt sigură că şi Louis a observat asta, căci a uitat complet să îmi întoarcă lovitura.
- Tereza! a strigat tatăl meu.
- Da, vin acum, a răspuns buna doamnă.
- Citeşte scrisoarea aceasta şi spune-mi ce părere ai despre ea, a spus tatăl meu întinzându-i scrisoarea bătrânei doamne.
Tereza s-a aşezat la capătul mesei, între mine şi Louis, şi, cu capul sprijinit în mână, a început să citească - Tereza nu avea prea multă şcoală, astfel că citea foarte greu şi în şoaptă.
- Cine a scris-o? a fost prima ei întrebare.
- Pastorul din sat, a răspuns tatăl meu.
- Un pastor! a exclamat Tereza. Scrie tare rău pentru un pastor, şi nu mă îndoiesc că mama lui a plătit foarte mult pentru educaţia lui.
Tatăl meu a zâmbit cu un aer destul de trist.
- Nu înţelegi, Tereza?
- Ba da; înţeleg o parte din ea şi cred că cealaltă parte o pot ghici.
- Vrei să te ajut? s-a oferit Louis. Tereza se uită dispreţuitor la Louis.
- Tu?! Ar trebui să spun nu! Pe tine nu te interesează să mă ajuţi în bucătărie sau să faci ceva când îţi cer; iar acum ai sărit nu pentru că ai vrea să mă ajuţi într-adevăr, ci pentru că eşti curios!
Aceste cuvinte l-au pus la punct pe Louis, şi Tereza a continuat să citească. Aplecându-se tot mai mult asupra scrisorii, aşa grasuţă cum era, devenea din ce în ce mai serioasă pe măsură ce se apropia de a patra pagină, unde scrisul devenise aşa de mic şi de subţire, că abia dacă se mai putea descifra. Avea ochii în lacrimi când şi-a ridicat capul în cele din urmă.
- Sărmana de ea, biata micuţă! a repetat încet.
- Ei bine, ce părere ai? a întrebat tata.
14.
(Paula
- Ce părere să am? Trebuie să trimitem imediat după ea ca să vină aici cât mai repede, pentru că ...
- Cine? a întrerupt-o tatăl meu nepoliticos.
- Da! Cine? Cine? a întrebat Louis.
- Spune-ne, tată, te rog, a intervenit sora mea Roşa, o fată înaltă şi serioasă în vârstă de 15 ani.
Cum nu ne-a răspuns imediat, întrebările noastre s-au înmulţit.
- Aveţi răbdare! Aveţi răbdare! ne-a liniştit tata, va veni şi rândul vostru.
- Tereza, tu îmbătrâneşti, şi încă o fată în casă înseamnă pur şi simplu mai mult de lucru pentru tine şi mai multe probleme pe capul meu. Dacă „ea" (tatăl meu n-a mai putut să pronunţe numele mamei de la moartea ei timpurie), dacă „ea" ar fi fost aici, nu aş mai fi stat pe gânduri, dar să aduci o altă orfană într-o familie care este deja pe jumătate orfană, nu mi se pare drept.
- Nu vă faceţi probleme, domnule; puţin mai mult de lucru nu o îngrijorează pe Tereza Rouland. Va trebui să mă scol un pic mai devreme şi să merg la culcare puţin mai târziu, atâta tot.

- Bine, Tereza, mă voi gândi la asta şi trebuie să găsim o modalitate potrivită în care să procedăm cu fata.
- De ce spuneţi asta, domnule? Nu trebuie să ne gândim mult când facem un bine.
- Bine, hai să-ţi spun de ce ezit. Sunt sigur că există persoane care ar putea mult mai bine să ţină locul părinţilor acestei orfane. In ce mă priveşte, trebuie să mărturisesc că nu mă simt capabil să îndeplinesc o asemenea sarcină.
- Domnule, vreţi să ştiţi ce cred eu? V-aţi gândit în felul următor: „Din momentul în care soţia mea a murit, viaţa a devenit o povară, iar dacă nu ar fi fost copiii aş fi murit de durere, însă din dragoste pentru ei trebuie să muncesc şi să trăiesc. Aşadar, cu inima frântă şi îndurerată, trebuie să spun
O scrisoare neaşteptată
15
că nu mă simt chemat să iau o altă responsabilitate asupra mea, pe lângă copiii mei!"
- In mare parte este adevărat, Tereza!
- Da, domnule, dar e foarte rău, foarte rău, dacă îmi daţi voie să spun aşa! Ştiu că nu ar trebui să vorbesc în felul acesta, pentru că nu sunt decât o biată servitoare bătrână; dar îmi amintesc că eu am fost cea care a crescut-o pe minunata femeie pe care o jelim acum, o cunoşteam dinainte să o cunoaşteţi dumneavoastră, domnule, şi am iubit-o ca şi cum ar fi fost propriul meu copil. Când am aşezat-o în sicriu, am simţit că mi se sfâşie inima. Era prea tânără ca să moară, prea dulce, prea bună şi, pe lângă asta, mai era şi extraordinar de frumoasă! Dar mi-am şters lacrimile cât am putut de bine, căci eram conştientă de faptul că sunt multe de făcut; mi-am spus că vreau să onorez amintirea stăpânei mele făcând întotdeauna ceea ce ştiu că ea ar fi aprobat. Şi acum, domnule, să luăm această micuţă orfană, aşa cum ştiu că ar fi făcut buna dumneavoastră soţie, ca fiică a surorii sale iubite ...
Dintr-odată s-a oprit, oarecum stânjenită, pentru că şi-a dat seama că vorbise cam mult pentru statutul pe care îl avea.
Dar mai mult decât cuvintele sale simple, vocea ei ce tremura de emoţie ne-a mişcat pe toţi în adâncul sufletelor noastre.
- Eşti o femeie curajoasă, cu o inimă mare, spuse tatăl meu luându-i mâna. Voi scrie chiar în seara asta şi îi voi ruga să trimită fata la noi cât de repede.
Şi, întorcându-se spre noi, a adăugat:
- Fără-ndoială, acum ştiţi despre cine vorbeam. Verişoara voastră Paula şi-a pierdut tatăl. Ştiţi că mama sa a murit acum câţiva ani, iar noi suntem cele mai apropiate rude ale ei. Prietenii unchiului vostru mi-au scris întrebându-mă dacă sunt de acord ca Paula să vină să stea la noi, aşa că în câteva zile, sau şi mai puţin, va fi printre noi.
Am început cu toţii să punem o mulţime de întrebări, dar tata ne-a oprit.
16.
(Paula
- Nu, nu! Ajunge acum! Vă voi spune mai multe mai târziu; în plus, trebuie să plec imediat. Duceţi-vă fiecare la treburile lui şi nu vă pierdeţi timpul gândindu-vă prea mult la sosirea verişoarei voastre.

CAPITVWZ.Z

In seara aceea n-am fost în stare să-mi scriu tema de casă. De fapt, n-am putut face nimic altceva decât să mă gândesc la Paula! Nu eram foarte studioasă de felul meu şi întotdeauna mă aflam printre ultimii din clasă. Nici Louis nu era mai bun decât mine la şcoală, dar el întotdeauna părea să se descurce până la urmă, datorită minţii sale strălucite. Roşa nu semăna deloc cu sora şi fratele ei pentru că era un model al răbdării, sârguinţei şi ascultării. Cu toate că eram foarte mândră de sora mea Roşa, pe care o iubeam şi o admiram, nu aveam niciodată nici cea mai mică dorinţă să încerc să fiu ca ea.
După ce a plecat tata, n-am mai vorbit despre nimic altceva decât despre verişoara noastră

Paula. Când va veni? Cum arată? Se va bucura să stea cu noi? Toate acestea erau întrebări la care nu aveam răspuns, pentru că nu ştiam mare lucru despre ea. Fraţii mei mi-au spus că Paula locuia în Valea Waldensiană - o zonă unde oamenii se hrăneau cu pâine neagră şi locuiau în case care arătau ca şi grajdurile. N-aveam nici cea mai vagă idee unde se află Munţii Piedmont. M-am uitat pe hartă fără să reuşesc să găsesc acea regiune, însă bănuiam că se află pe undeva prin Italia, Franţa sau Elveţia.
Mai aflasem ceva, şi anume că Paula era de-o seamă cu mine. Ce bucurie! Am repetat acest lucru întruna până când Louis mi-a spus să tac din gură. Auzindu-l, m-am gândit că era nemulţumit pentru că Paula nu era băiat, aşa că am continuat să repet: - Paula este de-o seamă cu mine!
18.
(pauCa
- Vrei să termini odată, Lisita? De altfel, nici nu ştii să vorbeşti corect, ca de obicei. Nu mă miră că în ultima vreme ai fost mereu ultima din clasă, dacă aşa înveţi.
- Poţi să zici ce vrei, am răspuns, dar când va veni Paula aici nu voi mai vorbi cu tine, şi îi voi spune şi ei să nu vorbească deloc cu tine. Sunt foarte încântată de faptul că Paula este fată, şi nu un băiat nesuferit ca tine.
- Oh, ţine-o pentru tine pe Paula, puţin îmi pasă! a replicat Louis.
- Haideţi, veniţi aici, ne-a îndemnat Roşa, n-are rost să vă certaţi în privinţa bietei Paula pe care niciunul dintre voi n-a văzut-o vreodată.
- E vina lui Louis!
- Nu, e vina Lisitei!
- Amândoi sunteţi de vină! Dacă Paula ar vedea cum vă certaţi, sunt sigură că n-ar vrea să vină aici. Sper că ne va iubi, şi noi toţi trebuie să o iubim la rândul nostru, nu numai pentru că este orfană, dar e şi nepoata sărmanei noastre mame dragi care acum nu mai este printre noi.
Roşa ştia foarte bine cum să facă pace între noi. Un cuvânt despre mama noastră era de ajuns.
- Vino aici, Lisita! şi Roşa m-a tras înspre ea. Văd că n-ai nici cea mai mică dorinţă să înveţi în seara asta, aşa că închide cartea, şi dacă te vei scula devreme mâine-dimineaţă te voi ajuta eu. Ştii ce aş fi făcut acum dacă aş fi fost în locul tău?
-Ce?
- M-aş fi dus s-o văd pe Cătălina. Ştii că nu-i place să stea singură toată după-amiaza, şi cred că Tereza s-a dus în oraş. Dacă n-aş fi avut atât de multă treabă, m-aş fi dus eu la ea. Dar ai grijă să nu faci prea mult zgomot. Pe Cătălina o doare îngrozitor de tare capul astăzi.
- Bine, mă duc, am spus.
Ideea de a-mi vizita sora cea mare nu mi-a plăcut niciodată pe atunci. De fapt, cu greu mă duceam în camera ei, pentru că
JLmintirife
19
mă plictisea îngrozitor să stau în compania unei bolnave aşa de neplăcute.
Mi-am amintit de vremea în care Cătălina era persoana cea mai plină de viaţă şi cea mai veselă din casă, dar din păcate totul s-a schimbat într-o clipită. în urmă cu trei ani, Cătălina căzuse din vârful unui cireş înalt, în care se căţărase în ciuda sfaturilor pe care i le dăduse Tereza. Era inconştientă când am ridicat-o de acolo, şi la început am crezut că murise. După o cruntă suferinţă de şase luni, tinereţea ei a biruit moartea; dar sora noastră mai mare, care întotdeauna era voioasă şi plină de viaţă ca o pasăre, dispăruse; în locul ei a rămas o fată nenorocită şi nefericită, cu un trup deformat, care ieşea din când în când din camera ei pentru a face câţiva paşi sprijinită în cârje. Din păcate, şi caracterul ei a avut de suferit foarte mult, pentru că în ciuda tandreţei şi a atenţiei pe care i-o acorda tatăl meu, care voia să îi împlinească până şi cea mai mică dorinţă, şi în ciuda neobositei griji a Terezei, a răbdării şi a bunătăţii cu care o înconjura Roşa, Cătălina era mereu nemulţumită. Camera ei, în care se afla

un pat alb cu perdele albastre şi cu o privelişte uimitoare spre câmpii şi spre munţi, era cea mai frumoasă din toată casa. O pereche de canari aşezaţi într-un colţ al camerei îi cântau, iar cele mai bune fructe erau întotdeauna pentru ea; şi, pentru că îi plăcea să citească, îi erau aduse întotdeauna cărţi noi; dar nimic din toate acestea nu putea să aşeze un zâmbet de mulţumire pe chipul ei slab şi ofilit.
Sărmana Cătălina! într-adevăr aşa era - nu prea o iubeam. Mă obişnuisem atât de mult s-o văd în starea ei de bolnavă neputincioasă, încât situaţia ei demnă de milă nu părea să mă mişte deloc, şi pentru că întotdeauna era prost dispusă, mă duceam foarte rar s-o vizitez.
Oricum, în acea după-amiază specială, firește că aveam o mare dorinţă să o anunţ despre venirea verişoarei noastre, aşa că m-am dus bucuroasă la ea, însă uitând toate indicaţiile Rosei, am deschis uşa ca o rafală de vânt.

20-

(Pauth

Cătălina stătea cu faţa la perete; perdelele erau parţial trase, iar o umbră verde fusese aşezată deasupra coliviei pentru ca păsările să nu mai cânte. în alte rânduri, m-aş fi retras cu grijă, gândindu-mă că ea, mai supărată sau mâi bolnavă decât de obicei, încerca să doarmă. Bineînţeles, bătrâna noastră servitoare venise să îi spună despre Paula şi, părându-i-se că doarme, a aranjat lucrurile aşa cum le găsisem eu. Când m-a auzit intrând, Cătălina şi-a întors capul şi, cu o voce tăioasă, a exclamat:
- Ce gălăgie, Lisita! Nu mă laşi o clipă să am linişte!
- Dar n-am fost deloc la tine astăzi! i-am răspuns nervoasă. De fapt, n-am mai fost la tine de ieri-dimineaţă şi, pe lângă asta, uitasem că Roşa mi-a spus că te doare capul.
- Uite, acum ştii!
- Deci nu vrei să îţi spun marea veste! -Nu!
- Dar eu tot o să îţi spun, pentru că nu mă mai pot abţine! Unchiul John a murit!
- Unchiul John! A murit?
- Da, iar eu sunt fericită!
- Cum adică eşti fericită?
- Păi, sunt fericită! - nu pentru că unchiul John a murit, ci pentru că fetiţa lui, Paula, care este de-o seamă cu mine, vine să locuiască la noi, şi cum să nu fiu fericită atunci?
- Gata, ajunge, poţi să uiţi de „fericirea" ta, pentru că Paula *nu* va veni să locuiască cu noi. Să fii sigură de asta!
- Dar de ce nu? Tata a spus că ea va veni! Poţi s-o întrebi pe Tereza, sau pe Roşa, sau pe Louis!
- Nu voi întreba pe nimeni, dar îţi spun ţie că Paula *nu* vine să locuiască aici! Nu! E sigur că NU! Destul am de-a face cu tine şi cu Louis! E insuportabil, pentru că vă certaţi de dimineaţa până seara; iar când te joci, casa pare că se întoarce pe dos; şi acum, să mai vină aici încă o fetiţă gălăgioasă! Dar îţi spun că *niciodată* nu se va întâmpla aşa!

JLmintiriCe

21

- Nu tu eşti cea care dă ordine aici!
- Nici tu, micuţă obraznică!
- Nu te supăra, Cătălina! am izbucnit eu în lacrimi. Tu nu ştii ce spui! Nu înţelegi că Paula n-are pe nimeni în lumea asta care să aibă grijă de ea. Tereza ne-a citit scrisoarea. Ştiu că nu sunt o fată bună şi că sunt aproape la fel de insuportabilă ca şi tine, după cum văd, dar voi fi bună când va veni Paula. Vei vedea. Ea va fi sora mea dragă, şi are cam aceeaşi vârstă cu mine. Oh, cu siguranţă o voi iubi şi vom fi mereu nedespărţite, vom, vom ...
- Taci din gură, Lisita! Vorbeşti ca o moară stricată. Dar de unde ştii tu toate astea?
- Am aflat când am terminat de băut ceaiul în după-amiaza asta! Ei i-au scris tatălui nostru, apoi tata i-a dat scrisoarea Terezei, iar Tereza a spus că nu o deranjează să aibă un pic mai

mult de lucru, aşa că în cele din urmă tata a zis: „Bine, poate să vină!"
- Şi eu? Tata n-a zis nimic despre mine?
- Nu, din câte îmi amintesc!
- Oh, a suspinat Cătălina, toate deciziile se iau acum fără să mă mai întrebe cineva şi pe mine! Pentru că eu nu sunt decât o bolnavă neputincioasă, totul se face în casa asta fără să se ţină seama de mine! Ţie ţi-e totuna - pentru că poţi să râzi, să alergi, să te joci - dar eu sufăr aici fără să am vreun Cuvânt de spus cu privire la ceea ce se petrece în casă! Ce-ai zice dacă ai fi tu în locul meu? Tata nu-mi vorbeşte niciodată despre astfel de lucruri, şi acum, fără să îi pese dacă pe mine mă deranjează sau nu, vrea să-mi producă o nouă supărare care să mă tulbure şi mai mult! Dar nu va fi aşa, căci în ziua în care ea va veni aici, eu mă voi duce la spital, pentru că nimeni nu mă mai vrea aici!
Sărmana Cătălina! Avusese o zi foarte proastă, şi întotdeauna în astfel de zile plângea la cel mai mic pretext. De obicei nu-mi păsa prea tare de ea, dar în acea zi am simţit în adâncul inimii că îmi era aşa milă de ea şi aş fi vrut s-o pot linişti; când era
supărată, nimic nu o mai putea linişti pe biata fată nefericită. In plus, îmi era foarte teamă ca ea să nu-i schimbe tatălui meu hotărârea în ce o privea pe Paula. El, care de obicei era foarte sever, rece, neclintit în atitudinea lui faţă de noi, fiicei lui mai mari îi îndeplinea şi cea mai mică dorinţă. Şi dacă ... dacă ea ar fi reuşit să împiedice venirea Paulei, simţeam că niciodată, dar niciodată nu o voi ierta! De data aceasta însă am încercat s-o îmbrăţişez.
- Ascultă, am zis, tata a trebuit să plece, dar când se va întoarce îţi va spune exact ce ţi-am spus şi eu!
Dar Cătălina nu mă auzea. A continuat să plângă ţinându-şi capul ascuns în pernă.
Eram disperată! De obicei în astfel de situaţii starea Cătălinei se înrăutăţea foarte repede. Să se înrăutăţească starea Cătălinei! Şi totul era numai din vina mea! Ce va spune tata?! Dar eu nu avusesem intenţii rele. De unde să ştiu că ea o să primească în felul acesta vestea mea bună? La un moment dat, mi-a venit o idee salvatoare. Lăsând-o pe Cătălina, am fugit în bucătărie unde Tereza pregătea legumele pentru supă.
- Tereza, vino repede, am zis eu cu ochii în lacrimi, Cătălina îşi face rău pentru că plânge.
- Dar de ce? Am lăsat-o dormind mai devreme.
- Oh, da, ştiu; dar te rog, vino repede, Tereza! E numai vina mea! I-am spus că Paula vine la noi, iar ea nu ştia nimic despre asta! N-am avut nici cea mai vagă idee că ea o să reacţioneze aşa!
Tereza a sărit repede, rostind pe nerăsuflate:
- Ce mai urmează acum? Şi apoi, către mine:
- Eşti într-adevăr o tânără neastâmpărată, biata mea Lisita!
- Dar Tereza, îţi spun sincer ...
- Linişteşte-te şi întoarce-te în camera Cătălinei! Vin şi eu imediat!
Am ieşit din bucătărie cu un sentiment de mare mulţumire. Tereza nu se pricepea să spună vorbe frumoase, dar avea o

inimă de aur şi ştiam că într-un fel sau altul putea să rezolve problema cu Cătălina. Când m-am întors, Roşa era deja în camera Cătălinei, încercând zadarnic s-o liniştească. S-a întors spre mine.
- Ce s-a întâmplat? Am auzit-o pe Cătălina plângând în hohote din cealaltă parte a casei. Tu ai facut-o să ajungă în starea asta?
- Nu, nu eu, ci Paula.
- Paula?
Am încercat să îi explic, dar chiar atunci a intrat Tereza aducând un platou cu mere delicioase.
- Haide, Cătălina, gata! vocea ei joasă şi puternică era ca o mângâiere, iar prezenţa ei părea să

umple camera.
- De ce plângi? Mai devreme am primit permisiune de la tatăl tău să îţi citesc o scrisoare care tocmai i-a sosit din Italia şi am ieşit să culeg pentru tine merele tale preferate, primele din acest sezon, dar uite că vin aici şi te găsesc plângând!
La auzul cuvântului „scrisoare", Cătălina s-a mai liniştit puţin, căci pentru biata bolnavă ţintuită la pat, o scrisoare de peste hotare era un mare eveniment. Totuşi, a întrebat printre suspine:
- Este o scrisoare despre această extraordinară „Paula" de care vorbeşte toată lumea?
- Da, a răspuns Tereza, cu vocea ei liniştitoare. E o scrisoare care ne dezvăluie câte ceva despre nepoata sărmanei tale mame.
In cele din urmă Cătălina s-a calmat. Dacă amintirea mamei era încă vie în inima fiecăreia dintre fiicele sale, Cătălina era cea care îşi amintea cel mai bine de ea.
- Citeşte-o tu în locul meu, o îndemnă Tereza. Tu te descurci mult mai bine decât mine să citeşti si va suna mult mai bine de pe buzele tale decât de pe săracele mele buze crăpate. Stai să-ţi aranjez pernele şi nu mai plânge. Ţi-a mai trecut durerea de cap?

(PauCa
— încă mă doare foarte tare, Tereza. Las-o pe Roşa s-o citească.
Roşa a luat scrisoarea şi a citit, cu vocea ei clară şi blândă, acele rânduri care ne tulburaseră aşa de tare pe toţi.
Scrisoarea dezvăluia lucruri pe care le ştiam deja, dar mai erau şi alte detalii. Unchiul nostru John murise; aşa scria pastorul bisericuţei din îndepărtata Vale Waldensiană. A murit aşa cum a trăit — ca un creştin adevărat. Din câte se părea, nu avea rude apropiate; iar restul familiei plecase în America în urmă cu doi ani. Aşadar, Paula era singură. Chiar înainte să-şi dea ultima suflare, unchiul meu şi-a exprimat dorinţa de a o lăsa pe Paula în grija tatălui meu, pe care nu îl cunoscuse niciodată, dar despre care auzise numai lucruri bune. Pe urmă, el şi-a încredinţat fata în mâinile lui Dumnezeu, Tatăl iubitor al orfanilor, şi s-a rugat ca Dumnezeu să-1 călăuzească în această problemă. Ultima sa rugăciune a fost pentru noi; L-a rugat pe Dumnezeu să ne binecuvânteze familia, ca noi să putem fi călăuziţi pe Calea cea dreaptă şi îngustă care duce la viaţă veşnică. Erau date câteva detalii clare despre o moştenire care-i rămânea Paulei, iar scrisoarea se încheia cu rugămintea păstorului însuşi, de avea grijă ca fetiţa fie fericită atât în viaţa de zi cu zi, cât şi sub aspect spiritual.
- Asta-i tot? a întrebat Cătălina.
- Da, a răspuns Roşa, acesta e finalul scrisorii.
- Sărmana fată!
S-alăsat o tăcere îndelungată. Chipul Cătălinei se înduioşase, lucru care m-a făcut să cred că se gândea la mama.
Tereza s-a aşezat, iar degetele ei lucrau cu rapiditate -degetele acelea nu se odihneau niciodată; sunetul metalic al andrelei alterna cu cântecul voios al canarilor de pe a căror colivie acoperitoarea fusese dată la o parte.
Niciodată până atunci n-am stat să mă uit cu atenţie la Cătălina, dar în seara aceea nu am putut să nu observ cât de palidă şi de plăpândă era de fapt. Văzând-o cum stătea sprijinită de pernă, cu părul ei auriu lăsat pe umeri, n-ai fi

zis că are mai mult de 14 ani, în loc de 19. Uitându-mă la ea după această zi de multă suferinţă, am trecut cu vederea toată proasta ei dispoziţie şi asprimea cu care vorbise despre Paula; aş fi vrut foarte mult s-o iau în braţe, dar n-am îndrăznit - de teamă să nu mă respingă.
— Tereza, a spus ea la un moment dat, închizându-şi ochii pentru a-şi opri lacrimile care-i curgeau pe faţă, crezi că doare atunci când moare cineva?

— De ce întrebi? rosti Tereza uitându-se la ea destul de surprinsă.
— Mă gândeam la unchiul John.
— Depinde, Cătălina, depinde. Unii oameni mor liniştiţi în somn, fără să simtă nicio durere, alţii dimpotrivă.
— Dar după aceea, Tereza! Cum este după ce mori? Ce se întâmplă după moarte?
— După moarte? Tereza o privi uimită. Nimeni nu ştie ce se întâmplă cu noi după moarte. Când eram mică, mama mea, care era foarte credincioasă, ne-a spus că dacă suntem buni vom merge în rai, dar dacă suntem răi vom merge în iad. Cred că avea dreptate sărmana mamă; câteodată mă gândesc la lucruri ce ţin de religie, dar tatălui tău nu-i place să vorbim despre aşa ceva.
— Ştiu *asta,* Tereza, dar nu pot să nu mă gândesc deseori la acest lucru. Mama noastră era o „femeie credincioasă?"
— Nu chiar — cel puţin, nu înainte să se îmbolnăvească. Rudele ei din Villar - mătuşa ta şi unchiul tău John obişnuiau să îi trimită scrisori foarte frumoase, în care vorbeau despre Dumnezeu, rai şi rugăciune. Mama ta ofta după ce le citea şi câteodată îmi citea şi mie câte o pagină sau două din acele scrisori, iar apoi îmi zicea: „Vai, Tereza, amândouă trebuie să medităm la aceste lucruri! Sora mea este mult mai fericită în coliba ei din zona muntoasă a Waldensiei, decât suntem noi aici înconjuraţi de belşug. Trebuie să fie minunat să nu îţi fie frică de moarte şi să-L iubeşti pe Dumnezeu cu toată inima ta." Când îi vorbea astfel tatălui tău, el râdea şi îi zicea:
„Nu te mai gândi la toate astea, dragă, nu se putea să-ţi fie mai bine decât îţi e acum; şi mă bucur că tu nu eşti ca acele femei evlavioase care încearcă să îţi explice ce se va întâmpla după ce mori. Vei avea timp să te gândeşti la toate astea când te vei apropia de sfârşitul vieţii; dar acum, cu sănătatea ta şi constituţia puternică pe care o ai, poţi fi sigură că o să trăieşti până la o vârstă înaintată."
- Dar tata s-a înşelat, Tereza!
- într-adevăr, s-a înşelat, bietul om. Nimeni nu ar fi crezut în după-amiaza aceea de luni, când mama ta s-a plâns de o mică durere în gât, că în joia ce urma avea să moară.
- A avut difterie, Tereza?
Plângând, Tereza a rostit cu mare greutate:
- Sărmana, sărmana noastră iubită! Niciodată nu voi uita ultimele ei clipe de viaţă şi disperarea tatălui vostru. încă de la prima sa vizită, doctorul a spus că nu este nicio speranţă pentru ea. Am crezut că înnebunesc în momentul când am auzit aceste cuvinte! Mi-o amintesc atât de bine, cu o zi înainte să se îmbolnăvească, în toată tinereţea şi frumuseţea ei - cum lucra cântând, iar apoi a apărut pe neaşteptate acea apăsare teribilă în gâtul ei.
— Dar Tereza, îţi aminteşti că n-a putut să ne sărute pentru a-şi lua rămas-bun?
- Aşa e, biata doamnă, cea mai mare durere a ei a fost atunci când i s-a spus că boala ei este molipsitoare. Dar - gata, ajunge! Cătălina, n-am vrut să te fac să plângi; ţi-am povestit asta de multe ori, şi acum uite că îţi povestesc din nou; ce neatentă sunt!
- Nu, nu, Tereza, continuă, a răspuns Cătălina printre suspine. întotdeauna mă bucură să te aud vorbind de scumpa noastră mamă.
Nici eu nu mi-am putut stăpâni lacrimile şi am îngenuncheat lângă bătrâna servitoare, care îşi lăsase acum lucrul şi mă mângâia pe cap.
- Tu nici măcar nu ţi-o mai aminteşti, dragă Lisita. Pe când

era bolnavă mi-a spus de atâtea ori să am grijă mai ales de tine şi să te iubesc ca şi cum aş fi mama ta. Da, şi să te educ ... timpul trece şi mă întreb dacă am ascultat-o.
- Oh, Tereza! a exclamat Roşa, întrerupând-o în timp ce închidea cu zgomot cartea din care nici măcar nu citise. Bineînţeles că ţi-ai făcut datoria. Cum ne-am fi putut descurca fără tine?

Desigur, pot spune că, şi Roşa a zâmbit, pedepsele au fost multe la număr, dar tata a fost cel care a avut grijă de asta. Tata ne pedepseşte, iar tu te ocupi de partea drăgăstoasă.
- Să ştiţi că şi tatăl vostru vă iubeşte, dar durerea pierderii mamei voastre îl face să pară mai sever decât este el în realitate. Deschide geamul, Roşa, de-abia mai văd şi trebuie să termin ciorapul înainte să se întunece.
Când Roşa a deschis fereastra, o adiere uşoară a pătruns în cameră aducând cu ea parfumul din grădină, iar Tereza a continuat:
- După ce doctorul a plecat în acea după-amiază, mama voastră m-a chemat şi mi-a vorbit astfel: „Tereza, spune-mi adevărul. Doctorul crede că voi muri? Da sau nu?" Nu ştiam ce să-i răspund. în ciuda a ceea ce spunea doctorul, tatăl vostru spera că ea se va vindeca şi nu îmi dădea voie să îi spun sărmanei voastre mame că s-ar fi aflat în vreun pericol. Vorbea foarte greu şi mă temeam că în curând nu va mai putea vorbi deloc, aşa că, plângând, i-am spus adevărul.
- Şi apoi?
- „Dar", am spus eu, „doamnă, de ce să vă fie teamă? întotdeauna aţi fost bună cu toată lumea. Bunul Dumnezeu vă va lua în rai." însă vorbele mele n-o liniştiseră. „înaintea lumii, poate că da, Tereza - dar nu şi înaintea lui Dumnezeu! Când mă gândesc că peste puţină vreme o să stau în faţa Domnului Isus şi nu sunt pregătită! - Nu, nu, lasă-mă să vorbesc, Tereza! Mi-am făcut datoria faţă de soţ şi faţă de copii, dar nu şi faţă de Dumnezeu. Nu L-am iubit şi nu m-am rugat Lui, de aceea îmi este teamă să-L întâlnesc. Vai, Tereza, mi-e teamă să mor." Tot ce puteam face era să repet: „Bunul Dumnezeu vă va ierta,
28.
doamnă: El este aşa de bun şi de îngăduitor. El vă va purta de grijă, pentru că nu aţi făcut rău nimănui." „Ah", a răspuns ea, „dacă aş fi ascultat vorbele surorii mele şi ale cumnatului meu! De câte ori nu m-au îndemnat să mă predau Domnului Isus, dar eu întotdeauna am ignorat sfatul lor ... şi acum o să mor! Oh, Tereza, nu mă poţi ajuta?"
- Dar am crezut că mama a murit în pace! a izbucnit deodată Roşa. îmi amintesc că la început era foarte neliniştită la gândul că avea să moară, dar în cele din urmă a spus că se va duce în rai.
— Da, scumpa mea doamnă a murit, într-adevăr, în pace. La un moment dat, după ce m-a întrebat dacă n-o pot ajuta, m-a îndemnat: „Tereza, citeşte-mi din nou ultima scrisoare de la sora mea. O am aici sub pernă." I-am citit-o cum am putut eu de bine şi după ce am terminat mi-a spus: „Citeşte din nou, Tereza. Oh, dacă ar fi fost acum aici iubita mea soră!" I-am mai citit de două ori scrisoarea, dar tot mai voia să o audă.
„Numai ultimele cuvinte, Tereza. Citeşte-mi-le din nou, te rog." Şi i le-am citit din nou.
— Iţi aminteşti care erau ultimele cuvinte ale scrisorii, Tereza? a întrebat Cătălina în timp ce asculta cu mare atenţie povestirea pe care o auzise aşa de des de pe buzele bătrânei noastre servitoare.
- Nu mi le amintesc pe toate. Mi-ar fi plăcut să fi păstrat acea scrisoare. Era o scrisoare care ar fi putut ajuta pe oricine în clipa morţii, pentru că era cu siguranţă o comoară. Dar sărmana mea doamnă a vrut s-o ducă în mormânt cu ea, şi fără îndoială că încă o are în mâinile ei, sărmanul îngeraş. Din câte îmi amintesc, scrisoarea se încheia astfel: *Cine crede în Mine are viaţa veşnică şi pe cel ce vine la Mine nu-l voi izgoni afară!* I-am citit de nenumărate ori ultimele cuvinte ale scrisorii, şi părea că se agaţă de ele precum un om gata să se înece, care se prinde cu mâinile de o scândură plutitoare — apoi a rămas neclintită, cu ochii închişi, ca şi cum ar fi dormit, dar din când în când părea că vorbeşte cu cineva.
AmintiriCe
29
- Crezi că se ruga, Tereza? am întrebat cu o voce tremurândă.
- Da, Lisita, se ruga. Şi sunt sigură că bunul Dumnezeu a ascultat-o, pentru că după o lungă

tăcere, mi-a spus: „Tereza, cred că Mântuitorul meu m-a acceptat să fiu copilul Lui - sunt o biată păcătoasă vinovată şi nerecunoscătoare - am aşteptat până în ultimul moment şi ştiu că păcatele mele sunt mari, dar dragostea Mântuitorului meu este şi mai mare. Dar vai, soţul meu! - şi copiii mei! N-am făcut nimic pentru a-i aduce la Dumnezeu. Oh, Tereza, ai grijă de ei! Ai grijă de ei! I-am încredinţat în mâna Domnului, iar El îi va mântui şi pe ei! Nu mai pot face nimic acum — e prea târziu!" M-a rugat să-1 chem pe tatăl vostru care se odihnea în camera de alături, pentru că el o veghease noaptea trecută şi, ca de obicei, lucrase toată ziua. De-abia mai vorbea, dar s-a rugat cum a putut ca el să se împace cu Dumnezeu şi să-i ajute pe copii să ajungă pe calea mântuirii.
- Tereza, ce mi se pare ciudat, a spus Roşa gânditoare, este că tatăl nostru, care a iubit-o atât de mult pe mama nu ne-a învăţat niciodată despre această religie creştină, după ultima dorinţă a scumpei noastre mame.
- Asta e partea rea, a răspuns Tereza. La moartea mamei voastre s-a produs o schimbare groaznică în el. O iubea cu disperare, şi când a murit, inima lui parcă s-a împietrit, iar când am încercat să îl consolez a început să plângă cu amărăciune:
„Nu-mi vorbi mie despre Dumnezeu şi nu încerca să îmi explici că este un Dumnezeu al dragostei. Mi-a luat cea mai preţioasă comoară şi mi-a sfâşiat inima şi viaţa întreagă."
- Cam la o săptămână după moartea bietei doamne m-a chemat la el şi mi-a spus: „Tereza, tu ai crescut-o pe draga mea Măria, ai ţinut-o în braţe când a fost mică, şi tot în braţele tale şi-a dat ultima suflare. Şi-a încredinţat sărmanii copii în mâinile tale, şi vreau să rămâi pentru totdeauna cu ei, dar cu o singură condiţie - să nu mai aduci niciodată în discuţie subiectul religiei, nici al rugăciunii, al bisericii sau orice altceva

de genul acesta. Ascultă-mă bine, Tereza! Ascultă-mă! M-am rugat foarte puţin în viaţă, dar în noaptea când iubita mea soţie a murit, dacă s-a rugat cineva vreodată cu toată inima şi cu toată puterea, acela am fost eu. îngenunchind lângă patul ei, I-am promis lui Dumnezeu că II voi sluji; că Ii voi dărui Lui copiii dacă nu îmi va lua comoara mea. Dar nu m-a ascultat. Dacă El nu mi-a răspuns, eu de ce să II slujesc?" Când am văzut că era zadarnic să îl contrazic, i-am promis să-i îndeplinesc rugămintea. Gândiţi-vă, să fi fost silită să vă las pe mâna unei servitoare străine! a spus Tereza privindu-ne pe fiecare în parte cu toată afecţiunea pe care ne-o purta, toate trei cu ochi albaştri încântători.
- Oh, am zis eu încercând s-o îmbrăţişez, aşa plinuţă cum era, ce ne-am fi făcut fără tine!
Dar Terezei îi venea să plângă şi încerca din greu să se stăpânească pentru că nu voia ca noi să o vedem, aşa că lăsându-mă uşor jos, a spus:
- Gata! Mă faceţi să pierd vremea! Ai stat pe podea la picioarele mele o jumătate de oră ca o pisicuţă care toarce şi, pe lângă asta, ţi-ai ros şi şosetele.
Apoi, fără să aştepte vreun răspuns, a continuat:
- E adevărat că eu sunt doar o biată servitoare fără şcoală. Faptul că pot citi se datorează sărmanei doamne care m-a învăţat. Cu toate acestea, mi se rupea inima să vă văd pe toate trei, şi de asemenea şi pe Louis, crescând ca o adunătură de necredincioşi!
- Te rogi de obicei? a întrebat Roşa cu mirare.
- Câteodată. Dar vedeţi, servitorii trebuie să se poarte ca şi stăpânii lor. După moartea sărmanei voastre mame, mă rugam des, dar încetul cu încetul se pare că mi-am pierdut acest obicei. Tatăl vostru de-abia vorbea cu mine, iar în afară de Cătălina, toţi eraţi prea mici ca să înţelegeţi lucruri importante şi, în plus, mai erau şi vecinii! - ştiţi că niciunul dintre vecinii noştri nu se roagă acasă. înainte să mor mi-aş dori foarte mult să văd că rugăciunea sărmanei mele stăpâne a fost ascultată.
— Ce păcat, a spus Roşa, că Paula este aşa de mică. Dacă ar fi fost măcar cu câţiva ani mai mare, poate că ar fi putut...

— îţi spun eu ce e păcat, şi anume faptul că vine la noi, a întrerupt-o Cătălina recăpătându-şi proasta dispoziţie.
— Vai, a exclamat Tereza, biata fetiţă! Ce poate face la vârsta ei! Un copil de 10 ani nu va putea niciodată să îi schimbe tatălui vostru părerea. Cu cât îi vorbeşti mai mult, cu atât se înrăutăţeşte şi mai tare situaţia. Nu, cea care trebuie să se schimbe este *ea însăşi*\ Va trebui să înveţe să se comporte ca şi noi. Şi, fără-ndoială, la vârsta ei se va obişnui repede cu împrejurările, şi pe lângă asta, tatăl vostru are o inimă bună. Ia uitaţi-vă, în sfârşit am terminat de făcut şoseta! Era şi timpul, că deja nu mai vedeam. Ce zi minunată a fost! Fructele o să se coacă repede dacă mai avem câteva zile ca asta!
Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă ... era marele ceas din Darnetal care ne trezise la realitate.
— Este ora nouă! a strigat Tereza. Cum a trecut timpul! Lisita! La culcare!
— Te rog, Tereza, mai lasă-mă numai câteva minute; e minunat aici cu fereastra deschisă.
— Da, dar nu va mai fi aşa de minunat mâine-dimineaţă când va trebui să te trezeşti devreme ca să ajungi la timp la şcoală. Nu-i aşa? Acum du-te, Lisita! Fără comentarii!
— Uite, ia asta, a spus Cătălina, întinzându-mi o portocală pe care o primise; este a ta dacă te duci la culcare imediat!
— Oh, am exclamat eu veselă; te iubesc aşa de mult, dragă Cătălina.
— Mă iubeşti pe mine sau portocala?
— Şi pe tine, şi portocala, şi pe Tereza, şi pe tata, şi pe Roşa, Louis şi Paula.
— Gata, ajunge! Du-te la culcare! m-a îndemnat Cătălina desprinzându-se din braţele mele. Dacă nu te duci la culcare acum, îţi iau portocala înapoi.
Râzând, am îmbrăţişat-o încă o dată, şi pe ea, şi pe Roşa, apoi am fugit în cameră, trântind în urma mea uşa Cătălinei aşa de tare, încât întreaga casă s-a zguduit.

CAPITVWZ S*

Aproape o săptămână întreagă nu m-am putut gândi la nimic altceva decât la venirea Paulei. Tatăl meu se dusese la Paris. Trebuia să rămână acolo câteva zile pentru a rezolva câteva lucruri importante de afaceri legate de fabrica sa şi, de asemenea, pentru a o aştepta pe micuţa orfană care urma să-i fie dată în grijă de către o doamnă ce venea de la Villar la Paris. La şcoală nu discutam despre nimic altceva. De fapt, toată ziua vorbeam numai despre Paula. Nu învăţam nimic şi nu făcea mare lucru nici pe acasă.
într-o noapte, în timp ce visam, am sărit din pat şi am strigat: „Paula! Paula!" Strigătele mele au trezit-o pe Tereza, care mi-a dat să beau dat nişte pastile rele la gust, crezând că am febră. Am promis că mă voi schimba. Doream să fiu bună, silitoare la şcoală şi răbdătoare, să fiu un exemplu pentru Paula, astfel încât ea, văzând calităţile mele, să încerce să mă imite. In loc să mă schimb însă, am devenit de-a dreptul insuportabilă! Surorile mele mai mari, nefiind aşa de entuziasmate ca mine, nu prea vorbeau despre Paula. Cătălina începuse să îşi facă griji gândindu-se că Paulei poate nu-i va plăcea la noi acasă, dar s-a liniştit, amintindu-şi că tatăl meu i-a spus că o va trimite înapoi dacă va vedea că nu este prietenoasă cu noi. Cât despre pe Louis, el ne-a arătat curând că nu-1 interesa deloc sosirea verişoarei sale mai mici. Dacă Paula ar fi fost băiat, ar fi fost altceva - dar o fată ...
Nici Tereza nu vorbea prea mult despre Paula, dar sunt convinsă că, încă înainte ca micuţa noastră verişoară orfană să
Sosirea (PauCei

sosească la noi, ea a ocupat un loc important în inima bătrânei noastre servitoare. Găsise sus, în mansardă, un pat mic şi alb care a fost aşezat în camera mea, lângă pătuţul meu.
In cele din urmă a venit şi ziua cea mare. Era miercuri şi, bineînţeles, trebuia să mă duc la şcoală, ca de obicei. Nu ştiam la ce oră va ajunge tata de la Paris cu Paula, dar în fiecare clipă îmi spuneam: „Poate că au ajuns!" - şi mi se părea că orele trec din ce în ce mai greu, până

când, într-un final, la ora cinci după-amiază am ajuns acasă cu sufletul la gură, doar ca să aflu că Paula încă nu sosise.
- N-au venit! am constatat cu neliniște. Mă gândeam eu că n-au ajuns!
— Atunci de ce ai fugit așa tare? a întrebat Tereza.
N-am răspuns, dar curând a venit și Roșa, iar după ce am băut un ceai mi-am aranjat cărțile, mi-am îmbrăcat păpușile, mi-am spălat cerneala de pe mâini, iar la sfârșitul fiecărei activități mai făceam câte o tură prin grădină, trecând prin fiecare colț - dar cu același rezultat! Vor ajunge *vreodată}* Apoi a venit timpul pentru supă. Cătălina se ridicase din pat și se îmbrăcase, stând așa toată ziua și refuzând să se ducă la culcare până când avea să ajungă Paula. Zilele de vară erau foarte lungi; la lăsarea nopții lămpile au fost aprinse, iar noi ne pierduserăm răbdarea să tot așteptăm, pentru că nici măcar nu mai puteam vedea drumul pe geam. Dar deodată - oh, ce bucurie! în depărtare s-a auzit un sunet slab de roți care se apropiau tot mai mult zăngănind pe pavajul străzii pustii. Tereza se ridicase deja de pe scaun. M-a cuprins o dorință nestăpânită să alerg prin întuneric pentru a o întâmpina pe micuța mea verișoară pe care o așteptasem de atâtea săptămâni, dar ceva părea să mă țină pe loc. în timp ce așteptam, întrebându-mă ce să îi spun Paulei și încercând să îmi amintesc toate sfaturile Terezei, bătrâna noastră servitoare trecea prin grădină clătinându-se, cu câte o geantă mare în fiecare mână. Apoi a intrat tata cu o fetiță îmbrăcată în negru. Sosise Paula!

34_

<Pauta

în timpul cât așteptasem, mi-o imaginasem pe Paula ca fiind o fetiță palidă și tristă, cu ochii albaștri plini de lacrimi. Mi-o închipuisem cu părul auriu, foarte strălucitor, tăiat până în dreptul urechilor, îmbrăcată cu o rochie neagră de muselină și o pălărie din paie, cu o panglică neagră, legată sub bărbie. Insă Paula care stătea înaintea mea era diferită. Era înaltă pentru vârsta ei și părea destul de puternică. Figura ei deschisă, bronzată de soare și bătută de vânt, exprima inteligență și sănătate. O bonetă neagră de mătase, cu o panglică lată de aceeași culoare, nu reușea să-i acopere în întregime frumosul cap cu păr șaten, strâns sub boneta ei în stilul waldensian. Rochia ei simplă cu panglici negre și gri îi ajungea până aproape la glezne, iar un șorț din creton subțire îi venea până la genunchi. Umerii îi erau acoperiți cu un șal negru ale cărui capete treceau pe sub mâini și care era legat la spate, iar o pereche de pantofi groși, care îi erau cam mari, întregeau vestimentația. In ciuda faptului că rochia ei ni se părea ciudată, totuși, nu puteam să nu remarcăm frumusețea Paulei. Fruntea îi era lată și inteligentă, ochii mari și căprui exprimau o anumită blândețe, iar pe buzele întredeschise avea un zâmbet încântător și jucăuș.
— Veniți, ne-a îndemnat tata cu o voce cam prietenoasă pentru el. Imbrățișați-o pe verișoara voastră și urați-i un bun venit din inimă.
Roșa s-a dus prima, iar eu am urmat-o cu sfială; dar Paula a lăsat mâna tatălui meu, s-a aruncat asupra Rosei, apoi asupra mea și ne-a pupat pe amândouă, râzând și plângând în același timp. Se părea că uitase de oboseala călătoriei și ne repeta fiecăreia cu o voce melodioasă:
— Știu că o să vă iubesc pe toți de aici, și pe unchiul meu Charles. Deja îl iubesc; el mi-a spus cum vă cheamă pe toți. Să văd dacă știu. Ea este Roșa - și apoi, întorcându-se spre mine - tu ești Lisita. Oh, dacă ați ști cât de mult vă iubesc pe toți!
— Du-te acum și salut-o pe verișoara ta Cătălina, a încurajat-o tatăl meu. Ea este cea bolnavă, a adăugat el încet.

Sosirea (PauCei

35

Paula s-a apropiat de scaunul mare în care fata cea bolnavă se înclinase. Privind-o pe tânăra străină, Cătălina a zâmbit trist.
— Dar pe mine mă iubești un pic? a întrebat sora mea mai mare.

Paula a strâns-o cu duioşie şi cu o deosebită grijă în braţele ei puternice. Deja te iubesc din toată inima mea! spuse ea, aşezându-şi capul pe umărul Cătălinei.
— Ai fost vreodată bolnavă, Paula? a întrebat ea.
— Nu, dar tata a fost, a răspuns ea cu glasul tremurând, în clipa aceea a sosit şi Tereza care aducea ultimul bagaj.
— în sfârşit, a spus ea îmbrăţişând-o pe Paula. Ştii cine sunt?
Apoi, văzând că Paula o privea oarecum nedumerită, a adăugat:
— Eu sunt bătrâna Tereza. Eu am crescut-o pe draga ta mamă şi mă gândeam că am să fac la fel şi cu tine; dar se pare că nu ai prea mare nevoie de grija mea. Eşti aşa de mare şi de sănătoasă, mult mai mare decât Lisita, dar probabil că eşti de-o seamă cu ea. Spune-mi, te rog, câţi ani ai?
— Am 10 ani, doamnă!
— Oh, nu îmi spune „doamnă". Spune-mi Tereza, aşa cum îmi spunea şi mama ta cu mulţi ani în urmă.
Tereza a luat lampa şi s-a apropiat cu ea de Paula.
— Nu, nu semeni aproape deloc cu ea, dar vocea este aceeaşi. Acum, lasă-mă să te mai îmbrăţişez o dată, comoara mea. Şi Tereza a strâns-o cu putere în braţe pe copila a cărei mamă nu mai era.
— Cei din locul din care vin spun că semăn cu tata! De fapt, am un portret cu el în cufăr şi o să vi-1 arăt.
— Arată-ni-1! am strigat eu. Dar Tereza m-a întrerupt:
— Ce copil nerăbdător eşti, acum când Paula este aşa de obosită! O să aveţi destul timp mâine.
Mâncarea fusese aşezată pentru tânăra călătoare, la capătul
36.
(Paula
mesei mari, unde Tereza pregătise pâine prăjită cu unt şi gem, iar apoi a adus şi restul mâncării.
- Haide, Paula, a îndemnat-o Tereza conducând-o spre masă; aşază-te şi mănâncă!
- Dar ceilalţi nu mănâncă? a întrebat Paula, uitându-se la noi.
- Oh, noi am mâncat mult mai devreme, a lămurit-o Roşa.
- Cred că ar fi bine să mâncăm un pic de pâine cu gem ca să-i ţinem companie, am rostit eu. Şi toţi au râs.
- Cred că Lisita are dreptate, a constatat Tereza care era întotdeauna preocupată să ne facă fericiţi; şi în felul acesta Paula se va simţi mai în largul ei.
- Paula, ţi-e foame? a întrebat Tereza ţinând mâna pe clanţa de la uşa bucătăriei.
- Da, doamnă ... îmi este ... da,Tereza.
- Atunci mănâncă! Lisita nu are nevoie de niciun îndemn. Fă şi tu la fel, nu mai aştepta, sunt sigură că vei mânca totul cu mare poftă.
Paula s-a uitat la fiecare dintre noi, pe rând, ca şi cum ar fi vrut să spună ceva. S-a dat apoi jos de pe scaun şi a stat în picioare în faţa cănii cu lapte fierbinte care se răcea, iar Tereza a rămas pe loc, privind-o uimită. Paula şi-a împreunat mâinile, a închis ochii şi, plecându-şi puţin capul, a rostit rar, şi cu o voce joasă:
- Doamne, Te rog să binecuvântezi mâncarea pe care o primim, în Numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt, Amin!

COMO<RIL<E (PAVLtEI

Aşa cum era de aşteptat, în următoarea dimineaţă după sosirea Paulei, gândul pe care-1 aveam în minte când m-am trezit era: „Paula, Paula, Paula!" Am văzut că ea încă dormea. Cât de mult îmi doream s-o trezesc! Dar Tereza mă atenţionase s-o las să doarmă cât voia ea, pentru că în ziua care a trecut făcuse o călătorie lungă. Aşa că am dat la o parte pe jumătate perdelele

de lângă patul ei şi am închis geamul ca să fie mai cald în cameră.
Nu aveam idee cât putea fi ceasul. Tereza ţinea ceasul sub pernă, şi niciodată nu reuşeam să-mi dau seama după soare cât este ora, aşa cum făceau Roşa şi Louis, dar am realizat că era foarte devreme, pentru că de-a lungul străzii aproape toate uşile şi geamurile „Căsuţelor Roşii" erau încă închise. Din când în când, vedeam câte un muncitor cu prânzul sub braţ, care mergea la muncă. Printre aceştia, am observat pe unul dintre ei, pe care îl chema Breton, un beţivan îngrozitor de care îmi era foarte teamă; ciudat, însă în această dimineaţă mergea cu pasul hotărât şi drept, ca o persoană normală.
Pe cerul senin şi de un albastru intens nu se vedea niciun nor. Noaptea trecută plouase, căci pe toţi copacii şi pe toate tufişurile străluceau stropi de apă, ca nişte diamante, la lumina soarelui care de-abia răsărise.
Zeci de păsărele îşi cântau cântecele lor de dimineaţă, în teii mari de pe alee, iar parfumul florilor din grădiniţele de peste drum ale muncitorilor pătrundeau până la fereastră. Şi câtă varietate de flori - trandafiri, crini, muşcate, panseluţe
38.
(PauCa
şi nu-mă-uita! Nu puteam vedea grădina noastră de la fereastra din dormitor, dar ştiam că e plină de flori, mulţumită credincioşiei neobosite a Terezei. Tot acolo stătea agăţată bucuria vieţii mele - leagănul pe care tata 1-a pus sub un măr, într-o zi fericită, cu cinci ani în urmă. Oh, Paula o să-1 îndrăgească, şi ce fericită va fi printre noi! Am mai aruncat o privire printre perdele, dar ea încă dormea. Când o să se trezească? Puteam acum să o privesc mai bine. Acel chip frumos, puţin serios, era ascuns în perna albă care era umedă, trădând faptul că Paula plânsese în somn.
S-a trezit mult mai târziu după ce serviserăm noi micul dejun, iar tata plecase deja la lucru. Toată tristeţea îi dispăruse, şi pe faţa ei nu se mai vedea nicio urmă de lacrimă. Şi-a savurat micul dejun, nu înainte de a-şi îndeplini din nou acel obicei ciudat de a-şi împreuna mâinile şi a repeta rugăciunea care ne uimise cu o seară înainte.
Tereza a căutat printre rochiile surorilor mele ceva mai modern cu care să o îmbrace pe micuţa noastră verişoară de la ţară. Intre timp, Paula ne-a povestit câte ceva despre viaţa ei din îndepărtata Vale Waldensiană. Pe timp de iarnă, ea şi tatăl ei locuiau în staul, în mijlocul vacilor, caprelor, oilor, iepurilor şi alte animale. Se încălzeau la căldura acestor animale. Şi, în acelaşi timp, economiseau combustibilul de care ar fi avut nevoie dacă ar fi stat în casă. Uneori, oamenii săraci din sat veneau în staulul lor, aducându-şi acolo copiii din acelaşi motiv, să se încălzească fără să mai cheltuiască bani pe încălzire. Apoi, ce bucurie şi ce jocuri aveau în staulul acela mic, printre animale!
Oh, da, mergea la şcoală, a spus ea - mica şcoală al cărei profesor era chiar tatăl ei şi care, în fiecare după-amiază, îi strângea pe copii în acelaşi staul. Seara, vecinii îşi aduceau scăunelele, aşezându-le pe fiecare spaţiu care mai era liber în staul. Femeile torceau, iar bărbaţii citeau pe rând din Biblie, la lumina unei lumânări. In timpul acesta bebeluşii erau culcaţi
ComoriCe (PauCei
39
pe paie în ţarc, până când se lăsa noaptea şi venea timpul ca oamenii să plece.
Paula, fiind o minunată fată de zece ani, se străduia întotdeauna să rămână trează pentru a sta alături de oamenii mai în vârstă. Spre seară, tatăl ei spunea: „Acum, prietenii mei, haideţi să mergem înaintea Domnului." Şi acele de cusut erau puse deoparte, iar în locul lor erau luate cărţile de cântări, şi deseori cântau până noaptea târziu. Apoi, după ce câţiva vecini se rugau plini de zel, întâlnirea lungă de iarnă se încheia.
Bineînţeles, Paula a spus că prefera vara, când putea să alerge desculţă pe câmpiile acoperite cu flori sau când se ducea împreună cu tatăl ei să secere grâul. In unele zile, îi venea rândul să aibă grijă de turmele de oi şi de capre, iar atunci trebuia să fie atentă ca mieluşeii şi iezii să nu

se depărteze foarte tare. Nu se sătura niciodată să privească acele mici creaturi care făceau mii de pozne când săreau pe stânci.
Vara se simţea atât de fericită pe câmpiile vaste din Alpi, aerul curat era atât de minunat, iar cerul era mai albastru decât oriunde! Şi toamna! Ce anotimp frumos era, căci se culegeau nucile, merele şi strugurii. Ne-a povestit apoi cum unchiul John lua mierea din stupi, acea miere aurie care avea un gust ceresc.
In timp ce vorbea, cu chipu-i încântător şi însufleţit, Paula părea să retrăiască în trecutul ei fericit, aproape uitând că acum era departe de draga ei regiune însorită a Alpilor, unde scumpul ei tată a adormit pentru totdeauna pe coasta dealurilor şi nu se va mai întoarce vreodată.
Eu, care eram obişnuită s-o aud pe mama vorbind cu suspine şi lacrimi despre casa ei din Alpi, eram uimită s-o aud pe această tânără făptură plină de viaţă şi fericire să vorbească despre trecutul ei din Waldensia. Mă pregătisem s-o consolez şi să mă străduiesc s-o fac fericită, ajutând-o să uite de viaţa ei trăită în sărăcie. Dar acum se întâmpla exact invers. O aveam pe Paula lângă noi, care revărsa bucurie şi dragoste peste tot în jurul ei şi ne făcea să râdem la auzul minunatelor ei poveşti.

40.

(PauCa

Tereza umbla dintr-o cameră în alta desfăcând cutii, iar în cele din urmă a găsit o rochie pe care Cătălina nu o mai purta, un şorţ care Rosei îi era mic, o pereche de pantofiori care, cu siguranţă, îi veneau verişoarei noastre de la ţară şi una sau două panglici negre pe care le-am folosit când murise mama şi purtaserăm doliu. Cătălina asculta aşezată în patul din camera ei şi din când în când mă chema să îi repet părţi din conversaţie pe care nu le auzise, iar Roşa i-a scris lui Louis o scrisoare în care-i povestea amănunţit despre sosirea Paulei.
Desigur, toţi eram foarte bine dispuşi, însă eu mă simţeam cea mai fericită, pentru că o iubeam cu adevărat pe nou-venita verişoară şi mi se părea că e de o mie de ori mai bună decât îmi imaginasem.
La un moment dat, am întrebat-o fără să mă gândesc: - Paula, ţi-a părut rău când ţi-ai pierdut tatăl? Tereza s-a uitat la mine ameninţător, dar era prea târziu! Paula mă auzise deja, iar ochii i s-au umplut de lacrimi. Ce bine ar fi fost dacă mi-aş fi putut retrage cuvintele.
-Tata e în rai, a spus plină de curaj micuţa lui fiică. A suferit mult înainte să moară, dar acum este cu adevărat fericit! într-o zi mă voi duce şi eu acolo la el!
Nu auzisem niciodată o afirmaţie aşa de uimitoare! La un moment dat, Tereza a exclamat cu vocea sugrumată de emoţie:
—Fără-ndoială, eşti copilul bunului Dumnezeu şi, de asemenea, eşti draga noastră Paula!
In următoarele trei zile care au trecut de la sosirea Paulei am fost foarte fericită. îmi doream foarte mult să meargă cu mine la şcoală, dar tata era de părere că este mai bine ca ea să rămână o vreme acasă, ca să se poată obişnui cu noul stil de viaţă şi ca să stea cu sărmana Cătălina a cărei putere scădea tot mai mult pe zi ce trecea.
Dimineaţa, la cină, după şcoală şi seara, eram mereu împreună. După ce îmi terminam tema de casă, săpam împreună în porţiunea mea din grădină şi, pentru că zilele de

Comorile (PauCei

41

vară erau lungi, Tereza ne lăsa să ne jucăm afară până venea timpul să mergem la culcare. Firește, i-am arătat Paulei toate jucăriile, păpuşile şi frumoasele cărţi ilustrate pe care le primiserăm de-a lungul timpului de la rude şi prieteni. Paula radia de fericire în această nouă lume a cărţilor care se deschidea în faţa ei. Mi-a atins păpuşile, una câte una, uitându-se la ele cu uimire şi teamă, examinându-le hainele, iar apoi, trecându-şi de mai multe ori mâna prin părul lor, a exclamat:
- Oh, ce frumos! N-am mai văzut aşa ceva până acum! Paula ne-a arătat şi ea comorile ei. Nu

erau foarte multe,
dar puteam vedea că verişoară noastră le preţuieşte nespus. Ii tremurau mâinile când a desfăcut o batistă albastră cu roşu şi, fără să spună o vorbă, a aşezat pe masă un portret, o carte mică a cărei copertă era neagră şi câteva flori ofilite. Am luat portretul în mână. Era al unui tânăt bărbat cu ochii surâzători, aproape la fel ca ai Paulei, cu aceeaşi bunătate şi dulceaţă pe chip, astfel că nu era greu să îţi dai seama cine este.
- E tatăl meu, a spus Paula cu naturaleţe.
Mi-aş fi dorit să pot spune ceva care s-o aline în clipa aceea, dar nu am putut găsi niciun cuvânt pe care să i-1 pot adresa. Am îmbrăţişat-o suspinând şi am simţit cum lacrimile ei fierbinţi se amestecau cu ale mele.
- Să nu mai plângem, a spus ea imediat. Tatăl meu este în rai, iar mama la fel. Ei sunt cu Domnul Isus acum. într-o zi vom merge şi noi acolo şi ne vom bucura împreună cu ei pentru totdeauna; nu-i aşa, Lisita?
- Da, am aprobat eu oarecum tulburată.
- Iată florile mele, a continuat ea. Le-am cules din preajma casei mele în dimineaţa în care am plecat. Le vezi? Sunt nu-mă-uita, panseluţe şi margarete. Sărmanele flori! E greu să îţi dai seama ce flori sunt, dar le voi păstra mereu, şi când mă voi întoarce la Villar le voi lua cu mine.
- Dar nu te vei întoarce niciodată acolo, am spus, vei sta cu noi de-acum încolo. Nu vreau să pleci niciodată de-aici.

42.

(Paula

- Oh, nu-ţi face griji, Lisita. Când vom creşte, vei veni cu mine la vechea mea casă. Unchiul Peter şi bărbatul care a închiriat ferma de la tata mi-au promis că nu vor pleca de acolo până când voi creşte şi mă voi întoarce acolo. Aşa că am promis solemn că într-o zi mă voi întoarce şi voi lua ferma în primire. Poate că vacile, caprele şi iepurii vor fi altfel când mă voi duce înapoi. Dacă ai şti ce mult am plâns când i-am pupat pe toţi şi mi-am luat la revedere de la ei. Toate animalele mă cunosc aşa de bine. Mă întreb dacă îşi vor mai aminti de mine.
Oftând, Paula a pus florile la locul lor, în batistă, apoi mi-a întins cărticica neagră.
- Aceasta este Biblia mea, mi-a explicat ea. Mulţi ani a fost a tatălui meu, dar în ziua când a murit mi-a dăruit-o mie. Uite, mi-a scris numele aici pe prima pagină.
Abia am putut desluşi semnătura scrisă de mâna tremurândă a unchiului nostru John, dar în cele din urmă am descifrat următoarele cuvinte:
„Pentru PAULA JANVEL. O amintire de la tatăl ei care e pe moarte."
Era o carte veche şi multe dintre pagini îi erau rupte. Pe fiecare pagină erau subliniate multe pasaje, câteva cu creionul, altele cu cerneală, iar pe margini avea scurte comentarii scrise ordonat.
- Aceasta este cea mai valoroasă comoară pe care o am, mi-a explicat Paula. Tata a ţinut-o în mâini până când şi-a dat ultima suflare. I-am promis că voi citi din ea în fiecare zi şi că o să-L rog pe Domnul Isus să mă ajute să înţeleg ceea ce citesc. Şi chiar dacă tata nu mai este aici, eu îl ascult în continuare, încerc să îmi amintesc tot ce mi-a spus. Tatăl meu drag a fost un om minunat, şi L-a iubit pe Domnul aşa de mult! Singura mea dorinţă este să fiu şi eu ca el.
- Dar tu nu eşti decât o fetiţă, i-am spus.
- E-adevărat, Lisita, ştiu asta, dar tatăl meu obişnuia să

ComoriCe (pauki

43

îmi spună: „Nu eşti prea mică pentru a-L sluji pe Domnul, Paula!" Am citit Biblia împreună cu el de multe ori, iar când nu aveam timp să citim acasă, o luam cu noi pe câmp şi citeam din ea când ne odihneam. Iar când aveam grijă de vaci şi de oi, citeam singură din Carte. Iar acum

putem citi împreună din ea; nu-i aşa, Lisita? Ştiu că Domnul ne va ajuta să îi facem fericiţi pe toţi cei din jurul nostru. N-am avut nicio soră, iar acum, pentru că tu spui că îţi doreşti să fiu sora ta, rugăciunile mele au fost ascultate!
Apoi, după o pauză, a întrebat:
— De ce nu zici nimic, Lisita?
Plecându-şi capul pe umărul meu m-a fixat cu privirea. Ce puteam să-i spun! Cât aş fi vrut să-i pot spune adevărul. Fiecare dintre noi îşi dorea să fie cât mai bun, dacă asta ar fi mulţumit-o, dar tata niciodată nu ne-ar fi îngăduit să citim din Biblie. Ştiam că el n-ar fi permis asta niciodată. Şi apoi, cum puteam să-i spun că la noi în casă nu era la fel ca la ea acasă - şi anume că nu se va vorbi niciodată despre Dumnezeu! Mi-am amintit apoi lunga discuţie pe care a avut-o bătrâna noastră servitoare cu sora mea pe această temă, când Tereza a încheiat această problemă spunând:
„Oricum, e doar o fetiţă, şi în curând se va obişnui să se comporte ca şi noi. In plus, tatăl vostru îi va aminti cum a fost crescută, iar el are o inimă prea bună ca s-o facă nefericită pe această fetiţă. Fără-ndoială, problema asta se va rezolva până la urmă. Biata fetiţă! Cât va suferi dacă îi voi spune direct adevărul că noi trăim în această casă ca o adunătură de necredincioşi."
Pe când mă străduiam din răsputeri să găsesc un răspuns pe care să i-1 pot da, Tereza, fără să ştie în ce situaţie mă aflam, m-a salvat chemându-mă la bucătărie. Cu alte ocazii, i-aş fi răspuns simplu, fără să mă clintesc din loc: „Ce vrei?" De data aceasta însă eram bucuroasă să o ascult imediat, şi în modul acesta s-a încheiat situaţia dificilă.
44.
- Mă duc în oraş, a spus ea punându-şi un şorţ curat. Tu şi Paula puteţi veni cu mine dacă vreţi.
— Ce bucurie! am exclamat şi am alergat să-i dau vestea cea bună Paulei, astfel că două minute mai târziu eram gata de plecare.
Tereza ne-a examinat din cap până în picioare, amintindu-ne că şireturile de la pantofi nu erau legate, feţele şi mâinile noastre erau murdare şi reproşându-ne că în părul nostru nu se vedea nici urmă de pieptene. Oricum, în cele din urmă eram în drum spre oraş, bucuroase că ne aflam pe aleea lungă, la umbra plăcută a teilor aşezaţi la oarecare distanţă unul de altul. Ce bucurie era să am această nouă prietenă minunată, căreia puteam să îi arăt misterul marilor magazine şi clădirile publice — lucruri extraordinare pe care o simplă fată de la ţară nu le mai văzuse niciodată în viaţa ei. Ce bucurie mai mare putea fi pentru o fată de vârsta mea!

5

CEJtSVL LVI LOVlS

Când s-a întors acasă la sfârşitul săptămânii, Louis a fost surprins s-o vadă pe Paula care era aşa de fericită şi mulţumită. A găsit-o în bucătărie, ajutând-o pe Tereza să
şteargă vasele. - Unii ar crede, a spus el, că stai la noi de luni întregi şi nu
doar de câteva zile.
In prezenţa lui, Paula părea mult mai stânjenită decât se simţea în preajma noastră. Dar, cum era un băiat cu inimă bună, Louis şi-a dat toată silinţa pentru a o face să se simtă ca acasă. Numaidecât, am ieşit afară să ne jucăm, sub privirea neliniştită a Terezei, care ştia că atunci când apare şi Louis, de obicei cauzează probleme. Oricum, în momentul când ne-am întors cu şorţurile decorate cu noroi, dar încă vesele, buna doamnă bătrână a răsuflat uşurată. Problema era că jucându-se cu noi, Louis se comporta ca şi cu băieţii la şcoală. Dar indiferent de ceea ce

se întâmpla în jurul ei, Paula părea că nu se teme de nimic. Când am făcut concurs de alergare, Louis s-a supărat foarte tare, pentru că ea putea să-l întreacă până şi la asta; de asemenea, şi la celelalte jocuri, dacă se întâmpla să cadă sau să se lovească, se freca la genunchiul rănit râzând în hohote sau îşi sugea degetul grăsuţ fără să spună un cuvânt, iar apoi continua să se joace ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Dar chiar dacă nu luai parte la joaca noastră, era uşor să-ţi dai seama că servitoarea noastră a numit-o pe bună dreptate „Fiica bunului Dumnezeu". Era întotdeauna gata să se dea la o parte şi să îi lase pe alţii să ocupe locul întâi, să renunţe la toate drepturile

46.
(PauCa
CeasuCCui Louis
47
ei, să aducă mingea înapoi, oricât de departe era, în timp ce noi ne certam întrebându-ne cine să meargă după ea, sau să caute zmeul pierdut, fără să-i pese cât se stufoşi erau rugii din grădină. Nu era de mirare că Louis era aşa de mulţumit să aibă o companie atât de grijulie! Pe urmă a sosit timpul să ne întoarcem acasă. Momentul acesta părea să vină întotdeauna aşa de repede. Tereza ar fi putut veni să ne cheme în orice clipă, dar se baza pe Louis, pentru că el avea ceas. In plus, puteam şti exact cât era ceasul, căci auzem bătăile marelui ceas al bisericii Darnetal.
- Ascultă, a zis Paula cu tristeţe, e ora nouă, iar Tereza a spus ca la această oră să fim acasă.
- Oh, taci din gură, a spus Louis. (El tocmai începuse un nou joc palpitant de a sări de pe un zid înalt.) O să vă spun eu când e timpul să mergem acasă. Sunteţi pregătite? Grăbeşte-te Paula, ia scara. Este acolo, sub cireş!
Supusă, Paula a fugit şi s-a întors cu scara, însă după ce 1-a ajutat pe Louis s-o fixeze, a început din nou:
- Dar Louis, ştii foarte bine că Tereza ne-a spus că trebuie să fim acasă la ora nouă!
- Da, am auzit, a răspuns Louis cu nemulţumire.
- Atunci, trebuie să mergem!
- Oh, nu încă, cinci minute mai mult sau mai puţin n-o să fie nicio diferenţă.
- Nu, bineînţeles că cinci minute nu o să facă nicio diferenţă mare, a spus Paula încet, şi cu siguranţă este minunat aici, dar Tereza ne-a spus să fim înăuntru la ora nouă. Mă duc repede s-o întreb dacă mai putem sta încă cincisprezece minute.
- E clar că răspunsul ei va fi nu, a râs Louis batjocoritor. Tereza n-o să ne lase să mai stăm. Acum, hai mai repede, tu te urci prima pe zid, Paula.
- Nu, eu n-o să mai stau. Tereza se va supăra.
- Nu, nu te teme. De fapt, nici nu va afla vreodată. Cred că e plecată.
- Dar va afla când se va întoarce. Ne va întreba la ce oră am
intrat în casă.
- Oh, nu-ţi face probleme şi Louis şi-a scos ceasul. Pot să
rezolv asta foarte uşor.
Ne-am uitat amândouă peste umărul lui la ceas, care arăta clar cinci minute trecute de ora 9. Pe urmă, am văzut cum liniile ceasului se întorceau.
- Acum, spuse Louis, cât este ceasul?
- Opt şi jumătate, a răspuns Paula, uitându-se uimită la
verişorul ei.
- Atunci, dacă este opt şi jumătate, de ce te uiţi aşa la

mine?
- Pentru că nu înţeleg.
- Cum nu înţelegi? E foarte simplu! Dacă Tereza se va supăra pe noi, îi voi spune că am plecat din grădină la ora nouă, şi apoi îi voi arăta ceasul meu.
- Dar, a spus Paula foarte supărată, aceasta e o minciună!
- Aiurea! nu fi absurdă, nu e adevărat. O să plecăm de aici la ora nouă după ceasul meu, şi asta îi voi spune Terezei dacă ne va întreba. Bineînţeles, dacă nu ne întreabă, nu îi vom spune nimic. Iar dacă vrei să ştii, o fac pentru tine şi pentru Lisita, pentru că dacă aţi fi fost băieţi, n-am fi avut niciun motiv să ne întoarcem aşa devreme acasă. Urcă-te acum! Vii sau nu?
- Nu, a răspuns Paula schimbându-se la faţă. Louis era furios.
- Ai spus nu? Oh! a râs el, zidul e prea înalt. Paula s-a uitat la zid. într-adevăr, era înalt, dar el ştia foarte bine din experienţele trecute că înălţimile nu erau o problemă pentru
Paula.
{- Nu, a spus ea, nu-mi e teamă să sar. In Villar, când trebuia să am grijă de capre, de multe ori a trebuit să sar de pe înălţimi mult mai mari ca să nu le las să se rătăcească pe pajiştile vecinilor; dar îţi repet, i-am promis Terezei că o să fim acasă la ora nouă şi nu vreau să fiu neascultătoare. In clipa aceea m-am alăturat şi eu lui Louis.
48.
(PauCa
CeasuCCui Louis
49
- Dacă o asculţi tot timpul pe Tereza, nu vei avea niciodată o clipă de linişte.
- Deci şi tu rămâi cu Louis? a întrebat Paula tristă.
- Bineînţeles, a strigat Louis fără ca eu să am timp să răspund. Atunci, du-te dacă vrei şi lasă-ne în pace. Dă-te la o parte!
Paula, care stătea pe prima treaptă a scării, s-a dat imediat la o parte, iar în momentul următor Louis s-a urcat pe zid.
- Acum e rândul tău, m-a strigat el. L-am urmat pe fratele meu în timp ce Paula se îndepărta încet, trecând prin grădină.
- Mă întorc şi eu acasă cu Paula, i-am spus lui Louis. Apoi, de sus de pe zid, am văzut-o cum îşi întoarce capul aruncându-ne o ultimă privire.
- Oh, las-o să se ducă! a zis Louis. Poate găsi şi singură drumul. Cred că micuţa naivă va deveni în curând imposibilă. Acum, sari şi tu ca mine. Ai grijă să nu îţi spargi nasul, pentru că Tereza pe mine mă va certa.
- Sari tu primul, l-am rugat pe Louis.
- Ţi-e frică, nu-i aşa? Bine, uită-te cum sar eu. Unu, doi, trei! şi a căzut jos, în mijlocul unui strat de panseluţe, de care Tereza era foarte mândră şi de care avea o deosebită grijă.
- Oh, oh! am exclamat văzând paguba pe care o făcuse Louis. Acum, Tereza chiar că va fi supărată!
- Ce-mi pasă mie? a spus Louis. De ce îşi pune florile de-a lungul unui zid aşa de mare şi perfect pentru joacă? Hai, sari odată! Le vom aranja noi şi le vom uda, iar ea nici nu va observa ce s-a întâmplat.
- Oh, Louis, mi-e frică! Fără-ndoială, distanţa până la pământ părea enormă!
- De ce ţi-e frică? Te prind eu dacă o să cazi! Nu fi o pisică „fricoasă"!
Aş fi făcut orice altceva în momentul acela, numai să nu sar.
- Cobor pe scară.
- Nu, nu face asta! Haide odată; nu fi laşă!
Exact în clipa aceea am auzit o voce strigându-ne:

- Louis! Lisita!

Louis s-a întors şi a văzut-o pe Paula care ne striga de la capătul grădinii.
- Ce mai vrei? a strigat Louis. Am crezut că ai plecat acasă. Am profitat de situaţie şi am coborât repede pe scară.
- Eram aproape de casă, a răspuns Paula, venind înspre noi, dar nu am vrut să intru, pentru că nu voiam să mă întâlnesc cu Tereza.
- De ce să nu te întâlneşti cu ea?
- Pentru că dacă mă întreba unde sunteţi, nu puteam să îi spun.
- Păi, nu ar fi trebuit să îi spui adevărul?
- Ba da, ar fi trebuit să îi spun adevărul. De aceea m-am întors după voi. Am alergat tot drumul. Vă rog, haideţi acum; veniţi?
Fratele meu părea nehotărât.
- Ştii că nu-mi place să fiu neascultătoare, a adăugat Paula, dar în acelaşi timp nu-mi place să fiu „pârâcioasă". Vă rog, veniţi cu mine!
Chiar dacă avea şi defecte, Louis era băiat bun. Aşadar, văzând că tânăra lui verişoară începuse să plângă, a spus:
- Bine, să mergem. Oricum, nu mă pot juca aşa cum vreau. Mai ales cu două fete ca voi. Dar uite, Paula, ai uitat scara. Du-o acum înapoi, dacă vrei să îţi facem pe plac.
Fără să o supere deloc vorbele lui, Paula a luat scara zicând:
- Oh, mulţumesc aşa de mult! şi şi-a şters lacrimile.
- Intre timp eu m-am dus şi am umplut stropitoarea, iar Louis a încercat să aranjeze cât a putut de bine panseluţele strivite.
- Gata, a spus Louis într-un final, Tereza nu va şti niciodată. Şi am alergat toţi trei înspre casă.
- V-aţi întors deja, a remarcat Tereza când am năvălit în bucătărie.
50-
(PauCa
- Da, ne-am întors! a spus Louis. Este trecut de nouă şi un sfert, dar dacă nu ar fi fost verişoara noastră de la tară, am fi întârziat şi mai mult.

ÎN ÎNTUNBRJC

De la sosirea Paulei, tatăl meu nu prea avusese timp să-i acorde atenţie, pentru că după ce s-a întors din lunga călătorie, directorul fabricii s-a îmbolnăvit foarte tare. Din această cauză responsabilităţile lui au crescut, aşa că de-abia avea timp să bea o cafea dimineaţa în grabă, înainte să plece la muncă. Seara se ducea întotdeauna să o vadă pe Cătălina pentru câteva momente, după care se închidea în cameră, unde lucra până noaptea târziu.
Aşadar, duminica dimineaţa răsufla uşurat când stătea la masă cu familia, pentru a servi micul dejun alături de copiii săi.
- Şi acum, Paula, spuse el, întorcându-se spre ea, în timp ce Tereza ne servea cafeaua cu lapte, spune-mi cum te simţi în noua ta familie.
Inroşindu-se puţin, Paula a răspuns:
- Oh, vă iubesc pe toţi foarte mult, unchiule.
- Este un răspuns potrivit, a spus tatăl meu, şi noi te iubim, micuţa mea fiică.
Cafeaua a fost servită. Trecuseră patru zile de când Paula era cu noi, şi ea ştia că noi nu ne rugam niciodată pentru a binecuvânta masa; dar nu şi-a închipuit vreodată că o va împiedica cineva să îşi urmeze obiceiul, aşa cura făcea la fiecare masă. Aşadar, fără nicio ezitare, a repetat în faţa tatălui meu cuvintele care ne surprinseseră la prima noastră masă.
- Doamne, Te rog să binecuvântezi mâncarea pe care o
52.
(PauQi
primim, în Numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt, Amin.
- Ce-ai spus? a întrebat tatăl meu, întrerupând-o din rugăciune.
Paula stătea încă în picioare, cu mâinile împreunate pentru rugăciune, privindu-1 pe tata cu

ochii ei mari şi luminoşi. Zâmbetul îi pierise căci îşi dăduse seama că 1-a supărat pe tata cu ceva.
- Răspunde-mi, a vorbit tatăl meu. Ce făceai acolo?
- Dar ...
- Repetă ce-ai zis. Paula 1-a ascultat calmă.
- De unde ai învăţat rugăciunea asta?
- Tata m-a învăţat. întotdeauna ne rugam înainte şi după masă.
Paula rostea aceste cuvinte cu vocea tremurândă şi încerca să-şi stăpânească lacrimile.
- Ascultă-mă, Paula, spuse tatăl meu, iar tonul vocii lui nu mai era atât de sever; nu vreau să îţi imaginezi că sunt supărat pe tine. De fapt, mă bucur că îţi aminteşti de tatăl tău şi de cuvintele lui. Acesta este un lucru foarte bun. însă vreau să înţelegi că pe viitor îmi doresc că te comporţi ca şi ceilalţi membri ai familiei mele. înţelegi, micuţa mea fiică?
- Nu, unchiule, nu înţeleg.
- Nu? Atunci trebuie să vorbesc mai clar. Fără-ndoială, verişorii tăi ţi-au spus deja că în această casă eu nu permit să fie rostit niciun cuvânt care să aibă legătură cu religia. Pe viitor, acest lucru e valabil şi pentru tine.
- Dar, dragul meu unchi!
- Aşa vei face de acum înainte. Când o să mai creşti, vei putea să înţelegi motivele mele, şi dacă vei dori, îţi voi explica atunci. Dar acum este de ajuns pentru tine să ştii că nu te vei mai ruga de acum încolo. Dă-mi, te rog, ziarul de dimineaţă, Roşa.
în întuneric
53
Am mâncat în linişte, în afară de Paula care, după câte se părea, nu putea înghiţi nimic. Cu ochii cufundaţi în ziar, tatăl nostru nu i-a mai acordat atenţie. îmi venea foarte tare să plâng, fără să ştiu de ce, pentru că nu înţelegeam de ce avertizarea tatălui meu a supărat-o atât de mult pe Paula. Tata n-o pedepsise şi, totuşi, văzând-o cum stătea acolo, cu faţa palidă pe care se citea un amestec de durere şi teamă, ai fi crezut că a fost tratată într-un mod mult mai îngrozitor.
Roşa şi Louis se înghionteau cu picioarele. între timp, ca să-i alin întristarea, am încercat să iau mâna bietei mele verişoare, dar ea s-a tras şi am înţeles că era zadarnic să încerc să o consolez.
- Unchiule, a izbucnit ea deodată, unchiul meu, te rog, iartă-mă, dar nu pot, nu pot să te ascult!
- Cum adică? a întrebat tata, foarte uimit şi furios, aţintindu-şi privirea asupra ei.
Surprinderea noastră în faţa acestei îndrăzneli de nesupunere a tinerei noastre verişoare de la ţară a fost aşa de mare, că Louis a scăpat lingura din mână şi a uitat să mai mănânce.
Noi fuseserăm neascultători de nenumărate ori, mai ales Louis şi eu, şi de multe ori am fost pedepsiţi pentru că, în ochii tatălui meu, neascultarea era cea mai mare crimă; dar niciodată n-am avut curaj să-1 sfidăm în faţă.
- Paula, linişteşte-te, a spus Roşa, temându-se de consecinţa unei astfel de îndrăzneli.
Spre surprinderea noastră, deşi era mânios, tata şi-a păstrat calmul.
- Deci nu vrei să mă asculţi, a zis tata fixând-o pe Paula cu o privire rece şi aspră. Este prima dată când aud asemenea cuvinte de la un copil în această casă. Spune-mi, fiica mea, ce înseamnă asta?
- Oh, unchiul meu drag, a spus ea apropiindu-se de tata, unchiule, te rog, nu te supăra pe mine. Vreau să te ascult întotdeauna! I-am promis tatălui meu că o să fiu bună şi că o să
56.
(PauCa
deloc cu felul ei de a se comporta cu noi, bucuroasă şi smerită.
- Probabil, a spus tata, dar exact de asta m-am temut. Are toate ideile pe care le avea familia tatălui ei.

Vorbeşte numai despre Dumnezeu, religie, iar aşa ceva nu poate fi îngăduit în această casă.
- Oh, ia-o mai uşor, domnule, 1-a implorat Tereza, este numai un copil.
- Da, dar trebuie să asculte.
Tereza s-a mulţumit să ridice din umeri, pentru că şi-a dat seama că tata nu va ceda. Paula se întorsese aducând cu ea Biblia.
- Şi acum, a spus tata după un moment de tăcere, să vedem acele cuvinte. Nu le-ai găsit încă?
Paula a ezitat să răspundă, în timp ce întorcea repede paginile.
- Nu unchiule, nu încă, dar o să le găsesc imediat.
S-a lăsat din nou tăcerea. Tereza s-a întors în bucătărie, iar uşa s-a închis zgomotos în urma ei, dovadă că era supărată. Nu se auzea decât tic-tac-ul ceasului şi foşnetul paginilor pe care Paula le întorcea căutând versetul, în ciuda faptului că ochii îi erau plini de lacrimi.
- Aici e versetul, spuse ea în cele din urmă, zâmbind, chiar dacă avea emoţii. Vezi unchiule, aici, în Faptele Apostolilor, capitolul 5 cu versetul 29.
- *Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni,* a citit tata încet de două sau de trei ori din Sfânta Scriptură, iar Paula se uita la el cu ochii încrezători, în care încă mai avea câteva lacrimi.
- Să vedem acum care era contextul, a adăugat el. Da, uite aici, şi a început să citească cu voce tare: *După ce i-au adus, i-aupus înaintea Soborului. Şi marele preot i-a întrebat astfel: „Nu v-am poruncit noi cu tot dinadinsul să nu învăţaţi pe norod în Numele acesta? Şi voi iată că aţi umplut Ierusalimul cu învăţătura voastră şi căutaţi să aruncaţi asupra noastră sângele acestui om." Petru şi*
în întuneric
57
apostolii ceilalţi, drept răspuns, i-au zis:„Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni."
Tereza, care uitase să ia faţa de masă, s-a întors după ea şi a zâmbit când a văzut că bucuria revenise pe chipul Paulei; asta pentru că nimic nu o încânta mai mult pe buna femeie decât să vadă că toată lumea din casă era fericită.
Dând ordine clare în ce o privea pe Cătălina, care se simţea foarte rău în dimineaţa aceea, tata şi-a luat hârtiile şi Biblia, iar apoi a dat să iasă.
- Unchiule, i-a amintit Paula timidă, ai făcut o greşeală, ai luat Biblia mea împreună cu hârtiile tale.
- Da, este adevărat, dar nu am făcut-o din greşeală. Voi păstra Biblia ta.
- Şi mi-o vei da înapoi deseară, unchiule?
- Dar de ce deseară?
- Ca să citesc din ea, unchiule, aşa cum fac în fiecare seară.
- Ei bine, de acum încolo nu vei mai citi! Copiii mei nu citesc din Biblie şi nu sunt copii răi. Şi, după cum ţi-am spus, de azi înainte te vei comporta la fel ca toţi ceilalţi membri ai familiei, din care faci şi tu parte acum.
- Oh, unchiule, unchiule! 1-a implorat Paula, te rog, lasă-mi Biblia! Este Biblia pe care mi-a dat-o tata când era pe patul de moarte! Te rog, lasă-mă s-o păstrez, te rog, unchiul meu drag! Voi fi bună şi îţi voi da tot ce am adus de la Villar. Dar dă-mi Biblia, te rog! Te rog! Lasă-mi Biblia!
Paula a început să plângă în hohote, agăţându-se de tata cu un curaj disperat.
Tereza privea cu groază această scenă, însă nu îndrăznea să intervină. Intra şi ieşea, pretinzând că face ordine prin cameră.
Cât despre mine, nu înţelegeam comportamentul Paulei şi nu îmi puteam imagina de ce se purta cu atâta îndrăzneală cerându-şi înapoi vechea cărticică neagră — eu, care mi-aş fi dat toate cărţile pentru o păpuşă nouă. Şi în ciuda faptului că Tereza îmi făcea semne să tac şi să stau jos, l-am luat pe tata de mânecă şi, izbucnind în lacrimi, i-am spus:

58.
<Pau(a
- Tată, te rog, dă-i-o!
Intorcându-se spre mine, tata mi-a aruncat o privire aspră. Nu l-am văzut niciodată aşa de nervos. Faţa îi devenise albă ca varul. Deodată, aruncând-o jos pe Paula, care se ţinea de cealaltă mână a lui, a ridicat Biblia deasupra capului ei şi, cu o voce de tunet, a rostit ameninţător:

- Taci din gură! dedesubt Paula părea că nu 1-a auzit.
— Oh, unchiule drag, 1-a implorat ea încă o dată, întinzând mâinile pentru a-şi apăra valoroasa carte. Unchiule!
In clipa următoare am auzit un zgomot surd şi am văzut-o pe Paula prăbuşindu-se la pământ. Tata, care era lângă ea, a lovit-o tare cu Biblia în cap.
Tereza s-a repezit la copil şi 1-a dus repede în bucătărie, iar apoi s-a întors la tata.
— Aveţi grijă, domnule, a spus ea, cu vocea tremurând de indignare. Ţineţi minte, într-o zi vă va părea rău pentru ceea ce tocmai aţi făcut!
Cred că tatălui meu îi părea deja rău. Şi-a luat pălăria şi, fără să spună un cuvânt, a plecat şi nu s-a întors decât seara.
- Ce păcat că Paula nu e băiat, a spus Louis, după ce tata s-a făcut nevăzut.
- De ce? am întrebat.
- Pentru că este aşa de curajoasă. Ai observat cum s-a oprit din plâns când tata a lovit-o? Dacă ai fi fost tu în locul ei, ai fi plâns şi mai tare.
- Dar tu? Tu ce ai fi făcut?
- Oh, băieţii nu plâng pentru un lucru mărunt ca acesta. Totuşi, mă miră că tata a lovit-o.
- Şi eu mă mir, a spus Roşa, dar Paula trebuie să înveţe să asculte.
- Mă întreb ce conţine această Biblie a ei, de ţine aşa de
în întuneric
59
mult la ea, a continuat Louis. Dar ce este Biblia? E un fel de carte de rugăciune?
— Nu, am răspuns eu mândră că ştiu aşa de multe, nu este o carte de rugăciune. Cel puţin aşa cred, pentru că am văzut-o pe Paula rugându-se dimineaţa şi seara. îngenunchează, închide ochii şi se roagă fără să se uite în carte. îmi spune că din acea Carte învaţă cum să fie bună şi să-L slujească pe Dumnezeu. Tatăl ei obişnuia să îi citească în fiecare zi, iar la moartea lui, ea i-a promis că va continua să citească din carte în fiecare zi.
— Biata Paula! a oftat Roşa. Are ceva foarte deosebit. Mă întreb cum se va sfârşi totul.
Cred că va muri, am spus, încercând cu greu să îmi reţin lacrimile.
— Nici vorbă, a spus Louis, nu va muri! Ea nu va muri! Nu-ţi face probleme. In câteva zile va uita tot. Dar îmi pare tare rău s-o văd aşa de nefericită. Plec, te las, Roşa. Nu mai plânge, Lisita. Mă duc în bucătărie să văd ce se întâmplă cu biata Paula.
L-am urmat şi eu, dar în bucătărie nu era nimeni. M-am dus în camera noastră şi am găsit-o pe Tereza aşezată pe patul meu, cu Paula pe genunchii ei. Am auzit-o pe Tereza spunând:
— Comoara mea, nu mai plânge! N-o chinui pe sărmana Tereza, care te iubeşte aşa de mult şi care a iubit-o şi pe mama ta. Haide, gata, îngerul meu! Iţi faci rău. Uite, vine Lisita să te mângâie.
Dar Paula continua să plângă, copleşită de durere, ascunzându-şi faţa în umerii laţi ai bătrânei servitoare. M-am apropiat de ea şi am mângâiat-o pe păr, dar nu puteam să-i spun nimic.
— Tata! Tata! striga ea din când în când.
-Tatăl tău este în rai, a răspuns Tereza, luând-o uşor în braţe. Ce ar crede dacă ar vedea-o pe fata lui într-o asemenea stare?
— Oh, îmi doresc ca tata să mă fi luat cu el! Dacă aş putea
60_
(PauCa
să-1 văd acum. I-am promis că o să citesc din Biblie în fiecare zi, dar acum nu mai pot, pentru că unchiul meu mi-a luat singurul lucru pe care îl aveam - acea Carte minunată care mă învăţa despre Dumnezeu şi în care tata a subliniat atâtea pasaje minunate! Oh, tată, tată, vino! Fiica ta are nevoie de tine acum!
Văzând că încearcă în zadar s-o liniştească, Tereza s-a mulţumit să îi şteargă lacrimile care continuau să-i curgă şiroaie. In cele din urmă, istovită, Paula s-a potolit şi a ascultat liniştită

povestea lungă a Terezei pe care noi o ştiam deja foarte bine, despre moartea mamei noastre şi despre căderea groaznică a Cătălinei. Tereza i-a explicat apoi că din cauza acestor mari nenorociri, în loc ca tatăl copiilor să îl caute pe Domnul, se pare că, dimpotrivă, inima lui s-a împietrit. De aceea s-a răzvrătit şi a stabilit regula ca niciun cuvânt privitor la Fiinţa Supremă să nu mai fie rostit în casa noastră.
Apoi a adăugat:
- Dar să nu crezi că nu îi pasă de tine! Dacă ai şti de câte ori a spus că doreşte să nu îţi lipsească nimic şi să fii tratată ca şi fiicele sale.
- E-adevărat, a spus Roşa, care intrase în cameră pe când Tereza încă povestea. Tata pare sever, iar în această dimineaţă s-a supărat, aşa cum era de aşteptat, dar cu toate acestea are o inimă bună.
- N-am ştiut, n-am ştiut, a spus Paula, plecându-şi capul. Cât de mult trebuie să fi suferit unchiul meu!
- Şi apoi, a continuat Tereza, cine ştie, poate că unchiul tău va începe să citească din cărticica ta ... cum o numeşti tu ... Biblia?
- Crezi? Oh, Tereza! Crezi că va citi din ea?
- Sunt convinsă; de ce nu? Iar când va citi şi va vedea că este o carte bună, ţi-o va da înapoi. Aşa că acum calmează-te şi nu mai fi supărată.
- Dar, a întrebat Paula, vrei să spui că unchiul n-are Biblie?
In întuneric
61
- A avut una, dar cred că a pierdut-o, pentru că n-am mai văzut-o de mulţi ani.
- Vai, a exclamat Paula, ce minunat ar fi dacă unchiul ar citi din Biblie. Pentru că sunt sigură că va crede în Dumnezeu aşa cum a crezut şi tata, iar pe urmă îmi va da înapoi Cartea mea preţioasă. Şi tatăl meu a trecut printr-o mare nenorocire. Mama a murit şi ea, iar apoi au murit şi cele două surori ale mele, toate trei în acelaşi an. Tata mi-a spus că, în această grea încercare, a învăţat să nu îşi aţintească privirea la lucrurile de pe pământ, ci să îşi găsească fericirea în Dumnezeu. Sigur, eu nu ştiu să explic asta foarte bine; dar am înţeles foarte clar când tata mi-a spus asta şi mi-a arătat câteva pasaje preţioase din Carte.
- Cred că şi eu înţeleg, a murmurat Tereza, ştergându-şi ochii cu mâneca şi întorcându-se spre Roşa. Roşa, tu consideri că eşti foarte bine informată. Spune-mi, de unde pot să cumpăr o Biblie?
Roşa a răspuns zâmbind:
- Nu sunt sigură, dar cred că la o librărie se poate găsi o Biblie. Pot să aflu mâine la şcoală. Ştiu că una dintre colegele mele are o Biblie.
- Foarte bine, a exclamat Tereza. Trebuie să afli mâine dimineaţă. Mai am o idee, Paula, o idee minunată, aşa că şterge-ţi lacrimile. Mâine după-amiază trebuie să merg în oraş, şi dacă Roşa află mâine-dimineaţă unde se poate găsi o Biblie, vom merge toate patru şi vom cumpăra una, iar tu vei putea citi în camera ta fără ca unchiul să afle vreodată.
- Oh,Tereza, a exclamat Paula plină de mulţumire, ce femeie bună eşti!
- Da? Nu ştiam asta, a spus bătrâna servitoare zâmbind. Dar deodată am văzut că ceva începuse să o îngrijoreze pe
Paula.
- Ce mai e acum? a întrebat Roşa. Nu te bucuri că o să ai o
Biblie nouă?
62-
<Pau[a
In întuneric
- Oh, ba da, a răspuns Paula, numai că în modul acesta o să-1 mint pe unchiul meu.
Tereza a intervenit:

- Ba nu, a spus ea, nu înţelegi. Am să cumpăr această Biblie cu banii mei, iar eu pot să fac ce vreau cu ea. Nu este treaba nimănui dacă vreau să cumpăr o Biblie.
Dar în ochii Paulei se putea citi îngrijorarea când a spus:
- Sigur că mi-ar plăcea să am o Biblie, dar unchiul meu mi-a interzis să citesc din ea. Din câte spui, înţeleg că ar fi uşor pentru tine să cumperi o altă Biblie şi să citeşti tu din ea, însă mie unchiul mi-a interzis clar acest lucru. In niciun chip n-aş putea să-1 mint. Dragă Tereza, îţi mulţumesc din toată inima, dar, vezi, ai uitat ce a spus unchiul. Ascultă, Domnul Isus o să mă ajute! Sunt multe pasaje frumoase în Biblie şi sunt o mulţime de istorisiri pe care n-o să le uit. Le voi păstra pe toate în mintea mea şi o să mă rog în fiecare zi pentru ca unchiul meu să-mi dea Biblia înapoi şi să mă lase să citesc din ea. Ştiu că Domnul mă va asculta, dacă şi eu II ascult şi mă rog cu credincioşie. Dragă Tereza, sper să nu te superi pe mine.
- Dar de ce să mă supăr, scumpa mea?
- Păi, pentru că nu te-am lăsat să îmi cumperi o Biblie.
- Nu, dragă, nu; sigur că ai dreptate, e mai bine să facem cum spui tu.
Iar noi, împreună cu bătrâna servitoare, nu puteam să nu admirăm sinceritatea verişoarei noastre hotărâte de la ţară.
- Tereza! zise Paula rupând tăcerea care se lăsase după această discuţie.
- Ce mai e, Paula?
- Vrei să te rogi pentru mine?
- Eu?! a întrebat Tereza uimită.
- Da, te rog, dragă Tereza.
- Sărmana mea micuţă Paula, dacă eu nu mă rog niciodată pentru mine, cum aş putea să mă rog pentru tine?
Biata Paula părea pierdută.
- Vezi tu, a spus Tereza ezitând, iar vocea îi tremura, îmi e

teamă să mă rog. Dar nu îndrăznesc să-L uit pe Dumnezeu.
Aşa că, pentru a-i face pe plac Paulei, Tereza a promis că se va ruga pentru ea în fiecare seară.
- Nu, a insistat Paula, hai să ne rugăm acum. Biata noastră servitoare s-a uitat la ea îngrozită.
- Eu? Să mă rog aici!? De faţă cu tine, Lisita şi Roşa! Niciodată! Pe lângă asta, nici n-aş şti cum să mă rog!
- Vrei să spui că nu ştii rugăciunea „Tatăl nostru care eşti în
ceruri"?
- Poate că o ştiu, dar a trecut ceva vreme de când nu am mai spus această rugăciune. Mi-o amintesc pe biata mea mamă. Obişnuiam să îngenunchez lângă ea şi să spun această rugăciune când eram de vârsta ta. De atunci, m-am mai rugat câteodată „Tatăl nostru". Dar au trecut mulţi ani de când nu am mai rostit-o şi nu m-am mai gândit la ea de ani de zile. Nu, n-are rost. Paula, roagă-te tu pentru noi! Fără îndoială că avem nevoie de rugăciune, dar să mă rog eu — o biată păcătoasă ca mine - e-n zadar.
Paula nu renunţa însă uşor.
—Tereza — şi Paula şi-a lipit faţa de obrazul zbârcit al bătrânei servitoare — ştii că Isus a murit pentru noi, şi totuşi, voi trăiţi ca nişte necredincioşi.
— Ce vrei să spui? Ca nişte necredincioşi? s-a mirat biata
Tereza.
- Da, dragă Tereza, ca un păgân. Duminica, tata obişnuia să îmi citească poveşti ale misionarilor, în care am observat că oamenii păgâni trăiau fără să se roage lui Dumnezeu, nu citeau din Biblie, nu ştiau să cânte nicio cântare şi nu aveau nicio biserică la care să poată merge până să ajungă misionarii la ei. Dar în această casă este diferit, pentru că oamenii aceia nu auziseră niciodată despre Dumnezeu.
Şi a adăugat, cu un zâmbet încântător, care întotdeauna părea s-o înconjoare ca o aureolă:

-Toţi necredincioşii pe care i-am văzut în poze aveau pielea neagră, iar voi, Tereza, aveţi un ten aşa de alb!
64_
(Paula
In întuneric
65
Sărmana Tereza şi-a cuprins cu mâinile obrajii îmbătrâniţi şi a spus:
- Paula, cu siguranţă ai dreptate. Deci ei merită mai mult îndurarea lui Dumnezeu decât noi.
Paula s-a uitat o clipă la Tereza şi apoi, îngenunchind lângă ea, a spus:
-Tereza, hai roagă-te cu mine,bine? Ştiu că Domnul Isus te va ierta şi te va ajuta să-L iubeşti, pentru că a promis că îţi va da o inimă nouă. Eu sunt doar o fetiţă, dar El mă ajută şi mă ascultă când mă rog, pentru că aşa a promis, Tereza. Tata m-a învăţat odată un verset frumos, iar când unchiul meu îmi va da înapoi Biblia ţi-1 voi arăta; versetul acela spune aşa: *Pe cel care vine la Mine nu-lvoi izgoni afară.*
Biata Tereza stătea cu faţa ascunsă în mâni, fără să poată spune ceva.
- Vrei să îngenunchezi cu mine? a insistat Paula trăgând-o de şorţ. După o tăcere îndelungată, Tereza s-a plecat în cele din urmă cu greu pe genunchi, lângă pat. Cred că Paula uitase de noi pentru o clipă, dar ne-a luat apoi de mână şi ne-a îndemnat să îngenunchem alături de ea.
- Nu, a refuzat Roşa cu un aer jignit. N-o să fac aşa ceva.
- Nici eu, am spus oarecum intimidată de refuzul surorii mele.
Aşa că Paula şi Tereza au îngenuncheat împreună:
- Tatăl nostru care eşti în ceruri, a început Paula cu voce clară.
Tereza a repetat încet:
- Tatăl nostru care eşti în ceruri, iar vocea gravă îi tremura de emoţie.
- Sfinţească-se Numele Tău!
- Sfinţească-se Numele Tău!
Pe măsură ce îşi amintea cuvintele acestei minunate rugăciuni, Tereza a căpătat curaj, şi vocile li se amestecau în aceste cuvinte măreţe care veneau din inimi atât de diferite

- una era curată şi încrezătoare, iar cealaltă plină de părere de rău şi pocăinţă.
După ce au terminat de spus rugăciunea, Paula a continuat:
- Doamne Isuse, Te rog să îi binecuvântezi pe unchiul meu, Tereza, Cătălina, Roşa, Lisita şi Louis. Oh, binecuvântează-i, Doamne, şi ajută-i să vină la Tine. Binecuvântează-mă şi pe mine şi ajută-mă să fiu bună ca şi Tine; în Numele Domnului Isus, Amin.
- Aşa să fie, a oftat Tereza.
Paula a deschis ochii, dar i-a închis la loc în momentul când a văzut că Tereza stătea nemişcată străduindu-se să se roage singură. Şi, în final, a început să se roage.
- Oh, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, a murmurat Tereza. Dacă ai putea avea milă de o biată femeie păcătoasă ca mine, care Te-a uitat ani de zile,Te rog, iartă-mă şi schimbă-mi inima lipsită de putere, în Numele Fiului Isus Cristos, Amin.
Multă vreme după aceea Tereza nu a făcut nicio referire la ceea ce se întâmplase în micuţa noastră cameră în prima duminică după sosirea Paulei; dar am putut observa o mare schimbare în comportamentul ei. Nu muncea mai mult - ar fi fost şi imposibil - nici nu era mai puţin egoistă, pentru că o persoană mai altruistă decât draga noastră servitoare bătrână era greu de găsit. Dar lucrul pe care am început să-1 observăm a fost acela că Tereza devenise mult mai răbdătoare, mai afectuoasă cu noi şi, de asemenea, era mult mai darnică şi înţelegătoare faţă de numărul mare al vecinilor noştri săraci care veneau din când în când la uşa noastră să „împrumute" mâncare - acei săraci amărâţi pe care ea îi dispreţuise pentru că erau leneşi şi dezordonaţi. Pe lângă asta, nu mai avea momente în care să fie prost dispusă sau să se enerveze repede.

66.
Paula
De exemplu, se comporta cu tata cu mai mult respect şi îl asculta răbdătoare fără să se împotrivească atunci când i se părea că el nu are dreptate în privinţa unui lucru legat de casă. De asemenea, am observat că toate minciunile la care recurgea câteodată pentru a ne speria dispăruseră cu desăvârşire.
Tereza a ajuns să fie cunoscută ca o adevărată prietenă în casele vecinilor săraci, unde domina o atmosferă de descurajare şi disperare din cauza sărăciei şi a băuturii. Pe măsură ce mergea din uşă în uşă la casele vecinilor pentru a le adresa câte un cuvânt de încurajare sau pentru a mai lua puţin din povara care apăsa pe umerii unei mame obosite, am văzut o schimbare în bine în viaţa acestor oameni săraci şi lipsiţi de ajutor din jurul nostru. Era limpede că Tereza era cea care contribuise la acea schimbare.
In ziua ce a urmat după duminica respectivă, Roşa stătea lângă Cătălina care se plângea de obişnuitele ei dureri de cap, iar Tereza plecase în vecini.
Paula, cam obosită din cauza emoţiilor din ziua precedentă, îşi pierduse veselia, dar buna dispoziţie care îi era caracteristică i-a revenit curând, iar când tata s-a întors de la muncă, ea a alergat ca să-i iasă în întâmpinare, i-a deschis uşa şi l-a îmbrăţişat, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.
- Mă bucur că eşti din nou veselă, Paula. Ea a zâmbit, dar nu a spus nimic. Cum s-a simţit Cătălina astăzi? a întrebat el întorcându-se spre mine.
- Are o durere de cap îngrozitoare. Tereza crede că se va îmbolnăvi iar.
- Biata fată! Trebuie să avem mare grijă să nu facem zgomot, zise el întorcându-se pentru a se duce în camera Cătălinei.
- Te rog să mă ierţi, unchiule!
- Pentru ce, copila mea?
In întuneric
67
— Pentru ziua de ieri. Cu siguranţă îţi aminteşti, unchiule. Am fost un pic supărată pentru că mi-ai luat Biblia.
Tatăl meu se uită la ea surprins:
— Şi acum îţi doreşti foarte mult ca eu s-o păstrez?
— Oh, bineînţeles, pentru că am înţeles că nu ai Biblie, iar eu n-am ştiut asta.Tereza mi-a spus că după ce o s-o citeşti mi-o vei da înapoi. îmi pare rău că nu m-am gândit decât la mine. Te rog, iartă-mă, mă ierţi, unchiul meu drag?
— Te-am iertat deja, aşa că nu-ţi face probleme. Deci îţi place să citeşti din Biblie?
— Oh, da, fireşte că îmi place, unchiule.
— Atunci, poate că într-o zi ţi-o voi da înapoi.
Chiar dacă nu era o promisiune, Paula părea foarte mulţumită să audă aceste cuvinte.
— Mulţumesc, mulţumesc foarte mult, unchiule, a spus Paula îmbrăţişându-1.
— Deci încă mă mai iubeşti după tot ce s-a întâmplat? a întrebat tatăl meu zâmbind şi a luat-o de bărbie îndreptându-i faţa spre el.
— Desigur; nici nu ştii cât de mult te iubesc!
— Chiar mă iubeşti?! a întrebat tata. Să ştii că mă bucur foarte mult să aud asta. Cred că în curând ne vom înţelege. Apropo, am observat că în Biblia ta sunt nişte flori uscate. Dacă le vrei, pot să ţi le dau chiar acum.
— Oh, îti mulţumesc foarte mult, unchiule. Le tin acolo ca amintire de la tata. O să le păstrez într-o carte pentru ca astfel să le pot vedea mereu!
— La asta m-am gândit şi eu, micuţa mea fiică! Mă duc să-ţi aduc Biblia, ca să-ţi iei singură florile.
Dar Paula părea că se răzgândise.

— Nu, cred că prefer să rămână acolo unde sunt, a spus ea cu vocea schimbată.
— Ce spui? a întrebat tata uimit. Cum de te-ai răzgândit aşa deodată?
— Păi, a început Paula, şi în vocea ei se simţea emoţie, mai
68-
(pauCa
bine rămân acolo, pentru că eu îmi iubesc Biblia şi am citit din ea în fiecare zi, iar dacă o văd acum din nou, îmi e teamă ... mi-e teamă ..., iar buzele sărmanei Paula tremurau. - înţeleg, înţeleg, a spus tata.
Pe când se îndrepta spre camera Cătălinei, cu mâna pe clanţa uşii, tata a ezitat o clipă şi s-a întors spre Paula, ca şi când ar fi cunoscut secretul din adâncul inimii ei, atât de angelic, dar absolut firesc.

T
CĂTĂLINEI

Tereza nu se înşelase. în săptămâna ce a urmat, Cătălina s-a îmbolnăvit aşa de tare, că tata îşi pierduse orice speranţă în privinţa însănătoşirii ei. Deoarece nu putea să stea lângă Cătălina în timpul zilei, avea grijă de ea aproape toată noaptea, iar dacă nu ar fi fost Tereza, care-l silea să se mai odihnească un pic, fără-ndoială că s-ar fi prăbuşit de oboseală. Cât de lungi păreau aceste zile, cu toate că eram fericită să o am alături de mine pe draga mea verişoară Paula! Tatăl meu de-abia dacă ne observa, fiind copleşit de teama ce-i stăruia în inimă, iar Tereza era împovărată cu toate responsabilităţile casei, aşa că nici ea nu avea timp pentru noi.
Roşa a fost nevoită să nu mai meargă la şcoală pentru o vreme, ca să poată avea grijă de sora noastră bolnavă, iar Paula trebuia să stea acasă până după-amiaza. Cât despre mine, mă pregăteam să mă duc la şcoală dimineaţa, ducându-mi prânzul în coşuleţ, şi în fiecare după-masă când mă întorceam acasă mă temeam să nu primesc o veste proastă despre Cătălina. Vai! Ce hotărâre mare luasem în acele zile - să încerc s-o iubesc pe sărmana mea soră bolnavă şi să mă port cu ea mai frumos decât înainte, pentru că doream ca ea să se facă bine.
Intr-o după-amiază am fost mirată să văd că tata era acasă. Era de-abia ora cinci, iar el se întorcea de obicei pe la opt. Părea atât de supărat, că nu am îndrăznit să-l îmbrăţişez, aşa cum obişnuiam. Tereza a venit în cameră şi m-a avertizat ca de obicei: - Să nu faci zgomot, Lisita! Aşază-te şi stai cuminte!
70-
(PauCa
- Tereza, a vorbit tata cu o voce joasă, crezi că se poate ca fiica mea, Cătălina să-i vadă pe copii?
- De ce întrebaţi, domnule? a spus ea.
- Aş vrea să văd cum îi îmbrăţişează pentru ultima dată. Ştii ce a spus doctorul.
- Oh, doctorii ăştia! zise Tereza pe un ton batjocoritor. Doctorii nu ştiu ce vorbesc. Nu vă pierdeţi speranţa, domnule. Ştiu că nu se poate ca ea să trăiască până la adânci bătrâneţi, dar dacă Dumnezeu vrea să o lase în viaţă, va face asta, orice ar spune doctorii.
- Da, dar tu ştii cât de bolnavă e. Nu va rezista, pentru că are multe complicaţii. Dar cum aş putea să suport eu o durere aşa de mare! îmi aminteşte atât de mult de mama ei, are aceeaşi voce, aceiaşi ochi albaştri, chiar şi zâmbetul ei e identic cu al mamei sale. Şi acum să duc acest copil la cimitir şi să mă întorc acasă ca şi cum nu ar fi existat niciodată. Oh, ce să fac! Ce să mă fac!
- De ce nu vorbiţi cu Doctorul Suprem, domnule?
- Ce vrei să spui prin „Doctorul Suprem"?
- Adică Domnul Isus. Să o încredinţaţi pe Cătălina în mâinile Lui. Când El a fost pe pământ, bolnavii erau duşi la Domnul Isus, iar El îi vindeca pe toţi.
- Dar El nu mai este pe pământ.

- Nu; dar are aceeaşi putere şi astăzi.
- Tereza, tu te rogi în perioada asta?
- Da, domnule, mă rog.
- De când ai început să te rogi?
- De când a venit Paula la noi în casă, domnule.
- Am bănuit eu.
- Să nu o certaţi, domnule. Dacă aţi şti cât de mult vă iubeşte şi cât de mult se roagă pentru Cătălina. Oh, domnule, de câte ori nu m-a făcut să roşesc de ruşine.
- Cum aşa, buna mea Tereza?
- E-adevărat domnule, obişnuiam să îmi spun: „Eşti o femeie destul de bună, ai suferit mult în viaţă, n-ai făcut rău
(BoaCa CâtăCinei
71
nimănui, aşa că sigur vei merge în rai." Dar când am văzut-o pe Paula, când am înţeles realitatea religiei ei şi cât de mult II iubeşte pe Dumnezeu, oh, domnule, atunci am înţeles pentru prima dată în viaţă că sunt o păcătoasă care merită iadul şi m-am rugat ca Dumnezeu să mă ierte.
- Şi te-a iertat?
- Mântuitorul ne asigură că *Pe cel ce vine la El nu-l va izgoni afară.* Aşa că îndrăznesc să cred că m-a iertat.
Tereza era palidă de emoţie. Era pentru prima dată când II mărturisea pe Domnul înaintea oamenilor, şi a avut nevoie de mult curaj ca să vorbească despre El tocmai înaintea tatălui meu. El părea prea mâhnit ca să se supere pe ea. După un moment de tăcere, a întrebat:
- Unde este Paula?
- Am trimis-o la farmacie, domnule, ca să cumpere medicamentele recomandate de doctor.
- Când se întoarce, s-o trimiţi în camera Cătălinei. O să stau acolo până, până ...
Sărmanul tata nu a putut să-şi termine fraza. Apoi, întorcându-se către mine, a continuat:
- Lisita, vreau să vii şi tu în camera Cătălinei când se va întorce Paula.
- Da, tată, am încuviinţat încet.
Paula s-a întors după un sfert de oră. Nu voi uita niciodată durerea şi spaima ce ne-au cuprins când Tereza ne-a însoţit în dormitorul surorii mele care era pe moarte, îndemnându-ne să nu facem zgomot.
Cătălina părea să nu fi observat că am intrat în cameră. Avea ochii închişi şi era aşa de palidă, că am crezut că murise deja, dar tata ne-a făcut semn să ne apropiem mai tare şi, punându-şi mâna pe fruntea sărmanei mele surori, a chemat-o încet, cu o voce care îi trăda chinul cumplit prin care trecea:
- Cătălina, Lisita şi Paula au venit să te vadă. Vrei să le îmbrăţişezi?
- Lisita ... Paula ... am auzit-o pe Cătălina murmurând cu
72.
(Paufa
o voce pierdută. Ah, da îmi amintesc. Ajută-mă să mă ridic, tată.
Tata a ridicat sărmanul trup slăbit al fiicei sale. Chiar dacă mă străduiam din răsputeri, n-am putut să mă abţin să nu plâng la gândul că aceasta ar putea fi ultima dată când am prilejul să o îmbrăţişez pe sora mea mai mare, pe care o iubisem aşa puţin. S-a uitat la noi o vreme, iar apoi a spus calm:
- Aţi venit să vă luaţi la revedere de la mine?
- Nu, nu, a spus tata; sperăm că ...
- Nu, tată, voi muri. Ştiu asta foarte bine. N-are rost să îmi ascunzi adevărul. Gândeşte-te, am 18 ani, şi totuşi n-am fost de niciun folos, aşa că nimănui n-o să îi fie dor de mine.

- Cătălina, a rostit tata, nu vorbi aşa. Mă răneşti dacă spui asta şi le faci pe Paula şi Lisita să plângă.
- Chiar plângi, Lisita? Cătălina şi-a întors spre mine ochii înroşiţi din cauza febrei. Ce ciudat! N-am fost o soră bună pentru tine şi întotdeauna am crezut că nu îţi pasă de mine.
- Oh, Cătălina, am exclamat îngenunchind lângă patul ei! Te rog să nu mori. Te iubesc aşa de mult! Promit să am grijă de tine în fiecare zi şi să nu mai fac gălăgie când te simţi rău. Voi fi întotdeauna bună cu tine, serios, chiar şi când eşti prost dispusă. Te rog, nu muri!
Am început să plâng aşa de tare, încât tata, temându-se că aceasta va înrăutăţi starea bolnavei, a rugat-o pe Tereza să mă ia de acolo.
Dar Cătălina a spus:
- Las-o, tată. îmi face bine să o văd că plânge. Nu mi-am imaginat că Lisita are milă faţă de mine. Dar acum îmi dau seama că e numai vina mea. Dacă aş fi fost mai blândă cu ea, mi-ar fi arătat mai multă afecţiune. Roşa, dă-mi, te rog, puţină de apă.
Roşa i-a dat o linguriţă de apă.
- Te simţi foarte rău, fiica mea? a întrebat tata.
Preţ de câteva minute, Cătălina nu a fost în stare să răspundă, dar în cele din urmă a spus:

(BoaCa CătăCinei

— Lisita, nu mai plânge, te rog! Ascultă-mă! Am încercat să mă liniştesc.
— Trebuie să ne cerem iertare una celeilalte, a adăugat ea. Pupă-mă acum. Spune-mi că mă ierţi.
— Oh, da, bineînţeles că te iert, am răspuns, din toată inima. Eu sunt cea care era insuportabilă când tu erai bolnavă, foarte bolnavă, iar eu mă bucuram de sănătate.
— E-adevărat, a remarcat Cătălina, dar eu sunt mai mare şi ar fi trebuit să fiu un exemplu pentru tine. Tot timpul m-am gândit numai la mine, şi acum este prea târziu ca să mai schimb ceva! Vino, dragă Lisita, vino şi mai dă-mi un sărut.
Mi-aş fi dorit să stau acolo în genunchi ore în şir, să-mi ascund capul de ruşine şi din cauza lacrimilor, dar nu am îndrăznit să refuz acest ultim gest de afecţine pentru Cătălina. Aşa că mi-am lipit obrazul înfierbântat de cel al Cătălinei, încercând să ne luăm rămas-bun, iar lacrimile ei s-au amestecat cu ale mele.
Când a venit rândul Paulei, Cătălina era aşa de slăbită, că de-abia mai putea rosti un cuvânt. Dar în cele din urmă a spus:
— Tu îmi vei lua locul lângă tata. Tată, voi muri. Paula îmi va lua locul, şi ştiu că va fi o fiică mult mai bună decât am putut eu să fiu vreodată.
Puterile o lăsau cu repeziciune, şi de-abia mai auzeam ce spunea. Tata a aşezat-o uşor înapoi pe pernă şi ne-a făcut semn să ieşim.
Istovită de remuşcare şi adâncă mâhnire, m-am aruncat în pat şi am plâns până am adormit dusă.
Toată săptămâna ce a urmat, Cătălina s-a zbătut între viaţă şi moarte, iar bunul doctor Lebon, un om în vârstă, venea la noi de două sau de trei ori pe zi. Tereza nu dormea deloc, ci doar mai aţipea din când în când pe scaunul ei, aşa cum

putea, iar tata mergea rar la birou şi stătea foarte puţin acolo, aduncându-şi acasă cea mai mare parte din munca sa.
Roşa îi ţinea acum locul Terezei, când în bucătărie, când lângă bolnavă, după cum era nevoie. Eu am continuat să merg la şcoală, iar teama ce îmi copleşea inima mă făcea să dau dovadă de un comportament exemplar.
Paula a reuşit repede să se facă utilă. Cu toate că nu era de multă vreme la noi în casă, dorinţa sa şi buna dispoziţie pe care o avea făceau mai mult decât stângăciile ei, şi îi spunea Terezei:
- Lasă-mă pe mine să fac asta, dragă Tereza; eşti aşa de obosită şi ai aşa de multe pe cap.

Tereza, obişnuită să facă totul singură, a cam ezitat la început; dar Paula se uita la ea cu o privire atât de stăruitoare, încât Tereza se lăsa în cele din urmă înduplecată.
De când se îmbolnăvise Cătălina, Roşa făcea toate cumpărăturile, ceea ce nu era puţin lucru, pentru că de la vechea mănăstire şi până în oraş avea de străbătut cale lungă. Uneori, Paula avea voie să meargă cu ea.
- De ce nu mă laşi să merg singură în oraş? a întrebat-o Paula. Dacă n-ar mai fi nevoie să faci tu cumpărăturile, ai putea s-o ajuţi mult mai mult pe Tereza să aibă grijă de Cătălina.
- E-adevărat; dar tu nu poţi să mergi singură în oraş, pentru că te vei rătăci!
- Nu, să nu-ţi fie teamă de asta. Lasă-mă să merg şi vei vedea că o să găsesc drumul înapoi spre casă fără nicio problemă.
In cele din urmă, asemenea Terezei, Roşa a cedat la rugăminţile Paulei.
- Cum se simte Cătălina? era prima întrebare pe care o puneam când mă întorceam de la şcoală.
- La fel ca întotdeauna, răspundea Paula.
- Paula, crezi că se va face vreodată bine?
- Nu ştiu, Lisita. Dar cred că se va face. Tereza se roagă pentru ea, şi eu mă rog. Dumnezeu poate să însănătoşească pe oamenii bolnavi. Ştii asta, Lisita, nu-i aşa?
(Boala CătăRnei
75

Apoi, gândindu-se la tatăl ei drag pe care Dumnezeu nu-1 vindecase şi al cărui trup se afla în Valea Waldensiană, a adăugat:
- Ştiu că Domnul nu 1-a vindecat pe tata, dar el era *pregătit*
să plece.
- Ce vrei să spui prin „pregătit"? am întrebat oarecum
uimită.
- Vreau să spun că tata îşi predase inima Domnului Isus, aşa
că el era *gata* să meargă în rai.
- Cred că e foarte greu să te pregăteşti ca să mergi in rai, am spus cu reţinere.
- Oh, nu, mi-a mărturisit Paula. Dacă II rugăm pe Domnul Isus să ne dea o inimă nouă, El întotdeauna ne ascultă rugăciunea.
- Ce părere ai, am întrebat, Cătălina are o inimă nouă?
- Nu ştiu, şi Paula a ezitat, dar nu cred. Suferă aşa de mult şi îi este aşa de teamă să moară.
- Dacă ai şti, Paula, cât îmi doresc să se însănătoşească! înainte să se îmbolnăvească nu-mi păsa deloc de ea şi cred că nici ei nu-i păsa de mine. Dar din momentul în care ne-am luat rămas-bun în acea după-masă, chiar o iubesc. Biata Cătălina! La şcoală, în timpul orelor îmi vine de multe ori în minte gândul următor: „Ce s-ar întâmpla dacă astăzi Cătălina ar muri!" Şi apoi nu mai pot să fiu deloc atentă la lecţii. E ca şi cum aş vedea-o pe Cătălina, moartă în patul ei, şi mi-e teamă să vin acasă. Dacă nu m-aş fi purtat atât de urât cu ea înainte să se îmbolnăvească, nu m-aş fi simţit aşa de rău.
- Acultă-mă, Lisita! Uite ce trebuie să faci. Să-L rogi pe Domnul Isus să o vindece pe Cătălina.
- Nu va face asta niciodată pentru mine, am spus.
- De ce nu?
- Pentru că sunt sigură că Dumnezeu nu ascultă rugăciunile
oamenilor răi.
A trecut câtva timp fără ca Paula să mai spună ceva. Ştiu că se gândea la ceea ce spusesem. La un moment dat, o rază de
76.
(Paula

(Boala CătăCinei
bucurie i-a luminat faţa scumpă cu frumoşii ei ochi negri, şi a exclamat:
- Ba da, El îi ascultă pe oamenii răi.
- De unde ştii asta? am întrebat.
- Pentru că atunci când Domnul Isus era pe cruce, unul dintre tâlhari L-a rugat să-Şi aducă aminte de el când va fi în împărăţia Sa, şi Domnul Isus i-a promis că aşa va face.
- Dacă e aşa, am murmurat, atunci, poate că Domnul mă va auzi şi pe mine.
Paula s-a întors spre mine:
- Dar tu nu eşti rea, draga mea Lisita.
- Ba da, sunt rea, am spus.
- Nu, nu eşti chiar aşa de rea, iar dacă îţi doreşti să fii sora mea, II vei iubi pe Domnul Isus, şi tu II iubeşti deja cu toată inima; nu-i aşa, Lisita? Nu îmi place să te aud spunând că eşti rea, pentru că tu eşti o fată bună, şi te iubesc mult, dragă Lisita!
- Eu? Eu? Bună! M-am uitat mirată la verişoara mea. Eram convinsă că, pentru prima dată, chiar în acea seară,
înainte să mă culc mă voi ruga bunului Dumnezeu. Tereza a venit să ne ureze noapte bună şi să stingă lumina. N-am avut curaj să mă ridic din pat şi să îngenunchez, ca şi Paula, dar mi-am împreunat mâinile ca pentru rugăciune, am închis ochii aşa cum făcea ea şi, cu capul ascuns în pernă, am murmurat: „Oh, Dumnezeul meu, nuŢi-am cerut niciodată nimic şi nu aş fi îndrăznit să Iţi vorbesc în seara asta dacă Paula nu mi-ar fi spus că Tu îi asculţi şi pe oamenii răi ca mine, dacă se pocăiesc. Dumnezeul meu, Te rog din toată inima să o vindeci pe sora mea, Cătălina. Nu m-am purtat prea frumos cu ea şi îmi pare tare rău, dar de acum încolo voi fi bună cu ea. Dumnezeul meu, Te rog s-o laşi în viaţă, şi dacă se însănătoşeşte, Iţi promit că o să-mi fac lecţiile conştiincioasă o săptămână întreagă. Iţi mulţumesc. Amin!"
77
Două zile mai târziu, Cătălina se afla în afara oricărui pericol. Tata mi-a dat vestea cea bună când m-am întors de
la şcoală.
- Oh, sunt aşa de bucuroasă, tată! am strigat sărind în sus
de bucurie.
- Nu mai tare ca mine, fiica mea, a răspuns el "pe un ton
serios.

S

MONBDJL (&E CINCI

Treptat, Cătălina se refăcea şi se părea că-şi doreşte ca Paula să fie mereu în preajma ei. După-amiaza,.când mă întorceam de la şcoală, o găseam de fiecare dată la marginea patului ei, fericită şi cu zâmbetul pe buze, uitând complet de sine, lucru care m-a pus pe gânduri.
Pe măsură ce zilele se scurgeau, tata era din ce în ce mai bun, şi am observat că mereu se uita la Paula foarte uimit.
Şi Paula părea să se schimbe. Acea micuţă floare alpină, obişnuită cu aerul curat de munte al ţării sale dragi, cum putea să se mute din locurile în care s-a născut fără să fie afectată. în plus, în conştiinţa ei sensibilă părea să se dea o continuă luptă între dorinţa de a-L asculta pe Dumnezeu şi datoria sa faţă de tata.
- Fata asta e tare neascultătoare, l-am auzit pe tatăl meu spunându-i Terezei. La această remarcă Tereza a răspuns strâmbându-se în spatele lui.
Intr-o zi, Tereza s-a întors din oraş şi, cu un aer triumfător, ne-a arătat un Nou Testament. Paula 1-a luat în mâini şi apoi, după ce i-a mângâiat cu mare gingăşie coperta lucioasă, 1-a dat înapoi bătrânei servitoare.

- Poţi să-1 păstrezi, a spus Tereza, nu este numai al meu, ci şi al vostru, iar voi veţi avea mai mult timp decât mine să citiţi.
- Nu, dragă Tereza, şi Paula a oftat ducându-şi mâinile la spate. într-o zi voi avea din nou Biblia mea. Asta îl rog pe Dumnezeu şi ştiu că El ascultă rugăciunile.
Mai târziu, Paula mi-a mărturisit:
Moneda de cinci franci
79
- Firește că mi-ar fi plăcut să iau acel Nou Testament, pentru că sunt două sau trei pasaje pe care vreau să mi le amintesc, dar nu-1 pot înşela pe unchiul meu. Ce să fac, Lisita? Nu trebuie să uit niciodată promisiunea pe care i-am facut-o tatălui meu. (Să nu uite niciodată! Să nu uite niciodată! La aceasta se gândea Paula tot timpul.)
în ciuda acestor probleme cu care se confrunta, credinţa ei puternică îi venea în ajutor şi părea că îi dă înţelepciune să ia decizii corecte în tot ce făcea. Uneori o surprindeam stând pe genunchi cu ochii închişi, în care avea o lumină neobişnuită, imposibil de definit pe faţa ei înlăcrimată. Dar imediat ce îşi dădea seama că sunt prin preajmă, sărea în picioare şi redevenea acea făptură simplă şi veselă pe care eram încântată să o numesc tovarăşa mea. Şi nu se ruga în zadar! Dumnezeul ei, pe care nu înceta să-L slujească în orice situaţie s-ar fi aflat în această lume, părea că îi vine în ajutor şi o întăreşte.
în Villar, locul acela îndepărtat, micuţa orfană n-a fost uitată. Spre marea ei încântare, Paula a primit într-o zi o scrisoare care îi era adresată personal, de la cineva din dragul său loc natal.
- Ce frumos scrie! a exclamat Roşa. De la cine poate fi?
- Cred că este de la naşa[1], a răspuns Paula tremurând de emoţie. Oh, dă-mi scrisoarea, Roşa.
Roşa, întotdeauna plină de umor, se prefăcea că vrea să păstreze pentru ea scrisoarea, ceea ce a supărat-o pe Paula, care nu părea să înţeleagă întotdeauna glumele noastre, dar în final Roşa a cedat la rugăminţile ei.
- Nu vrei să ne-o citeşti tu, Roşa? a întrebat Paula deschizând plicul. îmi este mult mai greu să citesc scrisul de mână decât cel tipărit.
Roşa era foarte încântată să poată descoperi secretele conţinute în astfel de informaţii neobişnuite. Aşadar, am ascultat următoarele cuvinte citite de ea:
1 De fiecare datp când folosim cuvântul *naşă* în text ne referim la o persoană care, în trecut, avea rolul de a oferi copilului educaţie religioasă şi de a avea grijă de el în cazul în care acesta era orfan.
80-
(pauCa

„Dragul meu copil, nu pot exprima cât de tristă am fost când m-am întors de la Geneva şi am aflat despre moartea tatălui tău. Ştiu că acum este în pace în rai, bucuros să stea lângă Domnul, pe care L-a iubit aşa de mult. Dar m-am întristat foarte mult când m-am gândit la tine. Iţi poţi imagina durerea pe care am avut-o când m-am întors la Villar şi nu v-am mai găsit aici pe niciunul dintre voi?
Pastorul din sat mi-a spus că ai plecat la unchiul tău din Normandia, unde cei de-acolo vor avea grijă de tine. Cât mi-aş fi dorit să stai la mine! Dar ştii că pentru mine ar fi fost imposibil, pentru că trebuie să am grijă de mama şi de tata şi să le plătesc datoriile. Ştiu că într-o zi voi fi liberă, cu ajutorul lui Dumnezeu. Atunci ne vom întoarce ca să cumpărăm micuţa fermă unde tata ne-a făcut aşa de fericiţi, şi astfel vei putea veni să locuieşti cu mine; până atunci însă, cred că vei deveni o domnişoară încântătoare şi nu vei mai dori să te întorci la o viaţă simplă, să locuieşti cu o femeie de la ţară pe care nici nu o cunoşti foarte bine (deşi sper să nu fie aşa)."

- Oh, nu, nu, nu! a întrerupt-o Paula brusc. Naşa ştie că nu voi uita niciodată viaţa frumoasă pe care am avut-o la Villar.
- Atunci vrei să te întorci acolo? a întrebat Roşa.
- Bineînţeles. De ce să nu vreau? spuse Paula mirată.
- Ce spui acolo? Vrei să ne părăseşti pe noi, care te iubim aşa de mult?
- Dar nu vă voi părăsi, pentru că voi veţi veni toţi cu mine, a răspuns Paula care găsea mereu o soluţie la orice problemă.
Roşa a zâmbit şi a continuat să citească: „Tocmai am fost să văd mormântul tatălui tău drag, unde am plantat câţiva trandafiri albi, viguroşi, care vor rezista în faţa vântului de iarnă. Am fost şi în Endroit, satul învecinat, unde obişnuiai să îi vizitezi pe săraci, iar acolo am fost înconjurată imediat de prietenii tăi. In mod special, tatăl Pierre Vigne îţi transmite dragostea lui. Toţi vorbeau de tine şi au cerut binecuvântarea Domnului peste tine, mai ales că e posibil ca tu să fii o mărturie pentru Dumnezeu în noua ta locuinţă.

9Aoneda cCe cinci franci
81
Mama Vigne şi-a amintit de timpul în care a fost bolnavă şi ai vizitat-o, şi cât de bucuroasă a fost când i-ai cântat acele cântări frumoase. Draga mea, cred că dacă îi vei scrie câteva rânduri vei aduce o rază din lumina cerească în viaţa ei simplă, şi va fi bucuroasă să vadă că fiica celui mai bun prieten al lor încă se gândeşte la cei pe care îi făcea fericiţi prin prezenţa ei cerească. Toţi cei care te cunosc şi ştiu că îţi scriu te sărută şi te îmbrăţişează cu multă dragoste. Ei ţin la tine foarte mult şi îţi simt lipsa, draga mea fetiţă. Paula, să fii ascultătoare ca şi până acum. Iubeşte pe toată lumea, dar mai presus de toţi pe Dumnezeul tatălui tău care te aşteaptă în rai. Să nu iubeşti lumea, nici lucrurile din lume. Ci să fii un soldat curajos, credincios până la moarte, iar Cristos îţi va da cununa vieţii, pentru că El nu te uită niciodată, şi nici noi nu te uităm din această vale îndepărtată, şi nu vom uita nici binele pe care ni l-ai făcut când erai printre noi. Re ca Dumnezeu să te binecuvânteze şi să te aibă în pază ... a ta naşă, Evanghelina, care te iubeşte şi se roagă pentru tine."
Copleşită de emoţii, Paula şi-a ascuns faţa în umărul Rosei.
- Numai puţin, a adăugat Roşa, nu plânge. Mai scrie ceva. Paula şi-a şters ochii şi a ascultat-o cu atenţie pe Roşa care
a continuat să citească:
„P.S: Ţi-am trimis un mandat cu suma de cinci franci, pe care să îi ridici de la poştă. Cumpără ceva care să îţi amintească de mine."
- Cinci franci! a repetat Paula cu o uimire care i-a şters într-o clipă lacrimile de pe faţă. Eşti sigură?
- Bineînţeles. Uite! Aici este mandatul!
Paulei, care nu avusese vreodată nici măcar un cent, nu-i venea să creadă că are acum atât de mulţi bani!
Fără-ndoială, scrisoarea de la naşa ei fusese pentru fiecare dintre noi ceva extraordinar. Roşa a trebuit s-o recitească de mai multe ori, iar Paula parcă voia s-o înveţe pe de rost. Chiar

82-
(pauCa
şi tata a citit-o cu mare atenţie şi părea mulţumit. Tereza a mărturisit:
- Cu siguranţă, naşa ei este o femeie „tres comme ii faut" (tare cumsecade n. tr.), însă nu ne-a explicat de ce spune aşa.

Oricum, un lucru a nemulţumit-o pe Tereza, şi anume modul în care Paula a planificat să cheltuiască banii.
- Cum aşa?! a exclamat ea, n-ai ce face cu banii? Cred că o fetiţă ca tine ar trebui să pună banii deoparte.
- Să îi pun deoparte? a întrebat Paula. De ce să-i pun deoparte?
In ziua următoare, Tereza ne-a anunţat că merge în oraş şi ne-a chemat şi pe noi două s-o însoţim.
- Ce o să cumperi? a întrebat-o Tereza pe Paula.
- Oh, multe lucruri. O să vezi.
Şi „lucrurile" pe care dorea să le cumpere au fost o mare surpriză pentru noi. Mai întâi ne-am dus la librărie, de unde a cumpărat multe cărţi poştale pentru a le trimite la Villar. De acolo, trecând pe lângă o vitrină prin care se puteau vedea fructe, Paula a exclamat:
- Oh, sigur Cătălinei i-ar plăcea să mănânce nişte struguri. Trebuie să îi iau câţiva.
- Struguri! a spus Tereza. Uită-te cât costă, micuţo!
- N-are importanţă. Sunt bogată în după-amiaza aceasta.
- Ei bine, nu vei mai fi în curând dacă îţi cheltui banii aşa! Dar Paula nu s-a lăsat până n-a luat un ciorchine delicios
de struguri pentru Cătălina, pe cale l-a pus în plasa Terezei. Pe urmă, ajungând în faţa unui magazin de papetărie, Paula a adăugat în plasa Terezei două stilouri, unul pentru Roşa şi unul pentru Louis.
- Dar pentru tine nu iei nimic? a întrebat Tereza zâmbind.
- Oh, lasă, a râs Paula. Şi apoi, ştii, Tereza, eu am tot ce îmi trebuie, şi încă mai mult. Trebuia să găsim acum un cadou pentru tata.
- Bărbaţii nu au nevoie de cadouri, a spus Tereza neliniştită.
"Moneda de cinci franci
83

Dar Paula nu era de acord cu ea.
- Ştiu, a rostit ea în cele din urmă, îmi amintesc că ieri a spus că ceaşca lui de cafea este prea mică. Hai să îi luăm una mare!
Aşa că ne-am îndreptat către magazinul cu vase de porţelan, unde o ceaşcă mare, albastră, decorată cu flori de mărime uimitoare, a lăsat-o pe Paula fără încă un franc în buzunar. Văzând-o cât e de darnică, mă întrebam dacă îmi va lua şi mie ceva. Trecând apoi pe lângă un magazin universal unde erau o mulţime de lucruri, am văzut-o pe Paula făcându-i Terezei nişte semne pe care aceasta le înţelegea. Deşi nu făcea de obicei aşa ceva, Tereza a intrat de această dată singură în magazin, spunându-ne să ne plimbăm puţin până se întoarce.
- Acum, a spus Paula, trebuie să cumpărăm un şorţ pentru Tereza, până nu ne vede.
- Cred că ar fi mai bine dacă am lăsa-o să îşi aleagă singură şi, oricum, Tereza o să iasă curând din magazin, aşa că ne va vedea.
- Oh, nu! Trebuie o să fie surpriză!
- Da, ştiu. Dar cum o să reuşim?
Imediat, Paula a descoperit o modalitate, poate puţin riscantă, dar împrejurările păreau să justifice ceea ce dorea ea să facă.
Tereza însă, bănuind că generozitatea Paulei o are şi pe ea în vizor şi dorind să evite acest lucru, ne supraveghea cu grijă; dar când toate cadourile păreau să fie cumpărate, Tereza a început să cumpere provizii pentru acasă, aşa încât trebuia să discute despre preţ şi alte amănunte. Iar Paula a profitat de această ocazie.
- Acum e momentul, mi-a şoptit ea.
Am urmat-o numaidecât. Intre timp, Tereza discuta despre preţul untului şi al brânzei cu o veche prietenă de liceu, şi ştiam că asta va dura cel puţin un sfert de oră. Am ajuns repede

într-un loc în care se vindeau articole noi şi ieftine, iar vânzătorii tocmai se pregăteau să închidă.
84_
- Domnule, s-a adresat Paula unui tânăr, vreţi, vă rog, să mă ajutaţi? Mă grăbesc foarte tare.
- Deci te grăbeşti, a constatat tânărul vesel.
- Da, vedeţi, am fugit şi noi...
- Stai puţin, a întrerupt-o tânărul care părea că începe să se îngrijoreze. Asta nu e de glumă. De unde aţi fugit?
- Tereza este pe partea cealaltă a străzii, iar noi vrem să-i facem o surpriză. Vreţi să îmi arătaţi, vă rog, un şorţ?
Atunci tânărul, fără să mai spună nimic, a coborât de pe raft câteva articole şi i le-a arătat Paulei.
- Uite aici. Alege. Paula a aruncat o privire:
- Oh nu, nu din acestea, a spus ea uimire, ca şi mine de altfel, imaginându-şi-o pe Tereza cu bocancii ei mari din lemn şi cu un şorţ elegant şi modern peste rochia ei lungă.
- De ce? Nu îţi place? a întrebat vânzătorul.
- Ba da, a spus Paula. Dar vreau un şorţ pentru Tereza.
- Şi cine este Tereza, mă rog?
Paula a început să îi explice, moment în care am putut zări faţa îngrijorată a Terezei, şi pentru că nu ne-a văzut, a început să se uite după noi de-a lungul străzii.
— Vine, am spus. Paula, ce ne facem?
— Ascunde-te în spatele ghişeului, mi-a spus Paula care nu se pierdea niciodată cu firea.
M-am dus în spatele unui morman de marfă, în timp ce Paula, din cel mai întunecos colţ al magazinului, continua să-i explice vânzătorului ce dorea. Se părea că tânărul pricepuse în ce situaţie ne aflam.
- Bertrand, strigă el întorcându-se spre unul dintre colegii lui. Te rog să ai grijă de această tânără. Mă întorc într-o clipă!
Dar Bertrand nici n-a avut timp să ne întrebe ce dorim, că primul nostru prieten s-a şi întors cu un pachet sub braţ.
- Am aruncat o privire spre Tereza, o lămuri el, şi cred că acest şorţ, care este făcut dintr-o stofă minunată, îi va plăcea
'Moneda de cinci franci
85

mult. Uite ce stofă frumoasă este. înainte să răspundă, Paula s-a uitat îngrijorată pe geam.
- Nu, nu e acolo, a spus tânărul, care-i ghicise gândurile. N-o să vă găsească aici. A luat-o puţin înainte, dar o veţi găsi repede.
Eram încântate de articolele pe care ni le-a arătat şi am reuşit să cumpărăm în cele din urmă un şorţ la un preţ acceptabil.
- Aţi fost foarte bun cu noi, domnule, a spus Paula îndreptându-se către ieşire. V-am cam deranjat, dar când vom dori să mai cumpărăm ceva, vom veni întotdeauna aici, nu-i aşa, Lisita? Şi vă mulţumim mult, zise întinzându-i mâna cu un calm surprinzător.
- Plăcerea e de partea mea, a răspuns tânărul pe un ton familiar, deşi mi-am dat seama că nu se mai întâlniseră niciodată până atunci.
Tereza era prin apropiere şi privea prin vitrina unui magazin de bijuterii.
- în sfârşit, aici eraţi, a spus ea cu bunătate. Trebuie să ne grăbim, pentru că e foarte târziu.
Nu ne-a întrebat nimic despre absenţa noastră nejustificată şi am crezut că nu observase, ceea ce ne-a făcut să ne liniştim.
- Aţi întârziat, i-a spus tata Terezei când ne-am întors acasă.
- Am crezut că nu mai terminăm, i-a răspuns buna femeie. Pentru că, după cum vedeţi, Paula a

cheltuit...
- Oh, da, înţeleg. A trebuit să scape de cei cinci franci.
- Şi acum, Paula, arată-mi ce ţi-ai cumpărat.
- Bine. Uite, unchiule!
Paula avea întotdeauna o oarecare sfială faţă de tata şi părea că îi este puţin frică de el. Cam roşie la faţă, a început să scoată pe rând pachetele din plasa Terezei.
- Aşteptaţi, domnule. O să vedeţi, comenta Tereza dând din cap.
86_
(Paula
- Ce multe pachete! a spus Roşa, văzându-le pe toate legate cu multă grijă.
- Să te ajut să le deschizi? a întrebat tata. Să vedem ce este în primul pachet. Vai, ce-i aici? Struguri albi! Şi încă dintre cei mai buni! Fără-ndoială, ai gusturi bune! Pot spune că prea bune, Paula.
- Sunt pentru Cătălina, unchiule.
- Pentru Cătălina?
- Da, unchiule drag.
Din vocea tatălui meu dispăruse orice urmă de ironie. Glasul îi devenise surprinzător de cald.
- Deci ai cumpărat aceşti struguri pentru Cătălina? Ştiu cât de scumpi sunt, iar Tereza nu ar fi fost de acord cu aşa ceva.
- Şi credeţi, domnule, 1-a întrerupt Tereza, că atunci când Paula vrea să cumpere ceva cere permisiunea? In curând veţi putea să vă daţi seama şi dumneavoastră de lucrul acesta. Nu are pereche.
- Dar pachetul acesta? a întrebat Roşa, ridicând pachetul în care se aflau vederi.
Paula a explicat destinaţia fiecărei vederi în parte spunând numele şi adresa tuturor vecinilor ei din îndepărtatul ţinut **Villar.**
- Deci nu ţi-ai uitat vechii prieteni, a observat tata.
- Oh, ce cutie frumoasă, a continuat Roşa, ia uitaţi-vă, şi a arătat înspre degetarul care era înăuntru.
- Este pentru Lisita.
- Pentru mine, am spus eu veselă, Paula! Ţi-ai amintit că mi-am pierdut degetarul.
- Două stilouri, a anunţat tata, desfacând un alt pacheţel din hârtie.
- Unul este pentru Roşa, iar celălalt pentru Louis, a spus Paula simplu.
- Dragul meu copil sărman, a exclamat Roşa. Ce-o să ne facem Cu tine! Mai e un pachet aici, dar pare foarte fragil, aşa că ar fi mai bine dacă l-ai deschide tu.
9/Loneda de cinci franci
87
- Nu, nu; este pentru unchiul. Lasă-1 pe el să-1 deschidă. Tata a tăiat şnurul cu care era legat pachetul. Paula de-abia
a îndrăznit să-şi ridice privirea în timp ce el a luat în mână frumoasa ceaşcă împodobită cu decoraţii albastre şi aurii, pe care dus-o la lumină ca să o poată vedea mai bine.
- Nu ştiu dacă să fiu supărat sau mulţumit, a spus el schiţând un zâmbet.
- Mai bine să fii mulţumit, a răspuns Paula emoţionată.
- Atunci, aşa să fie, a spus el. Oricum, sunt fericit că am o nepoată aşa de bună şi de darnică şi care îşi iubeşte un pic unchiul. Nu-i aşa, Paula?
- Mai e unul, am intervenit eu. Eram curioasă să văd reacţia Terezei la acest ultim cadou, pe care Paula i 1-a dat imediat bătrânei servitoare spunând:
- Este pentru tine, dragă Tereza.
- Ce-i asta? Cum adică pentru mine? Dar ţi-am interzis clar să faci aşa ceva! Ia uite! Ce poţi să faci cu o asemenea fată?!
Şorţul părea să fie foarte bun, iar Tereza a promis că şi—1 va pune dimineaţa, şi zicând

aceasta, am putut vedea o lacrimă pe obrazul ei.
- Acum, a spus tata, că ne-ai arătat ce ai cumpărat pentru noi din banii tăi, să vedem ce ţi-ai cumpărat ţie!
Paula s-a uitat la noi speriată.
- Staţi să vă explic, a spus ea. Am uitat! Dar n-are importanţă, pot să îmi cumpăr ceva mâine.
Şi ne-a arătat câteva monede care îi mai rămăseseră din cei cinci franci.
Tatăl meu s-a uitat la ea cu o privire pătrunzătoare, în care îi apăruse acea tandreţe pe care am văzut-o des în ultima vreme, iar apoi a ieşit din cameră fără să mai spună ceva.
- Cred, a spus Roşa, că dacă ar avea ocazia, ne-ar da cu bucurie şi ultima ei bucăţică de pâine.
- Până şi viaţa, dacă ar fi nevoie, a adăugat Tereza cu o voce înduioşată, în timp ce se îndrepta spre bucătărie, ca să se întoarcă la datorie.
Vn mic coCţ de rai
89

CAP/WIOL

Ce după-amiază minunată era! Soarele care se vedea în depărtare, în vest, colora munţii estici cu o minunată nuanţă portocalie. Aerul cald era înmiresmat de parfumul florilor, iar păsările cântau cu voioşie zburând în toate părţile. Mă aflam în camera Cătălinei unde domnea o linişte deplină. Sora mea se refăcea treptat după ce trecuse cu bine de pericol în urmă cu câteva zile. Am observat încă o schimbare la ea. Nerăbdarea şi starea ei de nervozitate dispăreau pe zi ce trecea, şi nici măcar atunci când suferea mai tare decât de obicei, nu se plângea deloc. De asemenea, faţa ei a căpătat o expresie blândă, şi un mic zâmbet discret, dar natural îi lumina adesea chipul slăbit. Moartea a trecut pe lângă ea, iar acum se părea că o nouă influenţă venea asupra ei. Această fată simplă de la ţară, din Munţii Waldensieni a adus acel zâmbet în viaţa ei. De multe ori Cătălina aproape că profita de bunătatea verişoarei noastre Paula, care niciodată nu-şi pierdea răbdarea cu biata bolnavă. Curând însă dragostea a învins, şi Cătălina a început să-şi arate şi ea dragostea faţă de micuţa asistentă, chiar dacă uneori mai avea acea atitudine tiranică. Intr-o zi, Cătălina i-a spus Terezei:
- Paula nu seamănă deloc cu noi.
- Aşa este, a răspuns ea, Paula este „fiica bunului Dumnezeu"! Exact cum am spus în ziua în care a venit la noi.
Oftând, Tereza adăugat:
— Ce n-aş da să fiu şi eu ca ea!
Intr-o după-amiază, sărmana bolnavă stătea în pat uitându-se la Paula şi dorind parcă să îi spună ceva.
— Cum te simţi? a întrebat-o Paula oarecum neliniştită de privirea fixă a Cătălinei.
— Oh, mă simt bine acum. Mă gândeam la scrisoarea naşei tale. Ea îşi amintise de cântarea pe care obişnuiai să o cânţi. Nouă nu ne-ai cântat niciodată o cântare, Paula.
Am văzut că ochii Paulei se acoperiseră de un văl de ceaţă când a răspuns:
— Da, e-adevărat. Nu cred că am mai cântat de când a murit tata. Ai vrea să îţi cânt?
Eram pe punctul de a le aminti de interdicţia categorică pe care o dăduse tata cu privire la cântări, dar la semnul poruncitor al Cătălinei, m-am oprit.
— Ce vrei să îţi cânt? a întrebat Paula.
— Orice. Cântă-mi ce vrei.
— Atunci, a spus Paula, voi cânta *Acolo nu va mai fi noapte.* Şi am putut auzi aceste cuvinte glorioase cu care nu eram obişnuite:
Pe tărâmul unde ziua nu se sfârşeşte, Se află o cetate neclintită, Care nu va pieri niciodată, Şi acolo nu va mai fi noapte.
Dumnezeu ne va şterge lacrimile; Nu va mai fi moarte, durere şi teamă; Anii nu vor mai fi număraţi Pentru că acolo nu va mai fi noapte.
Paula avea acel talent rar, voce „de aur", o voce care părea să pătrundă până în adâncul

sufletelor noastre. Cătălina era
fermecată!
La un moment dat, am auzit pe coridor paşii greoi ai unui

bărbat. Dar când Paula a început să cânte a doua strofă, paşii s-au oprit.
Toate porţile sunt făcute din mărgăritare în cetatea neclintită; Toate străzile sunt din aur, Şi acolo nu va mai fi noapte.
Porţile nu se vor închide niciodată,
în cetatea neclintită;
Acolo curge râul cu apa vieţii, limpede ca si cristalul,
Şi acolo nu va mai fi noapte.
La început, în vocea Paulei se simţea emoţia. într-o clipă însă tristeţea din tonul ei a dispărut, iar sunetele melodiei păreau să se intensifice răsunând precum ecoul unei bucurii care învăluia totul înjur. Cătălina asculta şi de-abia mai putea respira. Fără să vreau, m-am întrebat dacă în rai Paula va fi aceeaşi micuţă fată de la ţară pe care o vedeam acum stând lângă fereastră. Aveam o presimţire stăruitoare că cineva se află în spatele uşii, dar mă gândeam că nu poate fi tata, pentru că ştiam că el este la birou. O lumină neobişnuită s-a întipărit pe chipul expresiv al Paulei care continua să cânte:
Acolo nu vor mai avea nevoie de lumina soarelui,
în cetatea neclintită,
Pentru că Mielul este Lumina lumii,
Şi acolo nu va mai fi noapte.
Şi din nou am ascultat minunatul refren:
Dumnezeu ne va şterge lacrimile; Nu va mai fi moarte, durere si teamă; Anii nu vor mai fi număraţi

Pentru că acolo nu va mai fi noapte.
Sunetul dulce s-a stins, iar Paula a privit-o pe Cătălina zâmbind, ca şi când ar fi vrut să întrebe ce părere are despre
cântare.
- Ce cântare extraordinară! a exclamat biata bolnavă. Paula,
ai o voce ca de înger!
N-am auzit răspunsul micuţei mele tovarăşe. De data aceasta nu mă înşelam; chiar era cineva dincolo de uşă. împinsă de curiozitate, am fugit să deschid uşa. In prima clipă n-am văzut pe nimeni pe coridorul întunecos, dar apoi l-am zărit pe tata coborând. Când şi-a dat seama că l-am văzut s-a oprit, şi-a dus degetul la buze şi mi-a făcut semn să tac, însă eu, mirată, l-am întrebat:
- Tu erai, tată?
- Da, a răspuns el, am venit mai devreme decât mă aşteptam. Paula cânta în camera Cătălinei, nu-i aşa?
- Eu ... nu ştiu, am ezitat, neştiind ce să spun.
în jurul nostru se făcuse o linişte teribilă, ca şi liniştea dinaintea unei furtuni.
- Tu ... nu ... ştii, a repetat tata încet. îndrăzneşti să te uiţi la mine şi să spui că nu ştii, când tocmai ai ieşit din camera
surorii tale?
- Oh, tată, te rog, iartă-mă, am exclamat cu părere de rău. într-adevăr, Paula cânta. Dar nu o pedepsi. Ea nu ştie că ne-ai interzis să cântăm.

- Cine a spus că am s-o pedepsesc? a întrebat tata. Am văzut
că se liniştise. Vino!
Luându-mă de mână, ne-am întors amândoi în camera
surorii mele.
- Te-ar obosi prea tare dacă ai asculta-o pe Paula cântând din nou? a întrebat-o tatăl meu.
- Nu, tată, a răspuns Cătălina surprinsă.
- Atunci, Paula, a continuat el, mai cântă o dată acea cântare.
92.
(Pau(ă

Şi am ascultat din nou cum cânta *Acolo nu va mai fi noapte.*
- De la cine ai învăţat să cânţi? a întrebat-o tata.
- De la tata. Dar pe vale la noi toată lumea cânta. Pe străzi, când urcam dealurile, când aveam grijă de animale, când ne adunam cu toţii laolaltă, peste tot.
Cătălina s-a uitat pe furiş la tata şi, văzând că faţa lui era încă senină, aproape blândă, a profitat de ocazie.
- Dragul meu tată, a spus ea încet, îi dai voie să ne mai cânte câteodată? Mă bucur aşa de mult când o ascult.
- Nu te oboseşte?
- Din contră, cred că îmi face bine. Şi Cătălina s-a uitat la tata emoţionată.
- Poate să cânte, a spus el, dar lăsaţi privighetoarea să cânte singură. Sunt aşa de puţine.
- Şi nu vei lăsa ca ciorile să cânte cu ea, dacă vor?
- Sunt prea multe ciori, a spus tata dând din cap.
- Ai dreptate, tată, şi fiica ta Cătălina este una dintre ele, pentru că e doar o sărmană cioară bolnavă. Dar, tată, ştii că uneori ciorile le supără pe privighetori!
Comparaţia făcută de tata ne-a făcut să râdem cu poftă, iar el s-a lăsat convins de fiica sa cea mare - acea fiică a cărei voce semăna leit cu a soţiei sale dragi care tăcea acum pentru totdeauna.
- Ei bine, ciorilor şi privighetorilor, cântaţi împreună; şi ne-a îmbrăţişat pe toate trei, urându-ne noapte bună. Apoi a plecat, nu înainte însă de a se întoarce o clipă spre Paula şi spunându-i:
- Noapte bună, micuţa mea privighetoare din Alpi. Paula, care părea că nu înţelesese mai nimic din conversaţia
noastră, a răspuns pe un ton foarte serios:
- Noapte bună, unchiule.

ÎO

Aveam obiceiul ca o dată pe an să ne vizităm bunicii, vizită care de cele mai multe ori devenea o adevărată reuniune de familie. Acolo îi întâlneam pe toţi unchii, mătusile si verişorii noştri. De asemenea, această ocazie era o mare bucurie şi pentru Tereza, care era foarte ataşată de Iustina, bătrâna servitoare credincioasă a bunicii mele. Bunicul meu fusese un foarte bun fermier, inteligent, muncitor şi econom, dar nu era zgârcit. După mulţi ani de muncă, el adunase o sumă considerabilă de bani. Marea fermă, care pentru Cătălina şi Roşa nu era decât o amintire vagă, dar despre care Tereza ne-a povestit deseori cu mândrie, fusese vândută cu câţiva ani în urmă. Bunicul meu a cumpărat în apropiere o casă frumoasă, care avea şi ceva pământ în jurul ei, doar pentru a-i aminti de activităţile din trecut. Grădina era mare, impunătoare şi bine îngrijită, chiar dacă bunicii mei aveau acum vederea slabă, şi de asemenea se pricepeau foarte bine să cultive plantele nouapărute şi rare. | Florile, care erau din belşug în orice anotimp (chiar şi iarna aveau flori în casa mare şi călduroasă), înmiresmau aerul cu parfumul lor încântător.
Bunicii mei, care erau stăpânii acestui domeniu, ne primeau cu bucurie când soseam aici. Tata

era mândria şi bucuria lor,
pentru că era fiul lor cel mare.
Bunicul meu, a cărui voce era foarte groasă, avea umerii mari şi laţi. De fapt, era un adevărat „ţăran". Dar în ciuda faptului că aspectul său exterior era acela al unui om robust, în

interior se ascundea o inimă de aur, şi nimeni nu putea câştiga inima unui copil mai repede decât el.
Bunica avea o ţinută diferită, cu rochia ei lungă şi neagră şi cu părul cărunt şi frumos de care era mândră pe bună dreptate. Era o femeie deosebită. Avea un caracter puternic, precum şi avantajul de a fi urmat o şcoală bună. Era o adevărată „doamnă rafinată" cu pasul ei ferm, glasul hotărât şi cu ochii negri şi strălucitori. Cu toţii o iubeam foarte mult, pentru că în ciuda înfăţişării sale impunătoare, avea o inimă simplă şi plină de dragoste.
Iustina, care a slujit-o cu credincioşie patruzeci de ani, îndeplinea fără osteneală toate rugăminţile „doamnei" sale. Dacă în timpul şederii noastre în „Las Lilas" eram prea gălăgioşi, sau dacă eram neascultători, Iustina, după ce ne muştruluia cum se cuvine, obişnuia să ne spună:
- Nu veţi fi niciodată, dar niciodată ca bunica voastră. Bunicul ne aştepta întotdeauna la micuţa gară. Când
ajungeam, ne îmbrăţişa pe fiecare în parte, inclusiv pe tata, pe care îl pupa pe amândoi obrajii, de parcă ar fi fost un copil. Cătălina era prima care era aşezată în minunata trăsură, după care urmam ceilalţi. Louis avea onoarea să ţină hăţurile şi, după ce fiecare dintre noi se aşeza la locul lui, în afară de tata şi bunicul care mergeau înaintea cailor, micul alai pornea spre casă.
In jumătate de oră puteam vedea minunata casă unde bunica şi Iustina, îmbrăcate în rochii de duminică, ne aşteptau. Acolo, după diverse discuţii privitoare la îmbrăcămintea şi sănătatea noastră, Cătălina era condusă în camera bunicii, pentru a se odihni după călătoria obositoare, timp în care Iustina o conducea pe Tereza la bucătărie, iar noi ceilalţi ne grăbeam să mergem în livadă, unde bunicul, cu mâinile sale puternice, scutura merii şi perii în şorţurile noastre întinse. Erau tare plăcute momentele când ne înfigeam dinţii în fructele care tocmai căzuseră din pomi. Numaidecât, tata zicea:
- Gata! Ajunge! Nu va mai rămâne nimic pentru ceilalţi!

Dar bunicul continua să scuture pomii şi mai tare, zicând cu vocea sa joasă:
— Primul venit, primul servit! Şi apoi, ia uitaţi-vă acolo în dreapta! Sunt o mulţime de mere de care încă nu ne-am
atins.
La scurtă vreme, învăluită într-un nor de praf, sosea şi trăsura unchilor August şi Edward, cu familiile lor, care veneau de la Havre şi Paris, cu o mulţime de bagaje, copii şi asistente.
Bunica îi aştepta la poarta de la intrarea în grădină, ca să le ureze bun venit tuturor, iar nepoţii, care erau foarte mulţi, săreau în braţele ei şi o îmbrăţişau cu afecţiune, fiecare dintre ei luptându-se să fie primul care o pupă.
- Eu, eu, bunico, eu sunt cel mai mic.
- Nu, eu, eu, bunico; eu sunt cel mai mare.
La urmă, când fiecare dintre ei era mulţumit, îşi îmbrăţişa cu toată dragostea fiii, întrebându-i de sănătate.
Câteodată, conversaţia era acoperită de o umbră de tristeţe, atunci când erau amintite unele rude care se stinseseră din viaţă de la ultima reuniune a familiei. După ce ne întorceam din grădină unde ne jucam o vreme, suna clopotul de la biserica din apropiere anunţând ora

prânzului, iar Iustina apărea la intrarea umbrarului din struguri, de unde striga:
— Haideţi! Toată lumea să vină la masă! Se răceşte supa! Urma o întrecere crâncenă între verişori, şi fiecare se lupta
să ajungă primul la masa lungă, aşezată la umbra bolţilor de viţă-de-vie, acea masă minunată acoperită cu o faţă de masă ce era pusă doar la ocazii speciale. Ospitalitatea plină de dragoste a bunicii putea fi văzută după modul în care pregătise cu desăvârşită grijă masa, până în cele mai mici detalii; pentru că îşi amintise care era farfuria preferată a fiecăruia dintre cei trei fii a săi, fiecare îşi amintea acum cu plăcere de perioada copilăriei, îşi aminteau de vremurile trecute, când sub supravegherea mamei nu le era permis să mănânce peste măsură; acum însă fiecare putea, după buna plăcere a fiecăruia, să mănânce cât îi poftea inima.

96

(Paula

Ni se aducea apoi deliciosul desert, după care serveam fructe şi nuci care erau păstrate special ca un deliciu al sărbătorii, ca să le mâncăm în timp ce savuram cafeaua cu lapte de la final. După-amiaza o petreceam din nou în grădină, în timp ce bebeluşii erau duşi la culcare sub supravegherea mamelor lor.
Cel mai important moment al vizitei noastre era acela când trebuia să dăm socoteală în faţa bunicilor de progresul de la şcoală. îmi amintesc în mod special de anul în care Roşa a fost prima în clasă, iar Santiago, verişorul nostru înalt, a luat premiul întâi la şcoala minunată a lui „Louis The Great", de la care în fiecare an primea noi lauri. Pentru ei era o mare reuşită, dar pentru mine, oh, cu ce ruşine mi-am prezentat atunci carnetul. Bunica îl citise:
- Lisita Dumas, pe ultimul loc! iar în clipa aceea mi-am ascuns faţa în mâini.
- Vino, hai la mine, m-a îndemnat bunica, nu plânge. Străduieşte-te să înveţi mai bine la anul.
Verişorii mei nu s-au arătat la fel de înţelegători în momentul când carnetul meu a trecut prin mâinile fiecăruia în parte.
- Ia spune, Lisita, mi s-a adresat unul dintre verişorii mei pe când cei mari nu auzeau ce vorbeam, fără-ndoială că îţi place să fii ultima în clasă, nu-i aşa?
M-a tras apoi de păr zicând:
- Mai bine ai lăsa pe altcineva să fie ultimul în clasă. Dar bunica 1-a auzit şi i-a spus:
- Ia-o mai uşor, bunul meu băiat. Lisita poate avea un viitor mult mai strălucit decât îţi imaginezi. Şi, pe lângă asta, când tu, bunul meu nepot, ai să sclipeşti în lumea cărţilor, iar Roşa va fi directoarea marii şcoli normale, poate că Lisita va ocupa un loc important chiar aici în minunata casă.
N-am înţeles bine ce voia să spună, dar am observat că vorbele ei l-au redus la tăcere pe verişorul meu care mă chinuia, aşa că a plecat ruşinat.

La tară

97

Ne jucam veseli în grădină până când venea timpul să luăm cina, şi câteodată chiar şi părinţii noştrii ni se alăturau la unele jocuri. Uneori, tata îi aduna pe toţi copiii în jurul lui, şi nu ne mai săturam să ascultăm aventurile sale din tinereţe, când plecase departe, dincolo de graniţele Franţei. Ni se părea tare ciudat să auzim aceste poveşti minunate când ne uitam la chipul trist şi serios ai tatălui meu; dar unchii noştri August şi Edward ne-a spus că, pe vremuri, el era cel mai vesel dintre
toţi trei.
După cină se discuta problema găzduirii tuturor. Băieţii dormeau întotdeauna în hambarul cu fân.
— Un bun antrenament, spunea unchiul August, pentru vremea când vor merge în armată.
Restul ne găseam câte un loc de dormit în casa cea mare. In următoarea zi, după ce ne strângeam la micul dejun, bărbaţii plecau cu treburi la oraş. După un timp frumos petrecut în

grădină,în dimineaţa plecării, cele două trăsuri care se îndreptau spre Paris şi Havre erau din nou încărcate, iar noi luam trenul de întoarcere, şi de obicei o lăsam pe Cătălina să mai petreacă o săptămână în aerul înviorător de la „Las Lilas". Aceste scurte vizite la ţară au fost cele mai minunate momente din perioada copilăriei mele. Vorbeam de ele cu şase luni înainte să merg acolo şi, la întoarcere, alte şase luni. Colegii mei de clasă râdeau de mine şi mă porecliseră „Las Lilas", pentru că vorbeam aşa de mult despre casa de la ţară a bunicului meu. Dar Paula era un ascultător mult mai înţelegător. Nu se plictisea să mă asculte repetându-i mereu experienţele pe care le trăisem în „Las Lilas". Trebuie să recunosc că exageram de multe ori când povesteam despre acel teritoriu al bunicului meu, în aşa măsură că Paula ajunsese să-şi imagineze casa bunicului ca pe un palat, iar grădina ca pe un adevărat Eden.
- Ai să vezi, ai să vezi! am exclamat când am terminat de
povestit.
Ceea ce i se părea Paulei cel mai interesant era vaca.

(Paula
- Dacă bunicul tău are vacă, înseamnă că el chiar locuieşte la ţară, a remarcat ea.
- Bineînţeles că locuieşte la ţară, am aprobat, este aşa de frumos acolo. Dar nu ţi se pare că noi locuim tot la ţară aici la „Mănăstire"?
La aceste cuvinte Paula a râs cu poftă şi n-a mai spus nimic. In cele din urmă, a sosit şi invitaţia anuală. Am recunoscuta după scrisul frumos al bunicii mele.
- Duminica viitoare, a anunţat tata, suntem invitaţi să mergem şi să stăm până marţi. Şi acum, ascultă, Paula, pentru că este vorba despre tine. Bunica scrie: „Mi-ar face o mare plăcere s-o îmbrăţişez pe noua mea nepoţică. Sper că va păstra în inima ei un loc cald pentru bătrâna ei bunicuţă, care o iubeşte chiar dacă nu a cunoscut-o încă."
Tereza, care era foate obosită deoarece avusese grijă de Cătălina şi care încălzea acum apă, era la fel de fericită ca şi noi, pentru că ne însoţea în această vizită. Numai Cătălina nu se arăta deloc entuziasmată de vizita pe care urma s-o facem. Observând lucrul acesta, tata a întrebat-o îngrijorat:
- Vrei să-mi spui ceva, fiica mea?
- Eu nu merg cu voi.
- Ce spui? Te-ai simţit mult mai bine zilele astea şi eşti în stare să rezişti călătoriei. Anul trecut nu te simţeai foarte bine, dar totuşi ai fost în „Las Lilas" şi ţi-a priit foarte tare.
- Da, ştiu, tată, a răspuns biata Cătălina, dar mai ştiu că v-am făcut multe probleme, iar Tereza nu a avut nicio clipă de linişte din cauza mea. O să merg altă dată, când mă voi simţi mai bine, dacă vrea bunica. Ea ştie foarte bine că îmi doresc să merg în „Las Lilas", dar mă tem că această călătorie mă va obosi, lucru care va strica buna dispoziţie a tuturor. Măria, care lucrează în grădină, poate să aibă grijă de mine o zi sau două. Ea este foarte bună şi ştiu că mă va îngriji cum se cuvine.
Ne uitam cu toţii la Cătălina. Era pentru prima dată în viaţa ei când vedeam că nu se gândeşte la ea însăşi. în ea se

dădea o mare luptă, pentru că era obişnuită să se preocupe doar de confortul ei. Aştepta decizia tatălui, şi ochii i s-au umplut de lacrimi.
- Dar vei fi dezamăgită, a spus el, aşezându-şi mâna pe fruntea înfierbântată a bolnavei.
- Nu, tată, îmi va face plăcere de data aceasta, veni răspunsul Cătălinei.
- Cum doreşti, zise el.
Plăcere? Nu puteam înţelege ce plăcere poate fi pentru Cătălina să stea singură cu Măria, mai ales când avea loc acest mare eveniment din an. Tata s-a uitat cu blândeţe la Cătălina, ca şi cum i-ar fi citit până în adâncul inimii, şi a văzut acolo ceva ce nu mai văzuse până atunci.

- Te-ai schimbat mult de când ai fost bolnavă ultima dată, fiica mea.
- M-am schimbat în bine sau în rău? a întrebat Cătălina zâmbind şmechereşte.
- în bine, fiica mea, fireşte că în bine.
- Poate pentru că am mai crescut, tată.
- Nu, nu; e mai mult decât atât.
- Nu ştiu dacă să îndrăznesc să-ţi spun adevărul.
- Nu-ţi fie teamă. Spune-mi ce e în mintea ta, Cătălina.
- Ei bine, uite ce e, tată. Dumnezeu mi-a vorbit, iar eu I-am răspuns.
- Cum ţi-a vorbit? s-a mirat tata, şi nu era nicio urmă de severitate în privirea lui.
Cătălina s-a uitat pe furiş la Paula.
- Şi cum I-ai răspuns?
- L-am rugat să mă mântuiască şi să mă facă un creştin adevărat.
Bietul tata avea o privire ciudată când a răspuns calm:
- Dacă aş crede că există Dumnezeu, aş putea spune că te-a ascultat.
Aşadar, Cătălina i-a scris bunicii o scrisoare lungă pe care

(Paula
nu voia să ne-o arate şi nouă. S-a făcut astfel după dorinţa Cătălinei, iar Măria a promis să aibă grijă de bolnavă.
A sosit în sfârşit şi ziua cea mare. Eu şi Paula ne-am trezit odată cu răsăritul soarelui, ne-am repezit la geam să vedem dacă e vreme bună şi, oh, ce bucurie! Era o zi splendidă, fără niciun nor pe cer. Puţin mai târziu, când a venit şi Tereza ca să ne trezească, a fost uimită să descopere că eram deja pregătite de plecare.
- Ce bine ar fi, a remarcat ea pe un ton ferm, dacă te-ai trezi mereu la fel de devreme ca în această dimineaţă, pentru că nu ai mai întârzia niciodată la şcoală.
După aceste momente de entuziasm, Paula a început să îşi piardă treptat din bucuria care o însoţea de obicei. Am aflat îndată care era motivul. Se gândea la Cătălina.
- Va fi aşa de singură aici, a spus ea.
- Nu-ţi face probleme, am zis, poate să meargă altă dată.
A început să dea însă din cap ca şi cum ar fi încercat să înlăture ceva dureros din mintea ei.
- Oh, Lisita, dacă ai şti ce singură se simte Cătălina văzându-ne că plecăm fără ea. Când i-am dus ieri micul dejun şi am văzut-o că plânge, nu am putut suporta gândul s-o las singură acasă.
- Dar dacă tata spune că e-n regulă, nu poate fi aşa de rău. In plus, tata o iubeşte la fel de mult ca şi tine.
Paula nu mi-a răspuns.
Timpul se scurgea. Tereza a început să ne strige pe fiecare. Unul dintre noi îşi uitase ceva, altul îşi pierduse altceva. Tata ne certa şi ne ajuta în acelaşi timp, încercând să ne salveze. Roşa nu era gata, iar Louis, care niciodată nu reuşea să se pregătească la timp, nu îşi găsea cravata lui preferată de culoare albastră. In cele din urmă, cu toţii eram gata. Singurul lucru pe care îl mai aveam de făcut era să ne luăm rămas-bun de la Cătălina. Louis, nerăbdător să terminăm, şi-a luat repede la revedere de la ea; Roşa, care avea o surpriză pentru bolnavă, i-a pus o carte în mâini şi a sărutat-o; Tereza i-a dat mai multe

instrucţiuni în timp ce a îmbrăţişat-o; apoi a urmat Paula, şi am auzit un suspin în momentul când şi-a ascuns faţa în umărul surorii mele.
- Ce mai e acum? a întrebat tata. Am auzit un sunet de nedesluşit; dar Cătălina a înţeles despre ce e vorba şi ochii i s-au umezit de bucurie.
- Oh, tată, a spus ea, cred că plânge pentru că nu vrea să mă lase singură aici.
- E adevărat, Paula? a întrebat tata.

- Da, unchiule, te rog, lasă-mă să rămân cu Cătălina cât o să fiţi voi plecaţi.
Cătălina a refuzat însă acest sacrificiu, spunând:
- Nu, micuţa mea dragă Paula, nu voi fi singură. Ai o inimă aşa de sensibilă. Acum du-te. Mă voi descurca eu aici. Totul a fost pregătit pentru mine şi voi fi fericită să ştiu că o să petreceţi un timp frumos cu bunica.
Tata nu ştia ce să facă. Timpul trecea.
- Haide, Paula, vino, a îndemnat-o el, e timpul să plecăm. Paula şi-a ridicat capul.
- Dacă îmi porunceşti să merg, voi merge, pentru că trebuie să te ascult. Dar dacă îmi *vei permite* să stau - şi a rostit apăsat cuvântul *permite* în felul ei irezistibil - voi fi mult mai fericită decât dacă aş merge în „Las Lilas".
- Atunci, poţi să stai, a spus tata zâmbind, fără îndoială, eşti o şireată, pentru că se pare că totdeauna mă învârti aşa cum vrei tu.
Auzind aceste vorbe Paula a râs, bucurându-se ca şi cum ar fi primit cel mai preţios cadou, şi 1-a pupat pe tata.
- Oh, da; un sărut este întotdeauna bine-venit, a spus el prefâcându-se că este supărat, dar ce va spune bunica?
- Le vei spune ... dar n-am mai auzit continuarea pentru că se aplecase la urechea tatălui.
- Unde este Paula? au întrebat cu toţii când am ieşit pe uşă.
- Ia uitaţi-o, a spus tata, arătând spre fereastra de sus. Acolo
102
(PauCa
era Paula care radia de bucurie, făcându-ne cu mâna tuturor.
- Hai, vino; grăbeşte-te! Termină cu prostiile! a chemat-o Louis.
- Eu rămân aici.
- Cum adică?
- Oh, stau cu Cătălina.
- Asta e prea de tot! a spus Louis. Să rămâi acasă în timp ce noi toţi plecăm în vacanţă. Tată, n-o vei lăsa; nu-i aşa?
- Ei bine, m-a implorat cu lacrimi s-o las să rămână, şi iat-o!
- La revedere, unchiule; la revedere, Tereza, călătorie plăcută tuturor, ne-a salutat Paula. Să îi îmbrăţişaţi pe bunica şi bunicul, am auzit-o spunând în timp ce luam colţul.
- Nu este deloc ca noi, a realizat Louis, se pare că niciodată nu caută să îşi îndeplinească dorinţele personale, şi cel mai amuzant este că e mereu fericită. Nu pot înţelege cum.
- Este aşa pentru că încearcă să îi facă pe alţii fericiţi, în loc să se gândească la fericirea ei, a spus Tereza.
Aceeaşi părere a avut-o şi bunica atunci când i-am explicat de ce Paula n-a venit cu noi.

II

MAMA

Era luna octombrie. Mă gândeam că în mod sigur tata îi va da voie Paulei să vină cu mine la şcoală după vacanţa de vară, însă nu a fost aşa. Cătălina îşi dorea să îi dea lecţii acasă.
Această hotărâre m-a făcut să plâng şi să mă vaiet. Tereza a încercat să mă liniştească:
- Nu-ţi face probleme, a spus ea, mai aşteaptă puţin. Cătălina va obosi şi în cele din urmă o va lăsa pe Paula să meargă la şcoală cu tine.
Tereza avea dreptate. La început, Cătălina a fost încântată de idee. Paula era ascultătoare şi îşi dădea toată silinţa; dar nu învăţa foarte repede, iar într-un final Cătălina a obosit, iar Paula, având o profesoară fără experienţă, era neatentă şi somnoroasă.
Rezultatul a fost o profesoară care-şi obosise eleva şi o elevă care-şi obosise profesoara.
Cătălina a fost prima care s-a plâns:
- Pe Paula n-o prea interesează să înveţe, i-a spus ea tatei. Mă tem că îmi pierd vremea

încercând să îi predau.
- Ei bine, a spus tata, atunci poate că cel mai bun lucru ar fi s-o trimit la şcoală cu Paula.
Cătălina a ezitat la început. îşi dorea să facă şi ea ceva pentru alţii, dar nu ştia cum poate să fie de ajutor.
- într-adevăr, cred că ar fi mai bine să o laşi să meargă la şcoală, a constatat ea resemnată.
Aşa că în următoarea zi de luni tata a mers împreună cu noi şi a înscris-o pe Paula la şcoală, după cum se cuvenea. In

(pauCa
scurt timp, Paula ajunsese în centrul atenţiei colegilor mei de la şcoală. Au remarcat frumuseţea ochilor şi a părului ei, care mai târziu avea să-i ajungă aproape până la genunchi. Ieşind de la ore la amiază, toţi cei 45 de elevi s-au adunat în
jurul ei, iar la sfârşitul săptămânii, Paula era cea mai cunoscută
elevă din toată şcoala. Oricum, Cătălina avea dreptate, Paula
nu era studioasă, însă îşi dădea toată silinţa să n-o supere pe
„domnişoara" profesoară.
După-amiază, când Paula a plecat de la şcoală, profesoara a sărutat-o cu o tandreţe aparte faţă de cea pe care o arăta celorlalţi elevi. Uneori, Paula îi aducea flori, iar ochii doamnei străluceau de o bucurie care o făcea să ni se pară frumoasă.
- Aveţi grădină? ne-a întrebat ea într-o zi.
- Da, domnişoară.
- Ce mi-aş dori să am şi eu o grădină! Când aveţi flori din belşug să nu uitaţi de mine!
- Biata domnişoară Virtud, a spus Paula într-o zi, sunt sigură că există ceva care o face să sufere.
- Nimeni nu o place, am spus. (îmi amintisem că aveam de copiat 25 de rânduri pentru că vorbisem toată după-masa.)
- Dumnezeu o iubeşte.
- Dar tu o iubeşti? am întrebat.
- Oh, bineînţeles, m-a lămurit Paula.
- Chiar dacă este aşa de nesuferită?
- Nu ştiu. Noi nu ştim cum se comportă când nu e la şcoală.
- Iar eu nici nu vreau să ştiu. Cât despre tine, tu îi iubeşti pe toţi cei pe care nu îi iubeşte nimeni.
Şi era adevărat: întotdeauna Paula era prietena celor săraci şi dispreţuiţi. In acea şcoală mare, ce părea a fi o lume în miniatură, se aflau mulţi micuţi nenorociţi care erau neglijaţi de părinţii lor alcoolici; alţii erau trataţi cu cruzime acasă, iar pe alţii timiditatea sau slăbiciunile fizice îi expuneau la bătaia de joc a colegilor. Totuşi, cu toţii găseau în Paula prietenie şi companie pentru că ea îi iubea şi îi apăra mereu.
Mama pisiciCor

Capacitatea de a-i iubi şi de a-i face pe alţii fericiţi era exprimată şi faţă de animale. Dar nu şi faţă de băieţii care distrugeau cuiburile păsărilor sau aruncau cu pietre după cai sau câini - pe aceştia îi critica fără milă.
In împrejurimile „Mănăstirii" în care locuiam, erau câţiva asemenea băieţi, cărora le făcea o mare plăcere să chinuie pisicile şi câinii. Dar mai ales unul dintre aceştia, fiul lui Breton, era un adevărat călău. Nu mersese niciodată la şcoală pentru că tatăl lui nu şi-a făcut deloc griji în această privinţă, iar mama lui, biata lui mamă obişnuită cu suferinţa şi loviturile soţului ei beţiv, părea să-şi fi pierdut orice urmă de sentimente. Acest băiat îşi petrecea timpul chinuind orice sau pe oricine era incapabil să îi reziste — bătrâni, oameni bolnavi, copii şi în mod special animale.

Intr-o zi friguroasă de decembrie, eu şi Paula mergeam încet pe drum repetându-ne lecţiile. Deodată am auzit mieunatul ascuţit al unei pisici care era chinuită. Paula, întotdeauna sensibilă la orice fel de suferinţă, s-a oprit ca să asculte. Mieunatul pisicii s-a auzit apoi şi mai tare.
- Miau, miau!
In momentul acela, Paula şi-a aruncat manualul de gramatică pe o bancă de pe marginea drumului.
- Biata pisicuţă, am spus, nu avem cum s-o ajutăm pentru că nu îmi dau seama unde poate să fie.
- Dar nici nu putem sta aşa, a spus Paula, haide, o s-o găsim
noi imediat!
Am alergat peste canal, care era la câţiva paşi mai sus de casă. Deodată mi s-a făcut frică.
- Poate că Iosif, fiul lui Breton, are legătură cu asta! am spus tremurând de frică.
- Oricum, hai să mergem, dacă nu vrei să mă duc singură! a zis Paula calmă. Aşa că am urmat-o.
Bineînţeles că era Breton, înconjurat de o mulţime de ştrengari ca şi el. Nu ne observaseră: un pisoi negru, frumos, avea picioarele din spate legate cu o sfoară.

(Paula
Băiatul o învârtea deasupra capului şi din când în când o cufunda în canal, iar camarazii săi săreau în jurul lui de bucurie.
- Acum, că este aşa amuzant şi ud, haideţi să-1 îngropăm, a sugerat Iosif.
- De viu? s-au mirat camarazii săi.
- Bineînţeles că de viu! Iar bătrâna doamnă, stăpâna lui poate să ...
In clipa aceea Paula a sărit şi 1-a apucat pe băiatul cel nărăvaş de încheietura mâinii cu o putere surprinzătoare pentru un copil de vârsta ei.
- N-o să-i faci nimic, a spus ea. Eliberează-1. Ai înţeles?
- Lasă-mă în pace! a răspuns tânărul tiran în timp ce încerca să o muşte pe Paula.
Nereuşind, băiatul a lovit-o foarte tare cu piciorul, lucru care a făcut-o pe Paula să-i dea drumul, ţipând de durere. Acum îşi dădea seama că eforturile ei erau în zadar.
- Ia uite, i-a spus ea după ce s-a gândit câteva secunde, dacă îmi dai pisica o să îţi dau patru cenţi.
- Ei, n-ai tu patru cenţi.
- Ba da, am; îi am aici în buzunar.
- Bine, dă-mi banii.
- Nu, nu, a spus Paula, dacă îţi dau cei patru cenţi, ştiu că nu îmi vei mai da pisica. Vino şi dă-mi-o, a spus ea stăruitor, nu ţi-a făcut niciun rău, iar tu o faci să sufere aşa de tare.
Dar Iosif a refuzat această rugăminte. Cu un zâmbet răutăcios a ridicat din nou pisica şi a învârtit-o deasupra capului său. Pisica mieuna de durere - dar a fost ultimul mieunat! In ciuda primei sale încercări fără succes, Paula a făcut un ultim efort pentru a salva pisoiul. Nu ştiu cum, dar s-a rupt sfoara, iar pisica a scăpat şi într-o clipă a dispărut dinaintea noastră.
- Fugi, fugi! am strigat eu; dar Iosif şi tovarăşii săi ne-au tăiat singura cale de scăpare. îngrozită, am început să urlu cât mă ţineau puterile:
- Ajutor! Ajutor! dar ţipetele mele au fost acoperite de
Mama pisicilor

strigătele băieţilor. Aceasta a fost salvarea noastră. Am observat pe cineva care venea să ne sară în ajutor.
Curând l-am recunoscut cu bucurie pe doctorul Lebon. Când l-au văzut, băieţii au fugit, în afară de Iosif care n-a mai apucat. Doctorul, care îl cunoştea, a bănuit că el era cel vinovat şi

1-a luat de ureche.
- Ce s-a întâmplat, Lisita?
I-am relatat atunci întreaga întâmplare.
— Ei bine, nu se va mai repeta; asta e sigur, a spus doctorul.
- Oh, daţi-i drumul, 1-a rugat Paula cu milă.
— Paula, a poruncit doctorul cu o severitate pe care n-o mai văzusem la el, întoarce-te acasă cu Lisita.
N-aveam încotro, aşa că am fost nevoite să ascultăm. Pe când ne îndreptam spre casă, după plânsetul lui Iosif ne-am putut da seama că nu era de bine.
Tereza s-a speriat când a văzut cum arăta piciorul Paulei din cauza loviturii puternice pe care o primise. Doctorul a venit apoi la noi, iar Paula de-abia se abţinea să nu plângă în timp ce doctorul o examina; când a plecat, ne-a spus:
- Dacă nu mă înşel, Iosif nu vă va mai face probleme.
Şi aşa s-a întâmplat; Iosif ne-a evitat multă vreme după aceea; dar s-a răzbunat punând pe un alt băiat să strige după Paula pe stradă:
- Mama pisicilor! Mama pisicilor!
In urma incidentului cu pisoiul am câştigat un nou prieten. La scurt timp după această întâmplare, pe când ne întorceam de la şcoală, o bătrână doamnă care locuia într-una dintre cele mai sărăcăcioase colibe dintre „Căsuţele Roşii", ne-a oprit întrebându-ne dacă nu cumva vreuna dintre noi se numeşte
Paula.
- Ea e Paula, am arătat eu spre verişoara mea.
- Atunci, tu eşti cea care mi-a salvat pisica, a spus ea. Cum aş putea să-ţi mulţumesc, domnişoară? Pentru că acea pisică este singura mea alinare. Dacă sunteţi drăguţe să mă vizitaţi uneori, aş fi tare încântată.

Paula s-a uitat la ea surprinsă şi i-a răspuns:
- O s-o întreb pe Tereza dacă ne dă voie să vă vizităm. Iar Tereza nu s-a împotrivit.
- Este Louisa. O cunosc foarte bine. Locuieşte de 15 ani în coliba aceea micuţă. E adevărat că are ceva probleme cu capul, dar nu ar răni nicio muscă. Spune-i despre Domnul Isus, Paula. Ii va face bine.
Aşadar, în joia următoare ne-am dus s-o vizităm. Când am ieşit din casă, Tereza ne-a dat un borcan conservat, spunând:
- Daţi-i asta Louisei. Biata femeie! N-a avut parte de prea multe lucruri bune până acum.
Louisa ne-a deschis uşa.
- Ah, a spus ea, vă rog să scuzaţi dezordinea. Dacă aş fi ştiut că veniţi astăzi, aş fi făcut puţină ordine pe aici. Domnişoarelor, luaţi loc, vă rog, pe această cutie. îmi pare rău, dar nu am scaune. Ia uite că vine şi Candero! a continuat ea, şi cu greu am recunoscut frumoasa pisică neagră, care a sărit torcând pe genunchii Paulei. Era acelaşi animal pe care cu câteva zile în urmă Iosif îl învârtise aproape mort deasupra capului său.
- Este singurul meu prieten, ne-a explicat biata bătrână, aşezându-se şi ea pe o cutie.
- Aşa crezi? a întrebat Paula. Nu poţi să ne consideri şi pe noi prietenele tale? Şi mai ai o prietenă care ţi-a trimis un cadou. Tereza ne-a spus să-ţi dăm asta. Şi i-a pus în mâinile nerăbdătoare conserva.
- Este pentru mine? Cum pot să vă mulţumesc? Mulţi ani de zile toată lumea îşi bătea joc de mine, aşa că am preferat compania animalelor în locul oamenilor.
Paula avea un mod plin de înţelegere prin care se apropia de inima oamenilor, aşa că şi-a dat seama îndată cât de singură era Louisa.
- Apropo, a spus Paula, asta e pentru pisoi - şi a aşezat pe masă doi cenţi.
Bătrâna părea nedumerită.

- Sunt pentru el, a repetat Paula, poţi să-i cumperi nişte ficat. In mod sigur lui Candero îi place ficatul.
încântarea din ochii Louisei era aproape copilărească în momentul când s-a adresat pisicii spunându-i:
—Trebuie să-i mulţumeşti acestei bune domnişoare. Candero a sărit jos şi se freca de Paula plin de afecţiune.
Sosise timpul să plecăm, pentru că ziua scurtă era pe sfârşite şi trebuia să fim acasă înainte de a se întuneca.
- Nu ştiu cum aş putea să-ţi mulţumesc, domnişoară, a spus Louisa. Să veniţi să mă mai vizitaţi, chiar dacă sunt o bătrână săracă pe care n-o iubeşte nimeni.
- Oh, Louisa, a exclamat Paula, este Cineva care te iubeşte.
II cunoşti?
Louisa a negat tristă.
- Nu, nimeni nu mă iubeşte. Şi, ca să îţi spun adevărul, nici eu nu iubesc pe nimeni.
- Domnul Isus te iubeşte.
- Domnul Isus? Vorbeşte-mi despre El, domnişoară; am auzit acest Nume - cine este El?
- Domnul Isus este Cel care a murit pe cruce pentru ca tu să poţi merge în rai. El a suferit mult înainte să moară. Oamenii L-au dispreţuit; L-au bătut; L-au lovit peste faţă. Prietenii Lui L-au părăsit, iar El era aşa de sărac, că nu avea un loc în care să Se odihnească pe timpul nopţii. Dar El era Dumnezeu. El a murit pentru păcatele noastre şi a înviat din morţi. Acum este în rai şi aşteaptă să te primească acolo, Louisa. Nimeni nu merită să meargă în rai, în afară de El, care a suferit în locul nostru. A murit pentru noi, păcătoşii, ca noi să fim iertaţi. Aş vrea să-ţi pot explica mai bine, mult mai bine, dar vreau să ştii că Isus te iubeşte, Louisa. El te iubeşte mai mult decât îţi poţi
imagina.
— Oh, dacă ar fi adevărat, a murmurat ea împreunându-şi mâinile, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.
— Dar e adevărat, Louisa; nu crezi? Uite, El ştie foarte bine că tu locuieşti aici singură cu pisoiul tău, ştie cât eşti de tristă, ştie

(Paula
că nimănui nu-i pasă de tine. El doreşte să fie Prietenul tău, şi va fi dacă-L rogi. De ce să nu-L rogi chiar acum, Louisa?
- Poate că-L voi ruga într-o zi, domnişoară.
- Roagă-L acum, Louisa.
- Nu, nu, nu acum.
- Dar de ce nu acum, Louisa?
- Pentru că nu înţeleg foarte bine, domnişoară, cum poate Dumnezeu să mă iubească pe mine, o săracă bătrână părăsită şi neînsemnată, care nu L-a iubit şi nu I-a slujit niciodată. Poate că voi înţelege într-o zi. Acum, la revedere, domnişoarelor. V-am ţinut prea mult de vorbă.
I-am întins mâna. Oh, ce mână rece avea! Când am atins-o am început să tremur!
- La revedere, Louisa, a spus Paula şi a pupat-o pe neaşteptate, iar apoi a îmbrăţişat-o din inimă adăugând:
- Mă voi ruga pentru tine, dragă Louisa.
Se putea observa că sărmana bătrână era foarte emoţionată când a spus:
- Mulţumesc, domnişoară, îţi mulţumesc.
Câteva zile mai târziu, când aproape că uitasem de Louisa şi de pisica ei, o vecină a venit la

noi îngrijorată, dorind să-i vorbească Terezei. Când a sosit Tereza, femeia i-a spus că Louisa e pe moarte.
- Louisa e pe moarte? Nu se poate, pentru că ieri am văzut-o pe stradă.
- Este posibil, pentru că s-a luptat până în ultimul moment. Dar ştiam că este bolnavă, aşa că i-am dus o farfurie cu supă azi-dimineaţă. Am găsit-o în pat cu o tuse teribilă, iar acum de-abia mai poate respira. O strigă încontinuu pe domnişoara Paula.
- Ai trimis după doctor?
- Nu; îi e teamă că o s-o ducă la spital şi că îi vor lua pisica. Tereza a ridicat din umeri.
- Mă duc imediat la ea şi o iau şi pe Paula cu mine. Femeia a plecat mulţumindu-i cu o voce scăzută.
9/Lama pisiciCor
111

- Pot să vin şi eu? am întrebat. Tereza a ezitat o clipă.
- Bine, vino cu noi! a aprobat ea în cele din urmă. Vecina Louisei nu exagerase cu privire la starea în care se
afla bolnava. Biata femeie stătea întinsă în patul ei. Păturile subţiri cu care era acoperită n-o puteau încălzi suficient, şi o tuse teribilă îi chinuia trupul slăbit. Când tuşea se mai oprea puţin, femeia se prăbuşea istovită cu capul pe pernă. A avut nevoie de toate eforturile Terezei pentru a-şi reveni.
- Biata mea Louisa! a rostit Tereza blând.
- Eşti foarte bună că ai venit, zise vecina care o veghea pe bolnavă. Şi domnişoara Paula?
- Aici este. Vino, Paula.
Când Paula s-a apropiat de pat, Louisa a spus cu glasul slăbit:
- Acum înţeleg dragostea lui Dumnezeu, pentru că atunci când m-ai pupat şi m-ai îmbrăţişat am înţeles că Dumnezeu mă iubeşte chiar şi pe mine. Nu voi mai trăi mult, dar voi muri în braţele Domnului Isus.
- Nu plângeţi, a continuat Louisa cu greutate când ne-a văzut pe toate cu ochii în lacrimi. Nenorocirile de care am avut parte sunt numai din vina mea. Am fost egoistă, am vrut să trăiesc singură, fără Dumnezeu şi fără speranţă. Am fost abandonată. Am răbdat frigul şi foamea ani de zile; dar cea mai minunată perioadă din viaţa mea am trăit-o în ultimele trei zile. Totul a început odată cu vizita ta, domnişoară Paula. In după-masa aceea m-am rugat, şi cred că Dumnezeu S-a îndurat de mine. Sunt sigură de asta.
In acel moment Paula a întrerupt-o:
- Mai bine nu mai spune nimic, Louisa. Tuşeşti iar - eşti deja foarte obosită.
- Probabil, a spus Louisa, dar vreau să vorbesc cât mai am putere. Oh, domnişoară Paula, vreau să-ţi mulţumesc înainte
sa mor!

112
<¥auta
- Dar dragă Louisa, a continuat Paula plângând, n-am făcut nimic pentru tine; nici măcar n-am ştiut că eşti bolnavă.
Sărmana bolnavă a luat mâna Paulei în mâinile ei slăbite şi a apropiat-o de buzele ei:
- Ai fost îngerul lui Dumnezeu pentru mine.
- Nu, nu, Louisa, Louisa!
- Da, şi m-ai iubit, domnişoară, iar dragostea ta mi-a arătat dragostea lui Dumnezeu. Domnul să te binecuvânteze din plin!
- Amin, a oftat Tereza.

Apoi i-a revenit acea tuse îngrozitoare care părea că-i sfâşie bietul trup în două.
- Nu mai pot face nimic, a murmurat ea, când a fost în stare să vorbească.
- Ei bine, a spus Tereza, în curând vei fi cu Domnul Isus în rai.
Am observat o privire de mulţumire pe chipul ei când a exclamat:
- Vai, ce bucurie!
- Este ceva ce ai dori să facem pentru tine? Să scriem câteva rânduri vreunui prieten sau vreunei rude?
- N-am alt prieten decât pe Candero, pisoiul. Oare ce se va întâmpla cu el?
Tereza ura pisicile, şi n-am îndrăznit niciodată s-aducem vreuna acasă, dar acum vedeam că se dădea o luptă în ea, iar în final a spus:
- Te-ai bucura dacă l-am lua cu noi acasă?
- Oh, da, a rostit biata muribundă, dar nu-1 luaţi încă. Lăsaţi-1 aici până la sfârşit. El a fost singura mea mângâiere, iar nopţile sunt aşa de lungi.
Din clipa aceea Louisa n-a mai rămas singură, pentru că Tereza şi alte câteva vecine făceau cu rândul zi şi noapte îngrijind-o pe biata bolnavă. Tereza a adus de acasă perne şi pături şi a făcut un foc puternic în sobă. Doctorul Lebon a

fost chemat imediat, dar nu se mai putea face nimic; n-a putut decât să-i uşureze puţin ultimele ceasuri de viaţă. Câteva zile mai târziu a murit în braţele Terezei. Un zâmbet senin, întipărit pe chipul palid al bolnavei, îi dădea o expresie fericită pe care n-o mai avusese înainte.

CAPIWWl,

O

Zilele noastre de naştere treceau de obicei fără să fie sărbătorite, nici prin cadouri, nici prin reuniuni, în primul rând pentru că tatălui meu nu-i plăceau sărbătorile din perioada vacanţei, care păreau să-i aducă aminte cu tristeţe de pierderea celei cu care nu mai putea să împărtăşească bucuria. Cu toate acestea, de Anul Nou, ne dăruia fiecăruia câte un mic cadou. Obiceiul nostru era să-i scriem în semn de recunoştinţă „Un an nou fericit!"
Louis venea întotdeauna acasă de la şcoală în vacanţa de Anul Nou, şi aveam destul de mulţi vizitatori care ne plictiseau cumplit. Pentru mine aceasta era o perioadă a deciziilor bune, când mă duceam la Tereza şi îi spuneam întotdeauna îmbrăţişând-o:
- Iţi doresc un an nou fericit, Tereza. Mă ierţi pentru toate problemele pe care ţi le-am făcut în anul care a trecut? Anul acesta voi fi mai bună.
Din nefericire, Tereza n-a văzut vreo schimbare în mine. Când s-a apropiat Crăciunul, Paula m-a întrebat cum sărbătorim noi acea zi.
- N-o sărbătorim, am spus.
- Nu se poate, Lisita! Nu faceţi nimic special în această zi? a întrebat surprinsă biata mea verişoară.
- Nu, Crăciunul nu este aşa de important pentru noi ca şi Anul Nou. De obicei trebuie să mă îmbrac în rochia de duminică şi nu mă pot juca, pentru că Tereza spune că mă murdăresc.

- Oh, a spus Paula, ai cărei ochi superbi păreau să contemple o splendoare invizibilă. în ţara mea aveam întotdeauna pom de Crăciun şi sărbătoream naşterea Domnului Isus.
- Povesteşte-mi şi mie, am spus, am auzit despre aceste sărbători de Crăciun, dar n-am văzut niciodată cum e.
- Atunci, a spus Paula, aşază-te lângă foc şi îţi voi povesti ce-am făcut anul trecut. Patru dintre bărbaţii de acolo s-au dus la munte şi au tăiat un brad frumos. Trebuiau să urce prin zăpadă, şi

era atât de greu să-1 aduci jos la Villar. Cu toţii erau foarte puternici. Tatăl meu era printre ei. L-au târât până în biserică, căci în căsuţa în care ţineam lecţiile nu era loc pentru toată lumea. Apoi l-am împodobit cu toţii cu nuci aurii şi argintii şi am agăţat mere şi portocale pe toate crengile. Dar partea frumoasă era când puneam lumânările. Erau sute de lumânări albastre, verzi, roşii, albe şi galbene. Dacă ai fi văzut ce frumos era, Lisita, când aprindeam lumânările, mai ales atunci când în vârful pomului era aşezat un superb înger alb. Cântam cântări minunate de Crăciun. Apoi pastorul ne predica despre Mântuitorul nostru. La încheiere, fiecare dintre copii primea un măr, o portocală, o punguţă cu dulciuri şi o frumoasă cărticică.
- Oh, am spus, ce bucuroasă aş fi dacă tata ne-ar lăsa să mergem să vedem cum e. Trebuie să fie o regiune frumoasă!
- Este cea mai frumoasă regiune din lume, a aprobat Paula, iar ochii îi străluceau când a rostit aceste cuvinte.
- Când o să creştem, ar trebui să mergem şi noi să locuim acolo; nu-i aşa, Paula?
- Da, ai dreptate, Lisita.
- Ştii, Paula, tata ne-a făcut întotdeauna un cadou de Anul
Nou.
Am văzut atunci lacrimi în ochii Paulei, pentru că se gândea
la vechea ei casă.
- Ce ţi-ar plăcea să primeşti dacă ai putea alege?
- Un singur lucru îmi doresc, a spus Paula, mica mea Biblie.

(paula
- Dar acesta nu este un cadou.
- Nu, dar m-ar bucura mai mult decât orice alt cadou, a oftat Paula.
A sosit şi ziua Anului Nou, iar vremea era superbă. Noaptea ninsese şi întreaga regiune era acoperită în alb. Vrăbiuţele zburau în toate părţile pe sub ferestrele casei, amintindu-şi parcă de obiceiul nostru de a le arunca firimituri la asemenea ocazii. Bineînţeles că în scurtă vreme le-am potolit foamea.
In camera de zi ardea cu putere focul, iar Tereza, ajutată de Roşa, pregătea micul dejun pentru ziua de Anul Nou. Paula a ajutat-o pe Cătălina să se îmbrace, pentru că ea se hotărâse, în ciuda obiceiului său, ca de această dată să ia micul dejun cu noi, ignorând sfaturile Terezei, care se temea că dacă se scoală aşa devreme va fi prea obosită restul zilei.
- Dar vreau să fiu prezentă când tata împarte cadourile de Anul Nou, a spus bolnava noastră.
In cele din urmă Tereza a trebuit să cedeze.
Tata întârzia, aşa că Paula s-a grăbit să-1 anunţe că micul dejun este gata şi în curând a apărut cu tata de mână, răspândind în jurul ei acel farmec înduioşător pe care îl avea întotdeauna. Când a primit urarea de „Un An Nou Fericit", tata ne-a întrebat dacă vrem să ne dea cadourile înainte sau după micul dejun.
- înainte! înainte! am strigat cu toţii.
- Foarte bine, a spus, am încercat să mulţumesc pe fiecare, de aceea sper ca toată lumea să fie mulţumită. Iată, Paula, acest mic dar este pentru tine. Cătălina m-a asigurat că te va bucura mai mult decât orice altceva.
Paula a luat cadoul întorcându-1 pe o parte şi pe alta.
- E o carte, a spus ea pe un ton care nu era câtuşi de puţin liniştit.
- Crezi? a întrebat Cătălina zâmbind. Atunci nu mai sta pe gânduri, arată-ne.
- Grăbeşte-te, a strigat Louis,întinzându-i briceagul lui.Taie şnurul şi deschide cadoul. Vrem să vedem ce este înăuntru.
O *comoară înapoiată*

I-a ascultat îndemnul oarecum tulburată să ne vadă pe toţi cu privirile aţintite asupra ei.

înăuntru a găsit o carte mică, neagră, cu o copertă foarte uzată.
Şi-a ridicat apoi privirea spre tata şi a încercat să-i mulţumească, dar nu-şi găsea cuvintele. Mâinile ei au întors cu nerăbdare preţioasele pagini. La un moment dat, din carte au căzut cinci franci.
— Gata, a oprit-o tata pe Paula care încerca să îşi exprime mulţumirile. Sunt mai mult decât bucuros dacă te-am făcut
fericită.
— Fericită! a exclamat Paula. Nu pot să spun cât de fericită sunt! A luat Cartea ei preţioasă şi, în timp ce întorcea paginile, a găsit acolo alte comori - câteva flori ofilite care mie mi se păreau lipsite de valoare, dar totuşi am putut vedea că privindu-le, Paulei îi reveneau în minte amintirile dragi ale trecutului ei din îndepărtata Vale Waldensiană.
— Dragă unchiule, a spus Paula, ai citit Cartea?
— Da, am citit o parte din ea, dar dacă ţi-am dat-o înapoi astăzi, n-am făcut-o pentru că am terminat-o, nici deoarece Cătălina m-a implorat să ţi-o restitui. Este pentru că prin felul tău de a fi ai fost pentru noi un adevărat exemplu, asemenea unei cărţi din care ai multe de învăţat.
— Eu, unchiule? Ce vrei să spui?
— Poate că ţi se va părea ciudat, dar vezi, te-ai comportat printre noi într-un astfel de mod, încât trebuie să-ţi mărturisesc că îmi doresc ca cele trei fiice ale mele să îţi urmeze exemplul. M-ai făcut să înţeleg ce înseamnă dragostea despre care vorbeşte Biblia ta, prin care Cristos ne-a lăsat exemplu, şi pe care, după cum se vede, a pus-o şi în viaţa ta, aşa că îţi dau înapoi Biblia cu dragă inimă.
Nu pot să descriu ce am simţit când am auzit discursul neobişnuit de pe buzele lui, el, care cu puţin timp în urmă nici nu voia să audă de asemenea lucruri.
— Şi, Paula, vreau să-ţi mai spun ceva, a adăugat tata. Iţi

(pauCa
aminteşti de ziua în care te-am lovit cu Biblia în cap şi ţi-am luat-o? Vreau să-ţi spun că-mi pare extrem de rău pentru ceea ce am făcut atunci; mă ierţi acum, micuţa mea fiică?
Drept răspuns, Paula 1-a luat pe tata de mână şi, într-un val de generozitate şi uitare de sine, i-a dat Biblia înapoi, spunând simplu:
- Ţi-o dau înapoi, dragul meu unchi!
- Mi-o dai înapoi! a exclamat tata cu uimire. îmi dai înapoi Biblia la care ţii aşa de mult?!
- Da, a răspuns Paula, pentru că Tereza mi-a promis că îmi va da alta.
- Vrei să spui ţi-ar plăcea să ai o Biblie nouă?
- Oh, a spus ea, tata mi-a" dăruit această Biblie care este plină de însemnări şi din care am învăţat să-L iubesc pe Domnul Isus.
-Şi...?
- Şi pentru că este cel mai preţios lucru pe care îl am, ţi-o dăruiesc ţie. Pentru că eu te iubesc aşa de mult şi îmi doresc ... Oh, nici nu ştii cât îmi doresc ca şi tu să-L cunoşti.
- Sărmanul meu copil, a spus tata, nu pot accepta acest sacrificiu, dar îmi voi aminti întotdeauna de grija ta pentru mine; şi, între timp, dacă vrei, vom cumpăra o altă Biblie ca şi a ta, din care pot să citesc şi eu. Cum ţi se pare această idee?
Auzind aceste cuvinte, Paula a bătut din palme de bucurie, zicând:
- într-adevăr, ar fi minunat!

CAPfWWL 13 (Î%O<F<ESOJLᶜRJL ᶥDᶥE LA ŞCOALĂ ŞI

- Lisita, m-a anunţat Paula într-o zi, pe când se întorcea de la şcoală, domnişoara Virtud n-a venit astăzi la ore.
- Mi-e totuna, am spus nepăsătoare, numai că dacă aş fi ştiut asta, aş fi mers la şcoală, în ciuda degeraturilor mele.
- încă te dor tare? a întrebat Paula.

- Mă mai dor, dar nu aşa de tare ca ieri, şi mă plictisesc îngrozitor să stau acasă singură. Vezi, Tereza mă pune să spăl spanacul, iar Cătălina îmi dă un coş plin cu şosete ca să le cârpesc, aşa că prefer să merg la şcoală, mai ales dacă s-a întâmplat ceva cu profesoara, şi chiar dacă durerea de la picioare e mai mare decât durerea de dinţi. Ai avut vreodată degeraturi?
- Nu, nu cred că am avut.
- Atunci, am spus, se pare că eu sunt cea care are întotdeauna ceva - ceva rău şi îngrozitor.
- Cred că domnişoara Virtud este bolnavă, a continuat Paula.
- Tot timpul te gândeşti la femeia aceea. Ţi-am spus că nu mă interesează deloc de ceea ce i se întâmplă, am răspuns supărată.
- Vai, Lisita, nu-ţi e ruşine să spui aşa ceva?
- Nu, am răspuns eu. Cum te aştepţi să îmi placă de ea? Oricum m-aş purta în clasă, ea mă pedepseşte pentru cel

mai neînsemnat lucru; şi nu numai că sufăr la şcoală, dar mai primesc şi temă să copiez 25 de rânduri, ca să nu mai am timp să mă joc. Cât o urăsc pe femeia asta!
- Despre cine vorbeşti? a întrebat Tereza, care a apărut chiar în clipa aceea.
- Despre profesoara de la şcoală, domnişoara Virtud.
- Mă faci să te trag de urechi, m-a certat Tereza indignată. Cum poţi să urăşti o tânără aşa de bună, care te învaţă atâtea lucruri?!
- Oh,Tereza, nu te supăra pe mine, am spus. Nu-ţi dai seama cât mă face să sufăr, aşa că nu înţelegi. Nu ştii ce face, în loc să îi ţină pe copiii răi după şcoală, ne dă temă să copiem 25 de rânduri şi se duce acasă liniştită. Cealaltă profesoară îi ţine pe elevii răi cam zece minute sau aşa ceva, şi asta e tot, ceea ce e mult mai bine decât să primeşti teme de casă.
- Domnişoara Virtud procedează corect, pentru că pedepseşte greşeala.
- Nu, nu e-adevărat, am răspuns furioasă; este pentru că nu vrea să stea la şcoală ca şi celelalte profesoare, egoista de ea! Chiar acum am de scris tema de lunea trecută, dar nu o voi scrie. Poate să zică ce vrea!
Paula, care cu inima ei sensibilă dorea să fie şi de partea mea, dar şi de partea domnişoarei Virtud, a sugerat că poate are pe cineva bolnav acasă.
- Ea, am spus eu, domnişoara Virtud? Cine crezi că ar trăi în casă cu o femeie aşa de nesuferită?! In plus, ne-a spus că familia ei locuieşte departe, la ţară.
- Poate, a spus Paula; dar îţi aminteşti de ziua în care am văzut-o că ducea flori acasă? Cred că erau pentru cineva.
- Posibil, am răspuns indiferentă.
- In acea după-amiază,Tereza mi-a dat voie să merg la şcoală, unde am găsit-o în clasa noastră pe profesoara din anul trei. Era o femeie frumoasă, cu un minunat păr blond, cu obraji albi-trandafirii care îmi aminteau de una dintre păpuşile de ceară. „Ah", m-am gândit, „cât aş vrea să fi fost în anul trei
ca să am o profesoară aşa de frumoasă!" Aproape toată după-amiaza ne-a citit, ne-a spus poveşti şi n-a pedepsit pe nimeni, iar când a plecat de la şcoală, cei doi fraţi mai mici ai ei au alergat în întâmpinarea ei îmbrăţişând-o cu drag.
- Grăbeşte-te, dragă soră, a spus unul dintre ei, mama ne aşteaptă pe verandă.
- Vai! Ce frumoasă e, am murmurat. Cât de mult o iubesc! Domnişoara Virtud nu s-ar comporta niciodată aşa de blând cu fraţii ei mai mici, dacă are fraţi. Apoi m-am oprit brusc, pentru că mi-am imaginat-o pe Paula spunându-mi trist:

„Nu-ţi e ruşine, Lisita?"
Am ridicat privirea şi am văzut-o pe Paula schimbând câteva cuvinte cu o fetiţă sărăcăcios îmbrăcată, iar apoi mi s-a
alăturat.
- Lisita, este adevărat, a spus Paula, domnişoara Virtud este foarte bolnavă; a încercat să se scoale azi-dimineaţă, dar n-a fost în stare să-şi ridice capul. Victoria, fetiţa cu care tocmai am stat de vorbă, o cunoaşte foarte bine; de fapt, locuieşte în aceeaşi curte cu ea.
- Cine are grijă de ea? am întrebat.
- Nimeni, din câte se pare. Crezi că Tereza ne va da voie să
o vizităm?
- Nu, sunt sigură că nu ne-ar lăsa, şi am un motiv pentru care nu m-aş duce. Nu mi-am terminat cele 50 de rânduri.
- Oh, dar pot să te ajut să copiezi cele 50 de rânduri.
- însă n-ar fi corect, am răspuns eu. Paula a râs:
- De obicei nu te mustră conştiinţa. Ştii foarte bine că de cele mai multe ori Roşa scrie rândurile în locul tău.
- O, Paula, îţi spun sincer ...
- Nu, să nu mă refuzi. Doar am văzut şi eu că Roşa te ajută la teme, şi apoi, sunt sigură că profesoara n-ar spune nimic dacă te-aş ajuta la temă, ca să o putem vedea amândouă. Lisita, precis că se va bucura. Când tata era bolnav, toţi elevii veneau să-1 vadă, iar el era aşa de fericit.
122
(PauCa
- Cred că tatăl tău n-a fost ca domnişoara Virtud. Niciodată! Niciodată! N-o să merg niciodată s-o vizitez.
- Domnul Isus spune că atunci când mergem să-i vedem pe cei bolnavi este ca şi cum L-am vizita pe El. Nu ţi-ar plăcea să mergi de dragul Lui?
- Lasă, o să mai vorbim despre asta mâine, am zis, neîndrăznind să dau un răspuns negativ la o asemenea întrebare şi nedorind totodată să fac o promisiune.
Tereza ne-a dat voie să mergem la ea şi a promis că o s-o viziteze şi ea foarte curând. Paula mi-a scris jumătate din cele 50 de rânduri, iar pentru asta şi-a sacrificat timpul de joacă din acea după-masă, căci scria foarte încet. Mi-am scris şi eu restul de 25 de rânduri fără mai comentez şi, după ce Paula mi-a promis că ea va fi cea care va intra prima, am hotărât să merg împreună cu verişoara mea în vizită la profesoară.
- Luaţi asta, ne-a spus Tereza când ne pregăteam să ieşim din casă. Duceţi-i o mică ciocolată bolnavei, pentru că nimic nu poate s-o întărească mai bine.
- Oh, mulţumim mult, a spus Paula. Te gândeşti la toate. Apropo, am patru cenţi; ce crezi că putem cumpăra cu ei?
Tereza s-a gândit o clipă.
- Luaţi nişte portocale, dar aveţi grijă să fie bune şi coapte. Nu staţi mult, pentru că zilele sunt tot mai scurte şi se face tare frig când apune soarele.
Când am intrat pe o stradă ce se numea Rue Blanche, Paula a devenit deodată foarte timidă şi a întrebat pe o tânără unde locuieşte domnişoara Virtud.
- Ah, o căutaţi pe domnişoara, ne-a răspuns o voce, de copil.
- Tu eşti Victoria, a spus Paula, mă bucur aşa de mult să te întâlnesc aici. Da, o căutăm pe domnişoara Virtud.
- Haideţi atunci, ne-a îndemnat Victoria în timp ce îşi încălzea mâinile care erau învineţite de frig, vă conduc la uşă.
Am urcat patru etaje, până la apartamentul domnişoarei Virtud.
(profesoara de Ca şcoaCă şifrateCe ei

- Am ajuns, ne-a anunţat micul nostru ghid, iar apoi a plecat. Am coborât şi eu scările în urma ei.
- Lisita, a spus Paula, aminteşte-ţi de ceea ce mi-ai promis.
- Atunci, de ce nu baţi la uşă? am întrebat cu oarecare răutate, când am văzut că Paula îşi pierduse curajul.
- Nu ştiu ce se întâmplă cu mine; se pare că nu pot. Deodată, am alergat spre uşă şi am ciocănit tare de trei ori,
iar apoi am fugit în cel mai îndepărtat colţ al coridorului.
- Lisita, cum ai putut să faci aşa ceva, a spus biata Paula
înspăimântată.
La scurtă vreme am auzit pe cineva apropiindu-se încet de uşă, ca şi cum ar fi târât ceva după el la fiecare pas, apoi uşa s-a deschis zgomotos, iar în faţa noastră a apărut o mică figură necăjită şi deformată, un copil de vreo zece ani. Când ne-am uitat la el şi i-am văzut părul blond ca o aureolă, am uitat de toate imperfecţiunile lui.
- Aţi venit s-o vedeţi pe sora mea? a întrebat el.
- Da, a aprobat Paula, am venit s-o vedem pe domnişoara
Virtud.
- Este foarte bolnavă, a spus, şi am observat că îşi stăpânea cu greu lacrimile. Când a deschis uşa mai tare ca să putem intra, am observat că un şal negru acoperea singura fereastră din încăpere, iar după ce uşa a fost închisă ne-a fost foarte greu să desluşim ceva în întunericul din cameră.
- Elena, a zis încet băiatul, a venit cineva să te vadă.
- Pe mine? a întrebat o voce din întuneric - o voce pe care am recunoscut-o imediat.
- Atunci, Gabriel, te rog să iei şalul din geam; este prea întuneric pentru ele.
- Dar, Elena, lumina îţi va provoca dureri de cap.
- Nu, nu, dragul meu; e-n regulă acum, am dormit un pic şi mă simt ceva mai bine.
Imediat, şalul a fost dat la o parte, astfel că am putut s-o vedem pe domnişoara Virtud.

(PauCa
- Oh, a exclamat ea, voi sunteţi; ce drăguţ din partea voastră, copile dragi, că aţi venit să mă vedeţi.
Stăteam lângă uşă încremenite şi ne uitam la figura bietei noastre profesoare bolnave, care suferise o schimbare teribilă în numai câteva zile. Băieţelul se apropiase de sora lui mai mare şi stătea acum lângă ea, cu un aer de preocupare, dar în acelaşi timp şi de adâncă afecţiune.
- Cum sunt cei de la şcoală? a întrebat bolnava. Paula i-a povestit câteva lucruri mărunte care se petrecuseră în clasă.
- Deci domnişoara Virginia vă predă acum. Sunt sigură că o iubiţi foarte mult.
- Nu aşa de mult ca pe dumneavoastră, dragă profesoară, a spus Paula.
- Oh, Paula, spui asta doar ca să mă faci să mă simt bine, nu-i aşa? şi domnişoara Virtud s-a uitat pe rând la fiecare dintre noi, un pic tristă, cred.
Auzind aceste cuvinte, Paula s-a apropiat de pat, şi-a aşezat mâna caldă pe obrazul slăbit al bolnavei şi a zis:
- Nu, domnişoară; spun asta pentru că acesta e adevărul. Dumneavoastră sunteţi draga noastră profesoară, şi ştim că v-aţi sacrificat aşa de mult şi aţi lucrat din greu ca să ne învăţaţi, de aceea vă iubim.
- Mi-am scris cele 50 de rânduri! am izbucnit, dar trebuie să mărturisesc că Paula scris *25* dintre ele.
- Ce spui? iar pe chipul slăbit al profesoarei se putea vedea un zâmbet amuzat, şi, cu o privire duioasă în ochi, a exclamat:

- Sărmană micuţă! Am uitat tot despre aceasta!
- Gabriel, a spus întorcându-se către băiatul care ne privea cu atenţie, ele sunt tinerele domnişoare care îţi trimiteau flori aşa de frumoase. Vedeţi, şi lui îi plac florile foarte mult! ne-a explicat domnişoara. Bietul copil nu poate umbla, şi de aceea este nevoit să stea toată ziua închis în această încăpere, înainte de a mă îmbolnăvi, puteam să-1 plimb cu căruciorul, şi câteodată mergeam departe pe câmpii, unde el putea să vadă
(profesoara de Ca şcoala şifrateCe ei
125
câte flori dorea, dar acum, că stau la pat din pricina atacului de inimă, acele scurte excursii au devenit imposibile.
- Vă simţiţi rău, domnişoară? a întrebat Paula.
- Oh, mă simt mult mai bine astăzi. Am suferit mult.Trebuie să mă fac bine cât mai repede. Doamna Boudre, directoarea, mi-a scris ieri că speră să mă fac bine cât mai repede şi să mă întorc la şcoală. Doamna Boudre nu doreşte să aibă oameni bolnavi, zise profesoara noastră uitându-se pe fereastra cu perdele mici, albe, şi oftând adânc.
Gabriel s-a apropiat de pat:
- Nu-ţi face probleme, soră; când voi fi mare voi lucra eu în locul tău şi voi deveni bogat, iar tu nu va trebui să mai mergi
la şcoală.
Cât de multe lucruri descopeream acum! Credeam că viaţa profesoarei era frumoasă ca o cale presărată cu petale de trandafiri.
- Nu trebuie să-ţi faci griji, a continuat micuţul, ştiu de ce eşti bolnavă. Pentru că elevii îţi creează probleme şi, după cum mi-ai spus, te doare aşa de mult să-i pedepseşti, dar când mă voi face mare, ai să vezi că voi avea eu grijă de tine, aşa cum
ţi-am promis.
Domnişoara Virtud s-a uitat la micuţul chip care avea o
privire serioasă.
- Mă tem că va trebui să aştepţi foarte mult, a spus ea blând, nu cred că v-am spus vreodată, tinere domnişoare, că am un frate mai mic acasă. El este mezinul familiei, iar eu sunt cea mai mare.
- Cum se face că Gabriel nu este acasă cu părinţii? a întrebat
Paula.
- Ştii, el avea nevoie de un tratament special pe care părinţii mei nu i-1 puteau da în micuţul sat în care locuiam. Dar aici în Rouen sunt doctori buni şi spitale mari. Bineînţeles, mă îndoiesc că se poate însănătoşi complet, dar facem tot ce se poate. Nu mă aşteptam să stea aşa de mult cu mine. Prima
126
(pauCa
dată când Gabriel a venit în Rouen l-am dus la spitalul *Hotel de Dieu,* dar cu toate că a stat acolo mai multe luni, şoldurile lui nu păreau să se vindece, şi când nu l-au mai putut ţine, a venit să stea aici cu mine, ca să-1 pot duce la doctor din când în când.
- Obosiţi, domnişoară, dacă ne povestiţi, a întrerupt-o Paula, care ştia asta foarte bine pentru că avea grijă de Cătălina.
- Crezi? a întrebat domnişoara. E-adevărat că nu mă simt foarte bine, dar nu mi se întâmplă des să am plăcerea să fiu vizitată de elevi de-ai mei, aşa că profit de această ocazie. După cum vă spuneam, l-am dus la un moment dat pe Gabriel acasă, dar pe când mă pregăteam să mă întorc, bietul băiat s-a rugat aşa mult să vină înapoi cu mine, că în final părinţii mei au fost de acord; stă cu mine de câţiva ani. Când sunt la şcoală, el face curat în casă şi spală vasele. Ce m-aş face fără micuţul meu Gabriel? a spus ea, şi, în joacă 1-a tras de păr pe băieţel.
- Dar eu, a spus el, ce m-aş face fără tine? De fapt, ce s-ar face toată lumea din curte fără tine?

Nu tu ai fost cea care ...
- Gata, a spus doamna Virtud. Nu trebuie să spui toate secretele de familie. De aceea suntem în această lume, ca să-i ajutăm pe alţii; nu-i aşa, Lisita?
- Da, domnişoară, am răspuns eu, temându-mă că urmează o nouă predică.
Dar în loc de aceasta, domnişoara Virtud a început să ne povestească despre familia ei şi despre sătucul în care se întorcea în vacanţă împreună cu fratele ei; ascultând-o, pentru noi era limpede că inima ei era acolo alături de cei dragi. Au urmat câteva minute de tăcere, iar eu am început să tremur de frig şi am observat că nu era foc în sobă.
- Ce palidă eşti, a constatat domnişoara; ţi-e frig?
- Da, un pic, domnişoară, am răspuns cam stânjenită de faptul că-şi dăduse seama.
- Biata fetiţă, a spus ea, şi mi-a luat mâinile în mâinile ei care ardeau de febră. Mai bine nu mai staţi aici, pentru că nu sunteţi obişnuite cu frigul. Vecina mea ne-a făcut un pic de
(Profesoara de ta şcoaCă şifrateCe ei
127
foc în sobă azi-dimineaţă, ca să pregătească micul dejun, dar s-a stins.
Nu ştiu dacă ceea ce simţeam în acele momente se datora acelui uşor gest de tandreţe a profesoarei sau dacă era remuşcarea faţă de toate sentimentele rele pe care le avusesem atâta vreme faţă de ea? Oricum, m-au năpădit lacrimile când am îngenuncheat lângă patul ei şi mi-am ascuns faţa în cuvertura albă.
- Oh, domnişoară ... iertaţi-mă, am murmurat printre suspine.
Toată mândria mea a fost zdrobită şi m-am văzut aşa cum eram, vinovată, nedreaptă, crudă cu această tânără femeie pe care o acuzasem că trăieşte numai pentru ea. Am simţit apoi o mână care mi s-a aşezat pe cap.
- Te iert din toată inima, sărmane copil, iar vocea bolnavei era sinceră şi prietenoasă; ridicându-mă, am îmbrăţişat-o cu o inimă plină de căinţă şi am sărutat-o cu afecţiune, punând astfel capăt vechiului conflict, iar în clipa aceea, în încăperea rece am simţit căldura unei noi vieţi pe care atunci n-o putea realiza. La un moment dat am auzit o bătaie în uşă.
- Trebuie să fie doamna Bertin, a spus Gabriel târându-se spre uşă, iar când a deschis-o, am văzut o femeie cu părul alb care venea spre noi pe vârful picioarelor.
- Ah, ai vizitatori, domnişoară, şi s-a oprit un moment lângă uşă.
- Două dintre elevele mele au venit să mă vadă. Haide, intră, nu e nicio problemă, a insistat profesoara noastră.
- Aşa, exclamă cu mare interes femeia nou-venită, deci voi sunteţi colegele Victoriei mele. Ce mândre trebuie să fiţi că aveţi o profesoară aşa de minunată!
Zicând aceasta s-a apropiat de pat.
- Văd că nu mai aveţi apă! constată ea. Luând apoi o sticlă de lângă pat, zise:
- Mă duc s-o umplu şi să mai aduc câte ceva să aprindem
128
(pauCa
(profesoara de Ca scoată şifratek ei
129
focul şi să putem pregăti ceaiul. Sunt sigură că lui Gabriel îi este foame la ora asta. Şi, fără să aştepte răspuns, buna femeie a plecat în grabă coborând în fugă cele patru etaje. Paula i-a dat apoi domnişoarei pachetul pe care Tereza i 1-a trimis, precum şi punga cu portocale.
-Uite, Gabriel! a exclamat domnişoara deschizând încântată pachetul, portocale! — şi ciocolată! Ce bucurie! Sunteţi foarte bune că v-aţi amintit de mine. Vă rog să îi mulţumiţi şi Terezei.
- A spus că va veni să te vadă şi ea, rosti Paula.
La auzul acestor cuvinte, biata femeie bolnavă a privit tulburată.
- Mă tem că nu va fi foarte încântată de ceea ce va găsi aici, zise ea, şi s-a înroşit uşor la faţă.

Pe când ne pregăteam să plecăm, Paula a asigurat-o că Tereza nu se va supăra deloc.
- Un moment, a spus bolnava, n-aţi vrea să-mi citiţi un capitol din cartea aceasta? N-am putut să citesc astăzi, pentru că m-a durut prea tare capul. Este o carte care îmi place foarte mult.
- Biblia! a exclamat Paula. Vai, nu ştiam că dumneavoastră citiţi.
Tânăra femeie a dat din cap tristă.
- Obişnuiam să citesc din ea când eram mai mică, Paula. A fost şi este cea mai iubită carte de mama, dar timp de mulţi, mulţi ani n-am mai deschis-o. Când unchiul tău a venit să te înscrie la şcoală, mi-a spus cât de mult iubeşti Biblia tatălui tău, şi asta m-a făcut să mă gândesc la mine, şi să privesc până în adâncul sufletului meu, aşa că am început să citesc multe capitole pe care îmi amintesc că mi le citea mama, iar acum, cred că Gabriel nu s-ar sătura dacă aş putea să-i citesc toată ziua.
- Spune-i să citească istorisirea în care Isus a vindecat oamenii bolnavi, s-a auzit vocea dornică a lui Gabriel.
Domnişoara a zâmbit.
- Gabriel are dreptate. Când oamenii sunt bolnavi vor să audă despre cel mai mare Doctor. Citeşte-ne despre cei zece leproşi, Paula.
In clipa aceea bătrâna doamnă s-a întors şi s-a oprit ascultând cum Paula citea minunata istorisire:
Isus mergea spre Ierusalim şi a trecut printre Samariaşi Galileea. Pe când intra într-un sat, L-au întâmpinat zece leproşi. Ei au stat departe, şi-au ridicat glasul şi au zis: „Isuse, Învăţătorule, ai milă de noi!" Când i-a văzut Isus, le-a zis: „Duceţi-vă şi arătaţi-vă preoţilor!" Şi pe când se duceau, au fost curăţiţi. Unul din ei, când s-a văzut vindecat, s-a întors, slăvind pe Dumnezeu cu glas tare. S-a aruncat cu faţa la pământ la picioarele lui Isus şi I-a mulţumit. Era samaritean. Isus a luat cuvântul şi le-a zis: „Oare n-au fost curăţiţi toţi cei zece? Dar ceilalţi nouă unde sunt? Nu s-a găsit decât străinul acesta să se întoarcă şi să-I dea slavă lui Dumnezeu?" Apoi i-a zis: „Scoală-te şi pleacă. Credinţa ta te-a mântuit!" (Luca 17:11-19).
La aceste cuvinte, Paula s-a oprit neştiind dacă să citească tot capitolul sau să se oprească. Domnişoara Virtud a închis ochii, dar era clar că nu doarme. Paula a aşteptat în linişte, şi la fel a făcut şi doamna în vârstă care stătea cu mâinile ei aspre, istovite de muncă, împreunate sub şorţ.
- Citeşte mai departe, a îndemnat-o Gabriel.
- Nu, a rostit domnişoara Virtud. E timpul ca fetele să plece, pentru că trebuie să ajungă acasă înainte de a se întuneca.
S-a întins spre noi şi ne-a îmbrăţişat.
- Dumnezeu să vă binecuvânteze pe amândouă, la revedere micuţele mele prietene dragi. Să mai veniţi să mă vedeţi.
Apoi, mama Victoriei ne-a îmbrăţişat şi ea, spunându-ne:
- Sărmana mea fiică este oarbă. Aş fi tare bucuroasă dacă data viitoare v-aţi opri şi pe la ea, să-i citiţi istorioara pe care tocmai i-aţi citit-o domnişoarei.
- Eu nu ştiu să citesc, a continuat ea. Sunt tare grea de cap, şi se pare că Victoria n-a prea învăţat să citească. Ea poate să vă

(PauCa
(profesoara de Ca şcoala şi fratele ei

arate unde locuim. Şi acum, la revedere, până data viitoare.
Când am ajuns acasă, Tereza pregătise cina. Era mult mai grăbită decât de obicei, pentru că trebuia să termine de spălat rufele din acea săptămână. Cu toate acestea, a ascultat cu mare interes tot ce i-am povestit despre vizita noastră din acea după-amiază.
- Mă duc s-o văd şi eu mâine, sărmana de ea, a spus ea.

In acea seară, Tereza a venit să ne învelească şi ne-a sărutat de noapte bună, ca de obicei, spunând că încearcă s-o înlocuiască oarecum pe biata noastră mamă care acum nu mai era. I-am şoptit la ureche:
- Tereza, am început s-o iubesc pe domnişoara Virtud.
- Bine! Foarte bine! a exclamat bătrâna servitoare; aceasta este într-adevăr o noutate! Dar cum de ţi-ai schimbat părerea despre ea?
- Pentru că acum o cunosc! am spus.
Tereza s-a aşezat pe patul meu şi, cu toate că era frig, a stat de vorbă cu mine până când s-a făcut destul de târziu, spunându-mi că răceala şi egoismul din inima mea au făcut-o să sufere mult. Am putut să văd cât de fericită era să audă că îmi mărturiseam greşelile, ceea ce era începutul unei mari schimbări. Mi-a povestit cum a murit mama, în timp ce se ruga pentru mine. Apoi a vorbit cu Paula, care se gândea mereu cum putea să-i facă pe alţii fericiţi.
- N-ai vrea să fii ca Paula? m-a întrebat Tereza.
- Bineînţeles că aş vrea, dragă Tereza, am asigurat-o, dar este imposibil, sunt prea rea ca să pot fi ca ea.
- Lisita* cine o face pe Paula să fie aşa de bună? iar vocea Terezei s-a schimbat, căpătând un ton nou, mult mai blând.
- Domnul Isus! am şoptit eu.
- Ai răspuns foarte bine, Lisita! Acelaşi Domn Isus va face la fel şi cu tine. Ia spune-mi ceva. Nu ţi se pare că m-am schimbat... de când ... de când ... am început să mă rog Lui?
- Ba da, Tereza.
- In ce sens ai observat schimbarea?
- Păi, un lucru e faptul că în ziua când speli rufele nu mai eşti nervoasă, ca de obicei, i-am explicat.
- Acesta e un lucru nou, nu-i aşa? Oh, când cineva are pacea lui Dumnezeu în inimă, acolo nu mai este loc şi pentru supărare, ca înainte.
Am privit-o pe furiş. La lumina lămpii am zărit în acei ochi de un albastru închis o privire atât de nouă, blândă, convinsă, şi în ciuda obrajilor zbârciţi şi a părului cărunt, am observat că semăna izbitor cu Paula. Nu mi-am putut explica atunci, dar mai târziu am înţeles că Tereza şi Paula făceau parte din familia lui Dumnezeu, iar chipul Domnului Isus, Fiul Său drag, era cel pe care l-am văzut la amândouă.

i

Anii au trecut repede fără să aducă mari schimbări în viaţa noastră liniştită. Bunicii noştri au mai îmbătrânit, Tereza nu mai avea aceeaşi energie neobosită de altădată, iar fruntea tatălui meu se încreţise puţin.

Roşa, care avea acum 19 ani, studia în oraş. Era la fel ca înainte - studioasă, credincioasă şi sinceră în tot ce făcea. Felul ei rezervat de a fi i-a determinat pe unii să spună că e mândră, dar cei ce o cunoşteau mai bine ţineau la ea şi ştiau că se pot baza pe ajutorul ei în orice problemă.

Cătălina încă nu se însănătoşise de tot, dar acum putea face câţiva paşi şi fără cârje. Şi în ciuda sănătăţii ei delicate şi a trupului aplecat, a ajuns să-şi reia printre noi, plină de curaj, locul de „soră mai mare" atât de plină de dragoste şi preocupată de bunăstarea celorlalţi, încât o numeam „micuţa mamă".

Paula avea acum 14 ani. In casă, la şcoală, în sat, peste tot lumea o iubea, şi pot spune cu toată sinceritatea că nu a existat vreodată nicio umbră de invidie care să tulbure buna prietenie ce s-a legat între noi încă de la început. Era cu neputinţă ca cineva să o privească cu invidie pe Paula. Necazurile noastre erau şi necazurile ei. Chiar dacă s-a dezvoltat fizic şi psihic, şi-a păstrat felul ei de-a fi. întotdeauna senină şi fericită, plină de umor, avea aceeaşi atitudine simplă şi umilă pe care o avusese la vârsta de 10 ani, când venise printre noi. Ceea ce-i plăcea în mod deosebit pe timpul verii era să alerge pe câmpii, şi de fiecare dată se întorcea acasă cu un buchet mare de flori de

(Paula

câmp pentru Cătălina. Doar într-un singur aspect părea că nu se pricepe. Tereza avea sarcina grea de a o învăţa să coase şi să tricoteze.

■ - Cum te vei descurca pe viitor dacă nu ştii să faci aceste lucruri?

- într-adevăr, nu ştiu să împletesc, spunea Paula tristă şi îşi relua lucrul cu o resemnare blândă, moment în care Tereza, înduioşată, îi lua lucrul din mână zicând:

- Ajunge! Gata! Du-te afară să iei o gură de aer proaspăt! Atunci Paula se ducea în grădină sau sub copacii presăraţi
de-a lungul uliţei satului. Curând după acesta se întorcea zâmbind, fericită că Tereza o iertase complet.
Oricum,Tereza şi-a pierdut încă o dată răbdarea cu ea când a văzut cât de ciudat şi inegal terminase cusătura.
- Lasă lucrul şi du-te unde doreşti; dar să-ţi aminteşti că niciodată n-ai să poţi fi numită o „binefăcătoare". Niciodată nu vei putea să coşi şi să faci haine pentru săraci. Nu-i de ajuns să le spui că-i iubeşti, trebuie să le arăţi prin munca ta - şi cea mai bună modalitate de a face acest lucru este să-nveti să le fii folositoare.
Neliniştită şi descurajată, Paula rostea cu sinceritate:
- Vai, Tereza, nu m-am gândit niciodată la asta! a spus ea pe un ton plin de căinţă. Oh, te rog, lasă-mă să continui! O să mă străduiesc să fac mai bine de data asta!
Dar Tereza îi lua lucrul din mână şi nu se lăsa uşor convinsă.
- Nu, nu acum! O să-mi arăţi, poate, altă dată ce ştii să faci. Aşadar, Paula trebuia să se supună; dar aceasta a fost ultima
dată când Tereza a avut motiv să se plângă de ea. în acea după-amiază Paula s-a dus direct în camera ei, iar eu am plecat îndată în urma ei şi am găsit-o în genunchi lângă pat, vărsându-şi inima în pocăinţă reală faţă de Cel care era Compania ei nevăzută. Am închis uşa încet şi am ieşit pe furiş. Mai târziu Paula mi-a mărturisit:
- Oh, Lisita, fără-ndoială că sunt rea. Niciodată nu mi-a

Câţiva ani mai târziu

137

plăcut un lucru, şi anume să stau jos şi să învăţ să cos, mai ales pe o vreme frumoasă ca asta. Parcă aud o mie de voci care mă cheamă afară. Niciodată n-am avut nici cel mai mic motiv pentru care să-nvăţ să împletesc, aşa că n-am încercat niciodată să-i fac pe plac Terezei. Dar acum mi-a spus că dacă voi continua aşa, nu voi fi niciodată în stare să cos haine pentru săraci. Nu m-am gândit niciodată la asta! Mă-ntreb ce crede Domnul Isus despre mine. El Şi-a dat viaţa pentru mine, iar eu nu sunt în stare să-nvăţ ceva care m-ar ajuta să dăruiesc haine oamenilor săraci! Oh, trebuie! Trebuie să-nvăţ să cos, oricât ar fi de greu.
Iată deci - să facă ceva pentru alţii, aceasta era principala preocupare din mintea ei.
La şcoală, Paula n-a luat niciodată premiu, şi nici eu. Amândouă eram la acelaşi nivel, ultimele din clasa noastră.
Aproximativ la un an după vizita noastră la domnişoara Virtud, doamna Boudre ne-a mutat în clasa a treia. In semn de bucurie, Tereza a făcut o delicioasă prăjitură cu mere. Tata şi-a arătat şi el mulţumirea şi, de fapt, toată lumea se bucura să vadă că amândouă făceam progrese. Totuşi, aveam o mare povară pe inimă şi am plâns în seara aceea până am adormit. Cred că şi domnişoarei Virtud i-a părut rău că plecăm, dar ne-a făcut să promitem că vom merge s-o vizităm.
- Nu mai sunteţi elevele mele, a spus ea, dar sunteţi şi veţi fi întotdeauna prietenele mele dragi.
Gabriel era aşa de încântat să ne vadă, şi întotdeauna era o bucurie să mergem şi să ne jucăm cu el joia, când aveam o jumătate de zi liberă. Paula îi spunea mereu poveşti din Biblie, pentru că aceasta părea să-1 bucure cel mai mult, iar eu l-am învăţat să citească. Mama Victoriei îşi aducea lucrul în camera domnişoarei Virtud şi asculta cu mare plăcere istorioarele.
- Dacă aş fi putut s-o las pe Victoria la şcoală, ar fi fost acum înţeleaptă şi ar fi învăţat ca şi voi, domnişoarelor, spunea ea uneori, cam tristă. Dar nu mă pot plânge; nu ştiu ce ne-am fi făcut fără banii pe care îi câştigă la fabrică.

138

(Pauk

într-o după-amiază, după ce ne-am luat la revedere de la Gabriel, am urcat scările, mergând s-o vizităm pe biata fată oarbă. Fiind singură în cea mai mare parte a zilei, îşi petrecea timpul tricotând. Prima dată când o vizitaserăm de-abia şi ridicase capul de la lucrul ei şi nu s-a arătat foarte interesată de istorioarele pe care i le-am citit, după cum ne rugase mama ei. Nu era vorba de indiferenţă, ci mai degrabă de faptul că nu părea să înţeleagă. Dar în această după-amiază Paula a început să-i cânte o cântare. Biata fată a lăsat deodată lucrul din mână şi a ascultat cu atenţie sporită. Când Paula a terminat de cântat, a exclamat:
- Mamă! Mamă! Spune-i, te rog, să mai cânte o dată! Plângând de bucurie, doamna a zis:
- Domnişoară Paula, te rog, mai cântă o cântare! N-am văzut-o niciodată pe Margareta atât de fericită.
Aşa că Paula a cântat mai multe cântări. Când Paula s-a oprit în cele din urmă din cântat, pentru că venise timpul să mergem acasă, sărmana Margareta şi-a întins braţele ca şi când ar fi căutat ceva.
- Te rog să nu te superi, domnişoară Paula, a implorat-o doamna Bertin. Vrea să vii mai aproape ca să îţi atingă faţa.
Paula a îngenuncheat lângă Margareta, şi fata oarbă şi-a ridicat mâinile aşezându-le uşor peste faţa Paulei, zăbovind o clipă pe fruntea lată şi continuând pe frumoasele sprâncene arcuite, apoi pe genele lungi, nasul şi buzele ei delicate care au schiţat un zâmbet la atingerea feţei.
- N-ai atins părul, a spus mama fetei ridicându-i mâinile şi ducându-le peste buclele părului şaten deschis, care părea o aureolă pe chipul ei, iar la urmă, coborându-le, spre părul împletit care cădea pe bluza Paulei. Apoi, cu o mişcare bruscă, caracteristică orbilor, a dus părul împletit la buzele ei şi 1-a sărutat. In clipa următoare, la fel de brusc, 1-a dat la o parte confuză şi şi-a ascuns faţa în mâini.
Văzând aceasta, Paula a sărit în picioare, a îmbrăţişat-o pe biata fată şi i-a şoptit la ureche:
Câţiva ani mai târziu
139
— Te iubim aşa de mult, Margareta.
In urma acestei vizite, încetul cu încetul Margaretei a început să-i placă să ne audă vorbind despre Mântuitor. Aparenta indiferenţă şi tristeţea au dispărut, luându-le locul o pace şi o bucurie care deveneau molipsitoare pentru toţi cei cu care intra în contact. Doamna Bertin nu-i mai spunea „biata mea fiică", ci doar „Margareta mea". Pentru următorii doi ani ea a devenit încântarea noastră permanentă. Periodic, Tereza ne dădea să-i ducem haine pe care nu le mai îmbrăcam, şi bucuria pe care o simţeam noi atunci când i le duceam era la fel de mare ca şi bucuria cu care ea le primea.
într-o zi, când Gabriel a venit la noi în fugă să ne anunţe că Margareta era destul de bolnavă, ne-am dus în grabă s-o vedem. Cu durere şi oarecare presimţire, am urcat scările spre camera ei.
Când am intrat, doamna Bertin ne-a ieşit în întâmpinare, ţinându-şi şorţul la ochi, iar domnişoara Virtud ne-a făcut semn să ne apropiem de pat şi a ridicat uşor capul bolnavei.
- Dragă Margareta, a spus învăţătoarea noastră, au venit Paula şi Lisita.
- Fie ca Dumnezeu să le binecuvânteze pe amândouă. Margareta şi-a întins mâinile spre noi, adăugând:
- Paula, te rog, cântă din nou *Acolo nu va mai fi noapte.* Şi Paula a cântat încă o dată vechiul imn:
Pe tărâmul unde ziua nu se sfârşeşte, Se află o cetate neclintită, Care nu va pieri niciodată, Şi acolo nu va mai fi noapte.
Dumnezeu ne va şterge lacrimile; Nu va mai fi moarte, durere şi teamă; Anii nu vor mai fi număraţi Pentru că acolo nu va mai fi noapte.
- Oh, ce frumos!
140

(pauCa
Şi îmi părea că biata fată oarbă se ridica înspre lumea nevăzută pentru a privi frumoasa Cetate.
- Nu plânge, mamă, a spus ea când a auzit un suspin din cealaltă parte a camerei.
- Sunt aşa de fericită acum că voi fi cu Isus în cetatea Sa.
- Biata mamă şi-a apropiat obrazul de buzele fiicei sale ca să nu piardă niciun cuvânt.
- De un singur lucru îmi pare rău, mamă, a continuat Margareta, şi anume că nu te-am văzut niciodată. Cât aş fi vrut să te pot vedea măcar o dată.
- In rai, a întrerupt-o învăţătoarea noastră, ochii tăi vor fi deschişi pentru totdeauna.
- Oh, da, a spus fata care se stingea din viaţă. Poate că acolo le voi vedea pe mama şi pe Victoria. Vă rog s-o îmbrăţişaţi pe Victoria din partea mea când se va întoarce de la fabrică. Spuneţi-i că-i sunt aşa de recunoscătoare. A muncit din greu pentru noi. Apoi, pe neaşteptate, a strigat: Paula! Paula!
- Aici sunt, Margareta. Paula s-a apropiat de ea şi a luat-o de mână.
- Ah, aici erai. Mulţumesc, dragă Paula, a suspinat ea adânc, îţi mulţumesc nespus pentru că mi-ai vorbit despre Domnul Isus şi despre dragostea Lui pentru mine. Cântă ...
Propoziţia n-a mai fost terminată, dar vocea melodioasă a Paulei s-a înălţat cântând din nou cuvintele sublime: *Acolo nu va mai fi noapte.*
- A murit? am întrebat privindu-i chipul alb.
- Ochii ei sunt deschişi acum, a spus blând domnişoara Virtud, în Cetatea unde nu este noapte.

CAPHVWL

Afară viscolea şi totul în jur era alb. întotdeauna era o plăcere să vezi cum zăpada se aşternea pe case şi de-a lungul străzii. în după-amiaza aceea tufişurile şi acoperişurile erau deja îmbrăcate în alb şi toţi copacii erau împodobiţi ca pentru sărbătoare. Toate lucrurile mici din grădină au dispărut sub acest imens covor al naturii, iar sunetul trăsurilor şi alte zgomote obişnuite din sat erau înăbuşite de zăpada ce se aşternea în straturi. Paula mi-a mai stins însă din bucurie, amintindu-mi că erau mulţi oameni care nu aveau hrana necesară, haine călduroase sau foc în casele lor.
Era o iarnă grea. Multe dintre fabricile din oraş au trebuit să dea afară pe unii muncitori, pentru că nu mai aveau de lucru. Tereza, cu ajutorul Cătălinei, a fost bucuroasă să facă tot ce-i stătea în putinţă ca să ajute pe sărmanii săraci din vecinătate. Paula tricota fără-ncetare. împletiturile ei erau cam inegale, iar firele de aţă se încâlceau în mâinile ei nervoase, însă Tereza era de părere că greşelile ei erau nesemnificative datorită dragostei pe care o punea în tot ce făcea.
Ii citeam Paulei în timp ce ea împletea, şi am fost foarte bucuroase când muntele de haine vechi care au fost adunate pentru săraci erau pregătite, iar în final dăruite celor aflaţi în nevoie.
îmi amintesc în mod special de o bătrână căreia Tereza i-a trimis un pachet cu haine şi care 1-a primit de la noi cu ochii înlăcrimaţi de recunoştinţă.
Acum, în timp ce stăteam şi mă uitam la mormanul de

(Pauta
(Breton

haine, am auzit următoarele cuvinte rostite pe un ton uşurat:
- In sfârşit am terminat!
- Ce ai terminat? am întrebat.
- Rochia mea veche, a spus Paula. Cine ar fi crezut că voi reuşi! Dar uite că este transformată,

cârpită şi mărită. Sper că sărmana Celestina Dubois va fi mulţumită de ea! Cătălina a schiţat un zâmbet glumeţ.
Privindu-i frumosul chip liniştit, aproape că nu ai fi zis că este al unei biete invalide triste care, cu puţin timp în urmă, se plângea atât de mult.
- Ce păcat că ninge încă aşa de tare, a spus ea. Mi-ar fi plăcut să i-o pot trimite astăzi Celestinei. Tereza a spus că biata femeie are mare nevoie de ea. Dar probabil că va trebui să aşteptăm până mâine.
- Nu va fi nevoie, a spus Paula, nouă nu ne este teamă de puţină zăpadă; nu-i aşa, Lisita? Dacă ai şti cât de mult îmi place să ies afară pe o zăpadă ca aceasta!
- înseamnă că eşti ca şi caprele de munte de la tine de la ţară, a constatat Cătălina râzând, dacă îţi place să ieşi afară pe un asemenea viscol!
- Oh, nu! a contrazis-o Paula. Caprelor nu le place frigul.
- Mărturisesc, a spus Cătălina, că n-am crezut că poate fi aşa! Atunci du-te şi cere-i voie Terezei!
Tereza ne-a îmbrăcat de parcă am fi mers la Polul Nord şi ne-a dat o mulţime de sfaturi.
- Mai presus de toate, să nu pierdeţi vremea pe drum, ne-a avertizat ea. Breton a fost eliberat astăzi din închisoare şi fără-ndoială că nu este într-o stare prea bună. Ce nenorocire că Celestina are un asemenea vecin. Niciodată nu poţi să ştii la ce să te aştepţi din partea unui asemenea om. Dacă reumatismul m-ar fi lăsat, m-aş fi dus bucuroasă cu voi.
- Ce ne facem dacă se întâmplă să ne întâlnim cu Breton? am întrebat-o pe Paula, şi spaima a început să pună stăpânire pe mine cu cât ne apropiam mai mult de casa acestuia.
- Să nu-ţi fie teamă, Lisita, m-a încurajat Paula, luându-mi mâna care îmi tremura.
Celestina ne-a primit cu uimire şi încântare. Copleşită de emoţie, ne-a spus:
- Când mă gândesc că aţi venit să mă vedeţi pe o astfel de vreme! Nu m-aş fi aşteptat să veniţi într-o asemenea zi!
Am observat o umbră de tristeţe în vocea ei, şi Paula a întrebat-o ce anume o supăra.
Bătrâna doamnă a clătinat din cap.
- Nu este nimic deosebit, m-a liniştit ea, se pare că Domnul mă copleşeşte cu binecuvântări; dar pe măsură ce peregrinul se apropie de sfârşitul călătoriei, este tot mai obosit şi îşi doreşte binecuvântarea cea din urmă a odihnei.
- îmi dau seama, a spus Paula cu gravitate, că uneori călătoria este dificilă, dar când ne punem încrederea în Domnul Isus, El ne ajută şi ne întăreşte.
în ochii bătrânei doamne se putea citi o mare încântare când a răspuns:
- Vai! Vorbeşti la fel de înţelept ca şi un călător care este pe punctul de a-şi sfârşi lunga călătorie, şi nu ca unul care este încă la poalele muntelui. Dar unchiul tău? A început să meargă şi el pe aceeaşi cale pe care mergi tu?
- Unchiul meu - şi Paula s-a oprit o clipă — ne dă voie, cel puţin, să-L slujim pe Domnul.
- Dar nu te lasă încă să mergi la biserică, nu-i aşa?
- Nu, dar cred că mă va lăsa într-o zi.
- Curaj, Paula, a îndemnat-o bătrâna femeie, Domnul Isus a spus: *Fiţi credincioşi până la moarte şi vă voi da cununa vieţii!* Ce bucuroasă voi fi în ziua în care unchiul tău îţi va da voie să vii la biserică împreună cu noi. Ştiu că Domnul Isus te-a mântuit şi ţi-a dat viaţa veşnică, şi El va face pentru tine mai mult decât poţi tu cere sau gândi. Am învăţat să-I spun: „Şi asta se va împlini!" Până atunci, aici pe pământ suntem elevi în şcoala Sa. Uneori, orele sunt lungi şi băncile ni se par incomode, dar dacă suntem atenţi şi capabili să ne învăţăm lecţiile, El este

(Paula
credincios şi darnic în a ne dărui binecuvântările Sale! El a încercat să mă înveţe câteva lucruri, dar eu nu sunt în stare să le pricep, însă ştiu că într-o zi mă va ajuta să văd totul cât se poate de clar. De exemplu, îmi este greu să înţeleg de ce mi i-a dat ca vecini pe Breton şi pe

copiii săi. Ii cunoaşteţi familia? ne-a întrebat ea.
- Desigur, am spus eu, aş putea spune că noi am cunoscut-o.
Această conversaţie lungă mă adormea, dar când 1-a menţionat pe Breton, m-a trezit dintr-odată.
- Dacă aş fi ştiut, a continuat bătrâna doamnă, că de cealaltă parte a zidului n-am să aud decât ţipete, bătăi şi înjurături, nu m-aş fi mutat niciodată aici, dar ca şi cum n-ar fi îndeajuns că tulbură liniştea în casa lui, vine chiar şi aici la mine să mă chinuie, în mica mea odaie. Breton este cu-adevărat un om groaznic atunci când e beat. Am încercat să vorbesc cu el ca să-1 fac să-şi schimbe comportamentul rău, dar până acum toate eforturile mele au fost în zadar.
Am întrerupt-o întrebând-o dacă ştie că el a fost eliberat din închisoare chiar în acea zi.
- Oh, da, a răspuns ea; a făcut un scandal teribil azi-dimineaţă, terorizând-o pe sărmana lui soţie. Biata fiinţă este demnă de mila noastră pe bună dreptate. Dar uite că tot vorbesc fără să întreb odată de sănătatea Cătălinei.
- Cătălina ne-a trimis de fapt să-ţi aducem acest pachet, a explicat Paula.
- Mie! s-a mirat bătrâna doamnă. Cum adică?
Şi a dezlegat nerăbdătoare şnurul. Apoi, când a văzut rochia groasă care era numai bună pentru ea, ochii i s-au umplut de lacrimi.
- Re ca Domnul s-o binecuvânteze pe draga fată! Cu siguranţă că El i-a descoperit nevoile mele!
- Te rog, n-ai vrea s-o probezi? Cătălina vrea să ştie dacă îţi vine, am spus eu.
Pregătindu-se să încerce rochia, buna femeie a exclamat:
(Breton
145
- Vai, ce frumoasă sunt măcar o dată în viaţă - şi o sclipire veselă juca în ochii bătrânei Celestina — am s-o port doar duminica.
- Nu, a dezaprobat-o Paula, Cătălina a vrut să-ţi spun că este o rochie de zi cu zi, uite ce călduroasă e.
- Atunci, a spus bătrâna doamnă, cred că trebuie să ascult ordinul. Dar, vai, ce frumoasă este, prea frumoasă pentru mine! Zicând acestea, Celestina a atins frumoasa haină cu degetele ei noduroase şi zbârcite. Ce bun este Domnul! Şi acum, dacă nu vă supăraţi, haideţi să ne rugăm împreună ca să-I mulţumim pentru toată îndurarea Sa.
Celestina, care nu putea să îngenuncheze, şi-a aşezat mâinile peste capetele noastre plecate, şi după o rugăciune sinceră de mulţumire, L-a rugat pe Domnul să ne binecuvânteze pe fiecare în parte, pe fiecare membru al familiei noastre, pe vecinii ei şi, în cele din urmă, pe ea.
De-abia terminaserăm rugăciunea, când nişte paşi nesiguri s-au auzit coborând pe scări şi apropiindu-se de noi. Deodată, uşa s-a deschis izbindu-se, şi un om a intrat în cameră clătinându-se pe picioare.
- Ce faceţi aici? a strigat el.
- Ne rugăm, a răspuns bătrâna femeie cu un calm desăvârşit.
- Atunci, nu vă mai rugaţi! M-auziţi? Vă interzic! a strigat din nou omul cu o voce aşa de groaznică, că de-abia m-am abţinut să nu ţip de spaimă.
- Ştii foarte bine, a spus Celestina cu o voce calmă, că nu-mi poţi interzice să fac ce doresc în propria mea casă.
- Spune-mi, de ce-ţi place să te rogi, bătrână religioasă şi făţarnică?
- Dacă iei loc pe scaunul acela de acolo, îţi voi răspunde la întrebări.
- Află că nu vreau să stau jos! Arăt cumva obosit?
- Poate că nu, dar atunci când îţi vizitezi prietenii, ar trebui să le faci pe plac, nu-i aşa?

146
(Paula
- Poftim?! Mă consideri unul dintre prietenii tăi?
- De ce nu?
- Uite de ce! Breton şi-a scuturat pumnul lui mare în faţa bătrânei doamne. Pentru că sunt un om rău! V-aş putea omorî pe toate trei într-o clipă! De ce credeţi că am fost la închisoare, de unde tocmai am ieşit, pentru că am „aranjat" un coleg de muncă de la fabrică, aşa că nu mă deranjează să mai merg încă o lună la închisoare dacă vă aranjez şi pe voi!
Faţa bietului om era mult mai groaznică decât cuvintele sale, şi mă gândeam că „ne venise timpul", cum se spune.
- Nu vă fie teamă, ne-a şoptit Celestina, luându-mă mai aproape de ea. Dumnezeu este cu noi; nu uitaţi asta!
- De ce vrei să ne faci rău? a întrebat ea tare, uitându-se la bietul beţiv sălbatic cu atâta calm, dragoste şi milă, încât privirea ei părea că-1 liniştise şi pe el puţin. Nu ţi-am făcut nimic şi nu pot să-mi dau seama cu ce te-am supărat. Mă bucur că te-au eliberat de la închisoare! Acum, dacă vrei să accepţi ospitalitatea noastră, îţi voi face o cafea. Nu este de cea mai bună calitate, dar îţi ofer cu drag ceea ce am.
Breton s-a uitat la bătrâna doamnă oarecum uimit.
- Nu încape îndoială că eşti diferită de restul lumii! Nu merit asta, a zis el, iar în acel moment a izbucnit într-un râs nestăpânit şi s-a aşezat lângă soba în care ardea cu putere focul.
- Oricum, este mult mai bine decât la închisoare, a spus Breton cu răceală, în timp ce se aşeza ca să se încălzească.
- Aşa cred şi eu, a aprobat Celestina, nu ai niciun motiv să te întorci acolo.
- Ştii, nu vreau să-ţi ascult acum predicile, pentru că dacă începi, plec imediat.
Era clar că Breton îşi recăpăta starea de nervozitate.
- Păi, asta va fi în dezavantajul tău pe o zi friguroasă ca aceasta, a spus Celestina schiţând un zâmbet.
- Aşa este! E-adevărat! Brrr! Ce vreme! Bietul alcoolic s-a apropiat mai tare de foc. Vouă nu vă este frig să ieşiţi afară
(Breton
147
pe un asemenea viscol? a întrebat întorcându-se spre mine şi Paula.
Celestina a răspuns în locul nostru, explicându-i că locuim în marea casă numită „Mănăstirea" şi că am venit să-i aducem o rochie frumoasă şi călduroasă. Zicând aceasta, Celestina a umplut trei ceşti de cafea cu lapte şi i-a dat una lui Breton, una Paulei şi una mie.
- Dar unde este ceaşca ta? a întrebat Breton sorbind din cafea cu înghiţituri mari.
- Lasă, eu o să beau altă dată.
- Cum doreşti, a spus musafirul nepoftit.
- Vai! Dar ce te încălzeşte cafeaua asta! Soţia mea nu s-a gândit niciodată să îmi facă o ceaşcă de cafea.
- Dar ştii de ce? a întrebat Celestina serioasă.
- Bănuiesc că îmi vei spune că din cauză că nu-i dau bani suficienţi; nu-i aşa?
- Exact! Acesta e adevărul, nu?
- Ţi-am spus că nu vreau să-ţi ascult predicile, ai înţeles? Crezi că eu nu ştiu? Bineînţeles că mă supără să-mi văd copiii palizi, ei care înainte erau aşa de îmbujoraţi ca şi fetele acestea. Apropo, cum vă cheamă?

Şi de această dată Celestina a răspuns în locul nostru:
- Fata mai mică este fiica domnului Dumas, iar cealaltă este verişoara ei, domnişoara Paula Javanel.
- Paula Javanel! Paula Javanel! a repetat Breton ca şi când ar fi încercat să-şi amintească ceva. Cred că am mai auzit acest nume. Şi s-a uitat la Paula pentru câteva secunde, iar apoi, deodată, a început să râdă în hohote. Da, sigur; îmi amintesc acum! Ha! Ha! Ha! Ştiu acum! Tu eşti „Mama pisicilor"!
- Mama pisicilor?! Celestina s-a uitat la ea nedumerită. Ce vrei să spui?
Uitasem complet de porecla ridicolă pe care fiul lui Breton i-o dăduse Paulei.
- Mă strigau aşa, a explicat Paula, pentru că odată am salvat

(Paula
viaţa unei pisici.
Cafeaua tare îl făcuse pe Breton să-şi recapete buna dispoziţie, şi s-a grăbit să adauge:
- Da, aşa a făcut; dar nu a spus întreaga poveste! Este singura persoană din tot satul care a avut vreodată curajul să-l înfrunte pe acel copil neastâmpărat al meu. I-a smuls pisica din mâini, şi îmi amintesc foarte bine că băiatul meu a venit acasă tras bine de urechi, de parcă era un câine bătut.
- Dar nu eu l-am tras de urechi, a spus Paula înroşindu-se.
- Păi, dacă nu tu, atunci cine?
Paula a dat din cap fără să mai spună ceva.
- Oricum, îmi amintesc că toţi vecinii şi-au bătut joc de el şi, ca să se răzbune, a poreclit-o pe Paula „Mama pisicilor". Este un băiat rău, ca şi tatăl lui. Ca să spun cinstit, el n-a ascultat niciodată de nimeni, cine ştie pe unde este şi ce face acum. Cel puţin nu este ca voi două, care aţi venit aici să învăţaţi să vă rugaţi cu Celestina.
- Paula n-are nevoie să înveţe să se roage, domnule Breton, a spus Celestina, de ani de zile ştie să se roage, nu doar pentru ea, ci şi pentru alţii.
- De ani de zile, spui! Dar cine a învăţat-o să se roage? a întrebat Breton surprins.
- Tatăl meu! a răspuns Paula calmă.
- Tatăl tău! Extraordinar, înseamnă că el nu a fost ca mine; nu?
- Nu, n-a fost aşa, şi fără nicio urmă de teamă sau ură, ci plină de compasiune, Paula s-a uitat la înfăţişarea brutală care o înfrunta pe ea.
- Şi nu mai locuieşti cu el?
- Nu, a răspuns Paula, tata este în cer.
- Ce ai fi făcut dacă ai fi avut un tată ca şi mine? Şi bietul Breton s-a uitat la ea cu mare atenţie.
Cu ochii închişi, Paula a rămas câteva clipe în tăcere. Şi-a amintit de înfăţişarea puternică şi impunătoare a tatălui său drag şi L-a rugat pe Dumnezeu s-o ajute să-i răspundă
(Breton

bietului beţiv la întrebare.
- Cred, spuse ea în cele din urmă, că L-aş ruga pe Dumnezeu să-l facă un om al Lui, aşa cum era şi tatăl meu.
- Şi crezi că El poate face aşa ceva? Breton s-a uitat la ea foarte nesigur.
- Sunt sigură de asta!
- Da, dar tu nu ştii cât de rău sunt!
- Ba da, ştiu, a spus Paula, toată lumea din împrejurimi ştie că eşti un om rău, dar nu eşti mai rău decât tâlharul care a fost răstignit odată cu Domnul Isus; şi, cu toate acestea, Cristos l-a mântuit; nu-i aşa?
- Mai mult sau mai puţin, acesta sunt eu - un tâlhar, probabil, îmi amintesc de acea poveste.

Mama mi-a spus-o când eram mic. Pe vremea aceea nu m-am gândit niciodată că voi deveni vreodată ceea ce sunt astăzi. Ce-ar zice mama dacă ar vedea în ce stare am ajuns?
- Probabil că s-ar ruga pentru tine, a rostit Paula simplu.
- Da, cu siguranţă s-ar ruga pentru mine, a aprobat el. Dar de ce vă vorbesc despre mama! Eu, care tocmai am ieşit din închisoare - urât, dispreţuit şi batjocorit de toţi din împrejurimi, criticat chiar şi de puştii de pe stradă! Copiii mei se tem de mine! Biata mea soţie tremură când mă vede! Cine s-ar gândi să se roage pentru o brută ca şi mine?
- Eu, a spus Paula, iar glasul îi tremura de emoţie.
- Tu? Dar nu mă cunoşti aproape deloc!
- Ba da, te cunosc şi m-am rugat de multe ori pentru tine, domnule Breton. Crezi că nu m-am întristat când am aflat că ai ajuns la închisoare, unde oamenii spun că este frig şi întuneric şi unde mulţi oameni mor pentru că sunt lăsaţi în voia sorţii, dar cea mai mare nenorocire este că mor fără a fi mântuiţi.
- Deci în timp ce eu eram la închisoare, tu te rugai pentru mine?
- Păi, de când am auzit că eşti în închisoare, a spus Paula, m-am rugat pentru tine în fiecare seară, domnule Breton.
150
(Paula
(Breton
151
Bietul om şi-a plecat capul. Această tânără fată, aşa de frumoasă, inocentă, prin rugăciunile sale, în fiecare seară 1-a dus pe el, cu ruşinea, mizeria şi slăbiciunile lui, în faţa tronului harului, în timpul când el stătuse la închisoare!
- Tu! Te-ai rugat pentru mine! Simţindu-se cuprins de un regret mult mai mare decât a simţit vreodată în sala de tribunal, Breton n-a mai zis nimic.
- Dacă s-ar putea, a spus el pe un ton scăzut, ca un om ca mine să se schimbe cu adevărat - dar nu! Este imposibil! E prea târziu!
- Nu e prea târziu, a spus Celestina, Dumnezeu îi iartă întotdeauna pe păcătoşi dacă se pocăiesc cu adevărat. Ascultă acum ceea ce spune El: *De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, se vor face albe ca zăpada; de vor fi roşii ca purpura, se vor face ca lâna.* Şi mai departe spune: *Căutaţi pe Domnul câtă vreme se poate găsi; chemaţi-L câtă vreme este aproape. Să se lase cel rău de calea lui şi omul nelegiuit să se lase de gândurile lui, să se întoarcă la Domnul, care va avea milă de el, la Dumnezeul nostru care nu oboseşte iertând.* Şi apoi, apostolul Pavel ne transmite mesajul lui Dumnezeu, care spune astfel: *Lucrul acesta este bun şi bine*
primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, care doreşte ca toţi oamenii să fie mântuiţi şi să vină la cunoştinţa adevărului. Căci este un singur Dumnezeu şi este un singur Mijlocitor între Dumnezeu şi oameni: OmulIsus Cristos (1 Timotei 2:3-6).
- Chiar crezi aceste lucruri? a întrebat Breton uimit, oare mai există speranţă pentru oameni ca şi mine?
- Da, chiar cred! iar Celestina a citat: *Domnul nu întârzie în împlinirea făgăduinţei Lui cum cred unii, ci are o îndelungă răbdare pentru voi şi doreşte ca niciunulsă nu piară, ci toţi să vină la pocăinţă* (2 Petru 3:9).
Dar bietul Breton clătina din cap ca şi cum ar fi spus:
- Este imposibil!
în acel moment, Paula 1-a întrerupt:
- Roagă-L acum să te ierte, şi Dumnezeu te va ierta! Cere-I
asta acum! Domnul te iubeşte şi aşteaptă să te mântuiască. Şi-a vărsat sângele pe cruce la Calvar pentru a-ţi lua vinovăţia păcatelor. Şi apoi, n-ar fi minunat să aveţi întotdeauna pâine în casă - şi să vezi că soţia nu se mai teme de tine, ci în loc de asta, se bucură când te întorci acasă!? Cere-I acum lui Dumnezeu, domnule Breton, şi va face această minune cu tine, aşa

cum a făcut şi cu acel om paralizat pe care 1-a făcut să umble. Vei fi mult mai fericit decât eşti acum.
S-a apropiat foarte mult de el şi i-a luat mâinile aspre - acele mâini care de atâtea ori au fost puse în cătuşe. Luându-le în mâinile ei frumoase, şi-a ridicat ochii minunaţi spre înfăţişarea violentă, umflată, şi a spus doar atât:
- Te vom ajuta noi, domnule Breton!
- Şi ce vei face, domnişoară?
- Nu ştiu încă, dar vom face tot ce ne va sta în putinţă. Bietul om a încercat să-i mulţumească Paulei, dar n-a
putut rosti niciun cuvânt. Parcă avea un nod în gât, şi în ciuda tuturor eforturilor de a se stăpâni, lacrimi mari au început să-i curgă pe obraji.
Deodată, s-a întors exclamând:
- Lăsaţi-mă! Nu vedeţi că îmi sfâşiaţi inima?! Timp de 30 de ani n-am vărsat o lacrimă.
în acel moment Celestina a citat pasajul din Isaia 35:8-10: *Acolo se va croi o cale, un drum, care se va numi Calea cea Sfântă: niciun om necurat nu va trece pe ea, ci va fi numai pentru cei sfinţi; cei ce vor merge pe ea, chiar şi cei fără minte, nu vor putea să se rătăcească. Pe calea aceasta nu va fi niciun leu şi nicio fiară sălbatică nu va apuca pe ea, nici nu va fi întâlnită pe ea, ci cei răscumpăraţi vor umbla pe ea. Cei izbăviţi de Domnul se vor întoarce şi vor merge spre Sion cu cântece de biruinţă. O bucurie veşnică le va încununa capul, veselia şi bucuria îi vor apuca, iar durerea şi gemetele vor fugi!*
Dar Breton apăsase deja clanţa uşii.

152

(Paulk

- Nu pleca încă! a spus bătrâna doamnă trist.
- Celestina, trebuie să mă duc! Dacă mai stau un minut, o să strig, şi n-am de gând să fac ceva nesăbuit. Nu! Nu! L-am slujit pe diavol prea mult! Dar uite! Dacă vreţi să mă ajutaţi, atunci puteţi să faceţi ceva. Puteţi să vă rugaţi pentru mine!
Spunând acestea, bietul Breton a deschis uşa şi a plecat.

CAPIWWIS

Seara, când ne-am întors acasă, i-am povestit Terezei, care ne asculta plină de înţelegere, tot ce se întâmplase în timpul vizitei noastre memorabile, în acea după-amiază, la Celestina acasă. Mai târziu, în timp ce o ajutam pe Tereza în bucătărie la spălat de vase, mi-a spus:
- Ştii, Lisita, nu m-aş mira ca în cele din urmă să-1 văd pe Breton întors la Dumnezeu şi schimbat prin puterea Lui într-un om respectabil şi cumsecade. Se pare că nimeni nu poate să-i reziste Paulei când începe să vorbească despre dragostea lui Dumnezeu. într-adevăr, este inspirată de Duhul Lui Cel Sfânt. Deşi e doar un copil, cu siguranţă este mesagerul lui Dumnezeu pentru toţi cei cu care intră în legătură. Dar mai e ceva ...
Tereza a ezitat câteva clipe, dar, într-un final, a continuat:
- Nu pot să scap de presimţirea că ea nu va mai fi multă vreme cu noi. Nu pot să-mi explic - ştiu că pare absurd ce spun -, dar am sentimentul că Dumnezeu o va chema la El în curând.
- Tereza! am izbucnit. Cum poţi să spui aşa ceva? Nu se poate, pentru că ea nu este niciodată bolnavă! Este mai mare şi chiar mai puternică decât mine. în plus, n-aş suporta ca Paula să fie luată de lângă mine!
- Ssst! Linişte, copilo! Nu striga aşa, că o să te audă Paula! Poate că este doar o idee stupidă de-a mea. Dar dacă Dumnezeu vrea asta - numai că, aşa cum spui şi tu - ce ne-am face oare fără draga fată?

154

(pauCa

Mai târziu, când eu şi Paula eram singure în dormitor, am întrebat-o cu nelinişte:

- Nu te simţi rău, nu-i aşa, Paula? Ea s-a uitat la mine nedumerită:
— Nici vorbă! a râs ea. Cine ţi-a băgat lucrurile astea în cap? Arăt eu bolnavă?
Eram aşa de uşurată! Tereza se înşelase.
— Nu! a continuat Paula, din contră, niciodată nu m-am simţit mai bine ca acum. De când am avut acea scarlatină cu ceva vreme în urmă, nu m-a mai durut nimic. De fapt, când mă uit în jur şi văd atâtea boli şi suferinţă, îmi doresc să pot oferi din sănătatea mea şi altora care sunt mai puţin fericiţi.
Privindu-i înfăţişarea înaltă şi bine dezvoltată peste care se revărsa lumina ce pătrundea prin fereastră, am râs de temerile mele nesăbuite. Câteva clipe mai târziu, în timp ce a îngenuncheat acolo la lumina lunii, în cămaşa ei albă şi lungă de noapte, mă uitam la acea faţă frumoasă care se ruga cu ochii închişi, la părul ei minunat, şi mă gândeam că nu văzusem niciodată ceva mai încântător decât această copilă care se maturiza treptat; un singur cuvânt, „înger", putea să definească cel mai bine ceea ce gândeam eu despre această scumpă fată care a intrat în viaţa mea şi care a influenţat atât de multe vieţi din jurul ei.
Când şi-a terminat rugăciunea şi a văzut că sunt încă în picioare, m-a întrebat mirată:
— Nu te-ai culcat încă, Lisita?
- Nu, am spus eu, încurcată că mă găsise încă la marginea patului cufundată în gânduri.
La un moment dat, Paula s-a apropiat de fereastră şi, privind afară, a exclamat: „Oh, Lisita! Ce minunat! Vino să vezi!"
Furtuna se oprise târziu după-amiază, şi luna strălucea acum în toată splendoarea ei, reflectând o lumină argintie în zăpadă şi creând milioane de cristale care sclipeau ca nişte diamante la lumina lunii.
- Ce alb, curat şi frumos este totul! a exclamat Paula. îţi

aminteşti, Lisita, cum chiar ieri am observat cât de trist şi murdar era întreg satul? Şi acum, uite ce schimbare minunată!
S-a oprit o clipă, după care a continuat cu modestia şi calmul care-i erau specifice:
- Dumnezeu a făcut asta! Este ca şi atunci când oamenii îşi dau inima lui Isus Cristos! El o ia aşa cum e, murdară şi plină de rănile păcatului, iar apoi o face albă ca zăpada. înţelegi, Lisita?
- Da, am aprobat eu.
- Chiar înţelegi, dragă Lisita? şi Paula m-a tras foarte aproape de ea. Atunci, de ce nu îţi predai inima Lui? Ţin la tine aşa de mult! Vezi, nu vreau să par că sunt mai bună decât tine ... dar când mă gândesc că tu nu I-ai dat încă Lui inima ta, şi dacă una dintre noi ar muri...
Nu mai puteam îndura să ascult niciun cuvânt. Ideea morţii, atât cu privire la Paula, cât şi la mine, era pur şi simplu insuportabilă.
- Opreşte-te! am spus pe un ton atât de aspru, că Paula s-a înspăimântat.
- Nu trebuie să mori! Nu pot trăi şi nu voi trăi fără tine! Ştiu că nu sunt o fată bună, dar dacă n-ai fi fost tu aici să mă ajuţi, ce aş fi făcut?
încordarea pe care o simţeam şi care se acumulase din cauza celor întâmplate în vizită la Celestina în acea după-amiază, iar apoi vorbele Terezei erau prea mult pentru mine, aşa că în acel moment am cedat.
- Oh, Lisita! exclamă ea nedumerită şi mâhnită în acelaşi timp, îmi pare rău că te-am supărat! Gata cu vorbele, culcă-te!
Toată noaptea am visat-o pe Paula. O vedeam cum moare, sau moartă deja, în cer cu îngerii; dar dimineaţa, toată teama mi s-a risipit, şi câteva zile mai târziu am uitat complet aceste lucruri.
A trecut o săptămână, în care n-am mai auzit nimic despre Breton. Paula a amintit de câteva ori de el, şi ştiu că

(Paula
se ruga pentru el. Tereza plecase s-o vadă pe Celestina, dar nici ea nu-l văzuse deloc. După câte se părea, pleca în fiecare dimineaţă foarte devreme şi se întorcea acasă foarte târziu. El era subiectul discuţiilor noastre când ne adunam laolaltă în călduroasa şi spaţioasa bucătărie, în serile lungi de iarnă. Intr-o seară, pe când terminam de spălat vasele, am auzit două bătăi nehotărâte la uşa de la intrare.
- Mă întreb cine bate la ora asta, a spus Roşa.
- Pare a fi un copil care nu poate bate la uşă foarte tare, a remarcat Cătălina. Du-te şi deschide uşa, Lisita!
Bucuroasă că puteam să las prosopul din mână, am fugit la uşă, dar în momentul în care am deschis-o am rămas înmărmurită de uimire, căci nu-mi venea să cred ce-mi vedeau ochii. înaintea mea stătea Breton, răsucindu-şi cu neastâmpăr şapca mototolită între degetele lui osoase. Micuţa lampă cu ulei, pe care o ţineam întotdeauna aprinsă seara pe coridor, i-a luminat chipul palid şi slăbit.
- Bună seara, domnişoară, a reuşit el în cele din urmă să rostească, apoi s-a oprit, părând la fel de încurcat ca şi mine.
- Cine e? a întrebat Tereza care-mi venea în ajutor.
- Este Breton, am răspuns.
- Pofteşte-l înăuntru, a spus politicos bătrâna femeie. Timid ca un copil, Breton a trecut pragul şi a făcut câţiva
paşi, uitându-se în jurul lui ca şi cum ar fi fost „pierdut", până când a întâlnit privirea Paulei, iar în clipa aceea a părut că se linişteşte.
- Aş vrea să vorbesc cu stăpânul, a spus el, adresându-se Terezei.
Ea l-a condus în camera de studiu, unde se afla tata, i-a lăsat singuri şi s-a întors în bucătărie.
- Nu-mi vine să cred! a spus Roşa. Vă daţi seama că Breton a venit la noi?! Credeam că-l urăşte pe tata din ziua în care l-a dat afară de la fabrică, acum doi sau trei ani.
- Breton ştie foarte bine că atunci când a fost dat afară
Mântuit!

a meritat-o din plin, a spus Tereza în timp ce îşi potrivea ochelarii pe ochi şi s-a aşezat ca să tricoteze.
Tata nu l-a reţinut mult. Din bucătărie am putut auzi uşa deschizându-se şi vocea tatălui meu urându-i lui Breton un „noapte bună" politicos. Evident, conversaţia, deşi scurtă, a fost una prietenoasă.
— Lisita, du-te şi pofteşte-l pe Breton în bucătărie, a rostit Tereza.
Când l-am văzut intrând m-a mirat aerul lui smerit şi sincer, iar noua privire liniştită pe care o avea părea că-i înfrumuseţează chipul brutal.
— Domnişoară Paula, a spus el oprindu-se în mijlocul bucătăriei, aş vrea să vorbesc ceva cu tine.
— Doar cu mine? a întrebat Paula ridicându-se. El a ezitat o clipă.
— Nu, a continuat el într-un final, cred că e mai bine să îţi vorbesc de faţă cu toată lumea. Iţi aminteşti ce mi-ai spus în acea după-amiază când a nins foarte tare? Eu nu-mi amintesc foarte bine ce mi-ai spus. Mintea nu-mi era limpede şi judecata îmi rămăsese în urmă, la magazinul de băuturi alcoolice. Dar îmi amintesc că mi-ai vorbit despre mama şi despre Dumnezeu, care poate să-mi schimbe viaţa dacă vreau şi eu. Nu îndrăzneam să cred un asemenea lucru. Domnişoară
— pare prea frumos să cred că poate fi adevărat. In acea noapte n-am putut dormi deloc. Simţeam cum îmi ţii mâinile într-ale tale şi îţi auzeam vocea spunând: „Fac tot ce pot ca să vă ajut!" în cele din urmă n-am mai putut sta aşa. M-am aşezat pe podea, am îngenuncheat înaintea lui Dumnezeu şi L-am rugat să aibă milă de mine şi să-mi schimbe inima păcătoasă

dacă este cu putinţă.
în acel moment s-a oprit ca să-şi şteargă lacrimile care îi curgeau pe obraji. După câteva clipe, a continuat:
— într-adevăr, Dumnezeu a avut milă de mine! Meritam să fiu refuzat, dar se pare că El nu se poartă cu oamenii aşa cum
158
(PauCa
merită să fie trataţi, şi acum, domnişoară, mă vei ajuta, cum ai promis?
- Bineînţeles, a aprobat Paula, ce putem face pentru tine?
- Un singur lucru! Rugaţi-vă pentru mine! De asta am nevoie mai mult decât de orice. Vreau să-I fiu credincios lui Dumnezeu şi să-L slujesc, dar nu ştiu de unde să încep, şi când cineva îi slujeşte diavolului atât de mulţi ani, aşa cum am făcut eu, este greu să-ţi schimbi stăpânul.
- Domnul Isus te va ajuta, 1-a liniştit Paula.
- Deja a făcut-o, domnişoară, a mărturisit Breton. Dacă nu m-ar fi ajutat, cum aş fi putut îndura zilele care au trecut?! La început aveam o sete teribilă pentru mai multă băutură, până când aproape că înnebunisem. Iar vechii mei prieteni mă chemau să ies cu ei şi mă îndemnau să beau împreună cu ei, şi aproape că am cedat când, la un moment dat, am strigat către Domnul Isus să mă ajute, iar atunci s-a întâmplat un lucru minunat! Toată dorinţa mea de a bea a dispărut şi, în clipa aceea, am fost eliberat! Apoi, n-aveam niciun loc de muncă, iar soţia mea îmi reproşa lucrul acesta, aşa că am umblat în dreapta şi în stânga încercând peste tot să-mi găsesc un serviciu. Din nefericire, toată lumea mă cunoaşte cine sunt, aşa că este cu neputinţă să se găsească ceva de lucru pentru mine.
Deodată, sărmană figură slăbită i s-a luminat într-un zâmbet şi, triumfător, Breton a spus:
- Am bătut la această uşă în seara asta, ca la ultima mea speranţă, dar n-am visat niciodată că fostul meu şef chiar mă va angaja, dar vedeţi bunătatea lui Dumnezeu! Pot să înfrunt lumea din nou, pentru că mă întorc la vechiul meu loc de muncă, în fabrica şefului!
- Vai! Ce mă bucur! a exclamat Paula.
- Da, domnişoară! M>ai făcut să simt că mă iubeşti cu adevărat. De asemenea, m-ai convins că Dumnezeu mă iubeşte pe mine, un păcătos mizerabil ce sunt. Dar dacă în seara aceasta, aici, vedeţi cu un om cinstit mai mult şi cu un
Mântuit!
159
ticălos mai puţin, să-I mulţumim mai întâi lui Dumnezeu şi apoi ţie, domnişoară!
- Ai un Nou Testament? 1-a întrebat Paula pe Breton care se pregătea să plece.
- Un Nou Testament! Ce este acesta?
- E o carte - o parte din Biblie - care ne vorbeşte despre Domnul Isus, ne arată cum ne mântuieşte El de vinovăţia şi povara păcatului şi ne învaţă cum îi putem sluji.
- Atunci, domnişoară, a răspuns el, dacă e o carte, nu-mi este de folos. Nu ştiu să citesc!
Paula s-a uitat la el cu o mirare amestecată cu milă.
- Ar fi trebuit să ştiu să citesc, a continuat bietul om. Mama m-a trimis la şcoală, dar nu m-am dus aproape deloc la ore. Pe vremea aceea mi se păreau mult mai atrăgătoare străzile, care erau pentru mine un loc de joacă.
- Dar poţi începe să înveţi să citeşti chiar şi acum!
- Nu, domnişoară, şi Breton a dat din cap cu tristeţe. E prea târziu, pentru că sunt greu de cap.
Paula n-a mai spus nimic, dar mi-am dat seama că îi venise în minte o soluţie la această problemă ivită.

CAPITVWZ 4

In ziua următoare Paula a discutat cu tata despre această problemă.
- Nu-ţi mai face griji pentru Breton, Paula, a liniştit-o el. Cunoaşte suficient pentru a-şi câştiga

existenţa, iar dacă vrea să lucreze cinstit şi să nu-şi cheltuiască banii pe băutură, poate face lucrul acesta şi fără să ştie să citească. Oricum, dacă te deranjează că nu ştie să citească, de ce nu-1 sfătuieşti să meargă la seral? Nu-mi pot imagina ce s-a întâmplat cu el, dar s-a schimbat foarte mult, şi în bine. Sper numai ca această
schimbare să nu fie de scurtă durată!
* * * * *
Zilele au devenit mai lungi, zăpada s-a topit, iar copacii şi câmpiile au început să îmbrace straie de primăvară. Totodată, cu fiecare săptămână, în casa lui Breton se petreceau schimbări uimitoare. Porcii, care altădată găseau în grădină un pământ plin de rădăcini, aveau acum un gard bine aranjat, care rezista la atacurile lor, iar grădina însăşi, bine greblată, promitea o recoltă frumoasă de ceapă, cartofi şi varză. Perdelele albe şi curate, sticla lustruită a ferestrelor au luat treptat locul zdrenţelor murdare şi al hârtiei, care fuseseră folosite pentru a opri vântul iernii şi ploaia care odinioară venea odată cu vântul, pătrunzând în nefericita locuinţă; aceasta era acum complet împiedicat prin şindrila de pe acoperiş şi de pe părţile laterale. Totul părea astfel de bun gust şi în bună rânduială în locuinţa lui Breton care devenise subiect de discuţie pentru acel ţinut. -Totul este admirabil, dar nu va dura mult, constatau unii.
tânăra profesoară
161
- Vom vedea, spuneau alţii.
Breton a trebuit să reziste multor jigniri şi batjocuri din partea foştilor lui prieteni, dar le-a înfruntat pe toate fără să se plângă sau să-şi piardă curajul.
- Nu te acuz, a spus el unei persoane care îl chinuia, pentru că am fost exact ca tine - sper doar ca într-o zi să te schimbi şi tu. în acest timp, prietene, o să mă rog pentru tine.
- Oricum, trebuie să recunoşti că sunt un om schimbat, a spus el într-o zi unui grup care se amuza pe seama lui.
- E-adevărat, aşa e, a aprobat unul dintre ei.
- Ia spuneţi, cine credeţi că m-a schimbat? La această întrebare a primit diferite păreri.
- Ei bine, o să vă spun eu! a rostit el cu un glas puternic, şi acea voce răsunătoare care domina toată comunitatea din care făcea parte i-a înlemnit pe toţi.
- Este Domnul Isus Cristos. El a murit pentru mine, da — El a murit pentru fiecare dintre voi. El şi-a vărsat sângele pe
crucea de la Calvar pentru a-i ţine departe de iad pe cei care se întorc la El cu pocăinţă adevărată. Şi El mai face un lucru! Duhul Său cel sfânt înlătură obiceiurile rele ale fiecărui om care se predă Lui. El a spus odată: *Dacă Fiul vă face slobozi, veţi fi cu adevărat slobozi.* Acum uitaţi-vă bine la mine! Ştiţi ce om groaznic am fost. V-aţi dat toată silinţa în ultimele săptămâni să mă enervaţi, dar n-aţi reuşit. Puteţi să-mi spuneţi acum ce vreţi, pentru că nu mă veţi face să îmi pierd controlul. Şi daţi-mi voie să vă spun că acesta nu e meritul meu! Este Dumnezeu însuşi, care a făcut ceva ce eu încă nu înţeleg pe deplin. Banii pe care îi câştig, îi dau toţi soţiei mele, pentru că ştiu că ea poate să-i chivernisească mai bine decât mine! Şi încă ceva! Acum, când mă trezesc dimineaţa, II rog pe Dumnezeu să mă ajute, iar El mă ascultă. Seara, când mă duc la culcare, mă rog din nou. Vreau să vă spun că dacă aş muri în această noapte mă voi duce în rai, unde o să mă întâlnesc cu draga mea mamă bătrână, iar aceasta nu datorită meritelor mele, ci datorită milei lui Dumnezeu! Nu e vorba de faptul că
162
(Paula
sunt mai bun cu ceva decât oricare dintre voi. Nu! Niciunul dintre voi nu este mai rău decât am fost eu, a continuat el, dar dacă Dumnzeu a putut să ierte şi să schimbe un ticălos ca mine, cu siguranţă poate face la fel cu voi. Aşadar, de ce să nu luaţi şi voi decizia pe care am luat-o eu? Incredinţaţi-vă în mâinile lui Cristos!
încetul cu încetul, văzând că era în zadar să încerce să-1 readucă pe Breton la vechiul său stil

de viaţă, cei care îl chinuiau au fost reduşi la tăcere în cele din urmă, iar pentru alcoolicul de altădată a început o nouă viaţă.
- Cu siguranţă, eşti foarte fericit, a spus Paula într-o seară, pe când treceam pe lângă grădina lui Breton, unde acesta lucra fluierând bucuros.
- Categoric că sunt, a spus el ridicându-şi capul. Dar mai am o povară pe inimă.
- Şi care este aceea? a întrebat Paula plină de înţelegere.
- Faptul că nu ştiu să citesc!
- Dar nu m-am gândit că lucrul acesta te-ar interesa.
- Da, ştiu, domnişoară, pentru că nu înţelegeam ce pierd, dar acum mi-aş da şi mâna stângă, numai ca să ştiu să citesc!
„Bietul Breton", m-am gândit. Mi se părea că eram neputincioase în faţa unei astfel de probleme.
- Nu pentru că aş vrea să devin un domn rafinat, sau ceva de genul acesta; şi Breton s-a întors să mi se adreseze şi mie. Vreau doar să pot fi în stare să citesc din Sfânta Scriptură care ne vorbeşte despre Dumnezeu şi despre Fiul Său, Isus Cristos. De asemenea, doresc să-i ajut pe copiii mei să poată avea o soartă mai bună decât le-am oferit eu până acum. Dar uite! Eu sunt doar un biet om fără carte, şi cred că aşa voi rămâne!
- Dar, a spus Paula, de ce nu mergi la şcoala serală?
- Nu, domnişoară, şi Breton a dat din cap; aceasta e pentru tinerii care au învăţat ceva şi doresc să înveţe mai mult. Dar eu! - la vârsta mea! - nici măcar nu cunosc literele A şi B, şi apoi am o minte aşa de greoaie, că am să-i obosesc numaidecât pe cei mai buni profesori.
Tânăra profesoară
163
— Atunci, ce ai spune dacă aş încerca să te învăţ eu? a întrebat Paula timid.
— Tu, domnişoară! a exclamat Breton uimit, tu să încerci să înveţi pe un om ca şi mine să citească!
— De ce nu, dacă unchiul meu mi-ar da voie!
— Păi, domnişoară, asta e altceva. Cred că dacă mă vei învăţa tu, voi fi în stare să-nvăţ, zise Breton sprijinindu-se de hârleţ.
— Tu eşti aşa de bună, amabilă şi răbdătoare, încât n-o să-mi fie teamă c-ai să te amuzi de străduielile unui neştiutor ca mine. Dar cred că n-are niciun rost să ne mai gândim la asta, căci nu cred că unchiul tău nu ne va da voie.
într-adevăr, a fost nevoie de multe eforturi pentru a-1 convinge pe tata, dar în cele din urmă, Paula a primit permisiunea să-1 înveţe pe Breton.
Breton venea la noi în fiecare seară de sâmbătă. Tereza s-a cam plâns la început, deoarece bucătăria se transformase într-o şcoală de seară pentru acest muncitor greoi şi neştiutor, dar „de dragul lui Isus Cristos", aşa cum spunea Paula, ea s-a obişnuit într-un final.
Era înduioşător şi totodată comic să vezi eforturile pe care Breton le depunea încercând să urmărească cu degetul mare literele pe care tânăra profesoară i le indica. El se încurca, făcând multe greşeli, însă niciodată nu se descuraja. Uneori, când lecţia i se părea prea grea, îl treceau toate sudorile. In asemenea momente îşi lua capul în mâini, dar în clipa următoare, oftând din greu, o lua de la capăt.
După o lună de lecţii, ştia alfabetul şi nimic mai mult, însă chiar şi aşa mai greşea literele.
- Oh, lasă-1 în pace! a spus Tereza; este exact ca mine. N-o să-nveţe niciodată, dar niciodată, să citească.
Ochii mari ai Paulei s-au deschis larg.
- De ce să-1 las? Nu pot să-1 las până nu renunţă el singur.
164
(Paula
In plus, ai uitat, Tereza, cât timp mi-a trebuit mie să-nvăţ să împletesc? Dar până la urmă am

învăţat; nu-i aşa?
Tereza n-a mai zis nimic. Dar la un moment dat, Breton a reuşit să treacă de acest obstacol, şi progresul său la învăţătură era într-adevăr uimitor. La orele de prânz studia ori singur, ori convingea pe câte un coleg de la serviciu, care ştia mai multe, să-1 ajute la lecţii. Paula era uimită să vadă cât de repede poate învăţa un verset din Noul Testament sau din cântările waldensiene pe care ea le învăţase acasă, în vale.
Cu toate acestea, după o săptămână sau două Paula a observat că Breton era cam abătut şi s-a temut că îşi făcea griji în privinţa temelor.
- Ce s-a întâmplat? 1-a întrebat ea în cele din urmă.
- Oh, nimic, şi Breton a zâmbit destul de sfios.
- Spune-mi, Breton, de ce eşti îngândurat? El a „râs în hohote" şi a răspuns:
- Cu siguranţă o să te amuzi pe seama mea dacă îţi spun - şi o să ai de ce!
- N-am râs niciodată de nimeni, a răspuns Paula pe un ton de reproş.
- Aşa e, domnişoară, ştiu asta mai bine decât oricine! Poate că ar fi mai bine să îţi spun. Dacă vrei să afli, uite despre ce e vorba! Am întâlnit mai mulţi oameni care şi-ar dori să fie în locul meu în această seară.
- In locul tău, în seara asta? Mă tem că nu-nţeleg, s-a mirat Paula.
- Ei bine, vezi, patru sau cinci dintre vechii mei prieteni vor să-nveţe şi ei să citească.
- Ce spui acolo? interveni Tereza lăsând din mână acele de croşetat pentru a-1 vedea mai bine pe Breton.
- E-adevărat, domnişoară Tereza, dar dacă te gândeşti puţin, nu e deloc ciudat. La fabrică ştiu cu toţii cât de diferit eram înainte şi cât de fericit sunt acum. Şi cât de mult se amuzau pe seama mea atunci când am început să-nvăţ să citesc; şi cum m-au ironizat când am fost mântuit şi când am învăţat să mă

rog! Dar acum, unii dintre ei, văzând cât de fericit sunt, vor să-nveţe şi ei să citească, iar într-o bună zi îşi vor dori, poate, să ştie să se roage Domnului Isus.
Chipul Paulei a devenit serios - la urmă a dat uşor din cap.
- Ştii, cu dragă inimă, mi-ar plăcea să văd şi lucrul acesta împlinit. Dar cred că este zadarnic chiar şi să ne gândim la aşa ceva.
- Aşa cred şi eu, a spus Breton. îmi pare rău că am vorbit despre asta.
- Totuţi, nu ştiu ce să zic, a continuat Paula. Dacă unchiul meu ar putea aranja cumva - îmi aduc aminte că pe vremea când eram încă destul de mică, înainte să plec din vale, naşa mea avea o şcoală de seară pentru bărbaţii muncitori. Era aşa de minunat! Au învăţat să citească, să scrie şi să socotească! După aceea, în fiecare seară, înainte să plece acasă, cântau, citeau din Biblie şi se rugau.
- Da, e foarte frumos ce spui. Dar naşa ta era mult mai mare decât tine.
- Stai puţin, rosti Paula, ştiu ce am să fac. Am să-I vorbesc Domnului Isus despre toate acestea.
Şi Paula s-a ţinut de promisiune.
într-o dimineaţă, Tereza, care era de felul ei foarte curioasă, nu se putea abţine să nu se uite cum nişte oameni se mutau din una dintre „Căsuţele Roşii" de peste strada noastră. De mai multe ori s-a oprit din treabă privind când pe o fereastră, când pe alta.
- Aceasta este cea mai frumoasă dintre toate „Căsuţele Roşii", iar ei se mută de acolo, a remarcat Tereza în final.
- Ce importanţă are? am spus pe un ton destul de aspru. Spălam ferestrele, iar asta mă făcea să fiu întotdeauna nervoasă.
- Am o idee! a intervenit Tereza.
- Spune-mi care e marea ta idee, am rugat-o.

166
(pauta
- Nu! Termină de spălat ferestrele, îţi voi spune mâine despre ce este vorba.
în ziua următoare am uitat de Tereza şi de ideile ei. In timp ce mă pregăteam pentru şcoală, Tereza a strigat în urma mea:
- Spune-i profesoarei tale, domnişoarei Virtud, că vreau s-o văd cât mai repede. Trebuie să discut ceva cu ea.
Imediat, amintindu-mi de cele întâmplate cu o zi în urmă, am ghicit într-o clipă secretul ei.
- Tereza! am spus, ştiu acum! Vrei ca domnişoara Virtud să se mute în casa de vizavi! Oh, va fi minunat!
Tereza a încercat să ia o atitudine cât mai severă, dar nu i-a reuşit.
- Ei bine, să presupunem că nu e aşa! a spus ea zâmbind şi m-a îndemnat să plec.
Domnişoara Virtud a venit chiar în acea după-amiază. Nu mă-nşelasem. Ea şi Tereza au traversat imediat strada pentru a vedea casa goală, lucrul acesta fiind posibil pentru că proprietarul lăsase cheile la noi. După o jumătate de oră s-au întors.
- Totul este aranjat, spuse Tereza radiind de bucurie. Domnişoara Virtud va locui chiar peste drum. M-am gândit la asta de multă vreme, şi iată că acum, casa pe care mi-o doream este disponibilă. Domnul Bouche a promis că va repara gardul şi va zugrăvi casa, iar cu câteva plante în faţa grădinii, aceasta va fi o locuinţă potrivită pentru draga voastră profesoară şi pentru Gabriel.
- Fără-ndoială că ne vei răsfăţa! a spus domnişoara Virtud. Ce bucurie va fi să ne mutăm din acel apartament mic de la oraş. Gabriel este aşa de palid şi bolnav! Aerul plăcut de aici va face din el un alt băiat!
A fost atât de minunat să aranjăm lucrurile înainte ca noii noştri vecini să se mute. Tereza a cumpărat câteva perdele frumoase de in pentru ferestrele căsuţei. Eu şi Paula am cules multe flori din grădina noastră, pe care le-am aşezat pe măsuţa din hol, pe rafturile de la dormitor şi pe pervazul de la ferestre!
Tânăra profesoară
167
Ferestrele şi podelele străluceau după ce le terminaserăm de lustruit!
Când profesoara noastră a sosit într-o trăsură cu Gabriel, aducând cu ei tot felul de lucruri mărunte pentru gospodărie, mare i-a fost mirarea şi recunoştinţa să găsească în casa schimbată semne ale afecţiunii şi grijii noastre pentru ea. A fost, într-adevăr, cea mai fericită zi cu putinţă în care cineva s-a mutat. Nu aveau foarte multă mobilă, aşa că în aproximativ o oră de la sosirea lor fiecare lucru era aşezat la locul lui, ca să nu mai vorbim de focul aţâţat care ardea în micuţul cămin şi ceainicul care suna voios pe sobă. N-ai fi zis că în acea dimineaţă casa fusese goală. Chiar şi Louis, care venise acasă în weekend, ne-a ajutat să aranjăm căsuţa.
In acea seară, după ce noii locatari au cinat împreună cu noi, Louis 1-a luat pe Gabriel în spate şi 1-a dus în noua sa locuinţă de peste drum.
Presimţirea pe care o avusese profesoara noastră cu privire la Gabriel s-a împlinit. Pe zi ce trecea devenea tot mai puternic. Cât timp domnişoara Virtud era la şcoală,Tereza avea grijă de el, iar prin felul său fericit şi luminos, a devenit în scurt timp favoritul băieţilor din vecinătate.
- Spune-mi, Paula, a zis tata într-o seară, cum progresează noul tău elev?
- Care elev? a întrebat Paula apropiindu-se de tatăl meu, care stătea pe scaun şi citea ziarul.
- Breton, bineînţeles. Nu cred mai ai altul, în afară de el.
- Acum nu! a răspuns Paula, cu un zâmbet ciudat pe întreaga faţă.
- Acum nu? a repetat tata. Ce vrei să spui? Paula şi-a lipit obrazul de capul tatălui meu.
- Unchiule drag, a spus ea, îmi faci, te rog, o mare favoare?
- Ce mai e acum? a întrebat tata — înfăţişarea serioasă şi
168

(Paula
severă s-a luminat datorită zâmbetului care-i apăruse pe chip.
- Vezi, Breton aproape că a-nvăţat să citească, şi ar fi extraordinar dacă unii dintre vechii săi prieteni şi doi dintre fiii săi ar învăţa şi ei să citească.
- Oh, Paula, Paula! a spus tata, cum o să se sfârşească toate aceste lucruri?
Dar Paula nu se lăsa uşor descurajată, mai ales când lucrurile pe care le cerea erau în beneficiul altora.
- Şi nu văd de ce nu ai fi de acord să-i învăţ să citească, dragă unchiule. Paula s-a apropiat şi a îngenuncheat la picioarele tatălui meu, luându-i mâinile într-ale ei.
- Dar tu eşti foarte tânără şi mai ai multe de învăţat, Paula. Trebuie să-nveţi tu mai întâi, ca pe urmă să-i poţi învăţa pe alţii.
Vocea tatălui meu era foarte blândă, dar totuşi fermă, şi nu credeam că Paula îl va convinge. N-a zis nimic, ci a rămas în genunchi la picioarele lui cu ochii mari, rugători, aţintiţi asupra tatălui meu.
- O să vedem, o să vedem! a răspuns tatăl meu cu blândeţe, când o să-ţi termini studiile. Şi, pe lângă asta, cred că-ţi dai seama că o asemenea sarcină, pe lângă şcoală, este prea mult pentru un copil ca tine. Nu te pot lăsa să iei sarcina asta asupra ta.
- Cred că ai dreptate, dragă unchiule, a spus Paula umilă şi s-a ridicat sprijinindu-şi capul de umărul tatălui meu. Totuşi, dacă ai şti cât de fericiţi i-ai face pe Breton şi pe prietenii lui. In plus, a adăugat ea, am sperat că dacă aş fi putut să-i învăţ, vor putea cunoaşte mai mult despre Domnul Isus şi L-ar primi ca Mântuitor, aşa cum s-a întâmplat şi cu Breton.
- Se pare că nu te gândeşti decât la modul cum să-L slujeşti pe „Domnul Isus" al tău; vocea tatălui meu avea un ton meditativ.
- Dar nu sunt eu slujitoarea Lui?
- Nu, a spus tata, te-aş numi mai degrabă un soldat al Lui, şi încă unul care este întotdeauna înarmat.
Tânăra profesoară
169
- Asta pentru că am un Căpitan aşa de minunat, îngăduitor şi plin de putere! îmi doresc ca toată lumea să ajungă să-L cunoască! Să-L cunoşti înseamnă să-L iubeşti!
A urmat o clipă de tăcere, aşa de solemnă şi de plăcută, încât se părea că prezenţa Lui a pătruns pe neaşteptate în încăpere şi, personal, am simţit atunci că sufletul meu se ridică spre Dumnezeu, aşa cum nu se mai întâmplase înainte. Mă uitam la Paula, care stătea aşa de smerită acolo, iar ochii ei păreau să spună:
- Oh, unchiul meu, verişoara mea, vreţi şi voi să-L iubiţi şi să-L primiţi pe Domnul Isus ca Mântuitor al sufletelor voastre?
- Ascultă, Paula, a spus tata, îi laşi pe Breton, prietenii şi fiii săi în seama mea acum?
în acel moment Paula s-a uitat la el pătrunzător, ca şi cum ar fi încercat să-i citească gândurile.
- Bineînţeles! a aprobat ea în cele din urmă.
- Atunci nu-ţi mai face probleme. O să încerc să găsesc o soluţie. Dacă nu mă înşel, aceşti protejaţi ai tăi nu vor avea de ce să se plângă.
- Vai, unchiul meu drag! a exclamat Paula încântată, ce plănuieşti să faci?
- încă nu ştiu exact, dar m-am gândit la ceva. Nu! Nu! Nu încerca să-mi mulţumeşti pentru nimic, pentru că nu ştiu cum va ieşi. Dar - şi a zâmbit aşezându-şi mâna pe capul Paulei - e clar că la modul în care îmi ceri ceva, nu găsesc niciun mod să te refuz.

CAPITVWl

Pentru prima dată în viaţă mi-a fost încredinţat un mare secret. Firește, am fost foarte mândră să fiu considerată suficient de importantă pentru a-mi fi împărtăşit un asemenea secret. Dar, vai! Ce greu mi-a fost să nu-i spun Paulei despre ce era vorba!

Peste câteva zile era ziua de naştere a Paulei, împlinea 15 ani, şi toată familia dorea să facă din ea o ocazie specială, fericită şi de neuitat.
Era posibil ca Paula să fi bănuit ceva din cauza tuturor plimbărilor noastre, a şuşotelilor şi a râsetelor înăbuşite pe la spate, însă ea nu era genul de om care să fie curioasă în privinţa altora, aşa că, indiferent de ceea ce era în mintea ei, Paula n-a întrebat nimic.
In dimineaţa din ziua cea mare, care spre marea noastră încântare a fost duminica, Paula s-a arătat cam surprinsă de faptul că domnişoara Virtud şi Gabriel au fost invitaţi să servească micul dejun cu noi; în ciuda acestui eveniment însă, nu era nimic neobişnuit care să indice faptul că sărbătoream ziua ei.
In cele din urmă, când terminaserăm de servit cina, tata şi-a îndoit batista şi, prefăcându-se că ia un aer grav, a spus:
- Ia să vedem, astăzi este ziua Paulei; nu-i aşa? Bănuiesc că Paula s-a întrebat de ce nu sunt cadouri pe masă. Vezi, Paula, noi toţi ne-am unit pentru a-ţi pregăti un cadou, dar este prea mare ca să-l aşezăm pe masa din sufragerie. Oricum, nu e departe. Să mergem împreună să-l vedem.

Şcoala de seară

171

Cred că toţi vecinii au fost surprinşi să vadă un lung şir de oameni care ieşeau din casa cea mare. Mulţi au ieşit la poartă pentru a vedea neobişnuita privelişte, şi anume pe Louis ţinând-o de mână pe bătrâna noastră servitoare, Paula ţinându-se de mâna tatălui nostru, iar noi ceilalţi mai departe, în spate.
In cele din urmă ne-am oprit în faţa căsuţei domnişoarei Virtud, care era proaspăt văruită, iar grădiniţa era îmbrăcată în toată splendoarea ei de primăvară.
- Intră, Paula, a îndemnat-o profesoara noastră de altădată. Cadoul tău este aici în camera din faţă.
Toţi am urmat-o pe Paula, nerăbdători să vedem cum va reacţiona când va vedea „cadoul". Paula a făcut un pas înainte şi s-a oprit apoi la intrare.
- Ce părere ai despre cadoul pe care l-ai primit, Paula? a întrebat tata. Crezi că Breton şi prietenii săi vor fi bucuroşi să vină să studieze, să-nveţe să cânte şi aşa mai departe, în această cameră?
- Vai, dragă unchiule. Asta a fost tot ce a putut spune, iar apoi l-a îmbrăţişat şi l-a pupat pe tata plină de recunoştinţă; şi cu toţii ştiam că recunoştinţa este mult prea mare ca să poată fi exprimată în cuvinte.
La un moment dat, Louis a tras-o un pic de păr spunând:
- Dar cum rămâne cu noi, ceilalţi? Nouă nu ne mulţumeşti? Sunt mulţi oameni aici care au contribuit la această treabă.
Paula i-a zâmbit şi ne-a mulţumit tuturor bucuroasă şi plină de recunoştinţă.
- Oh, a exclamat Paula, aceasta este camera pe care toată lumea a socotit-o nefolositoare şi care era într-o stare aşa de rea, încât proprietarii spuneau că nu are rost s-o aranjeze.
- Da, a aprobat tata, este chiar acea cameră. Mărturisesc că e greu s-o mai recunoşti acum, dar când domnul Bouche şi-a dat seama la ce ar putea folosi, a aranjat-o cum se cuvine, cu o deosebită grijă. Va trebui să-i mulţumeşti lui în mod special, Paula. Toată lumea ştie că nu este întotdeauna foarte amabil.

172.

(Paula

— Ii voi lua un buchet frumos de flori, a spus Paula.
— Pfff! a exclamat Louis, nu ştiu ce va putea face cu ele! Nu primeşte foarte des flori de la chiriaşii săi.
Paula se plimba prin cameră examinând totul, de parcă ar fi fost într-un vis. Masa din mijloc fusese împrumutată de la doctorul Lebon. Frumoasele perdele roşii erau cadou de la

domnişoara Virtud. Tatăl meu i-a dăruit cărţile pentru şcoală, iar eu, din alocaţia mea, i-am cumpărat creioanele şi caietele. Camera era foarte simplă şi sobră, dar pentru Paula toate aceste cadouri aşezate laolată în micuţa încăpere văruită în alb erau minunate.
— Uită-te acolo sus, i-a arătat Louis, n-ai văzut încă tot. Şi Paula a zărit pe tavan o nouă lampă frumoasă, de care era legată o foaie albă. Louis s-a întins să o ia în locul ei, iar ea a citit următoarele cuvinte: „Cu toată recunoştinţa, Breton."
— Şi acum, uită-te aici, a arătat Louis. Nu trebuie să plângi. Breton este foarte recunoscător pentru tot ce ai făcut pentru el. Mulţumită ţie, în ultima vreme a putut să strângă ceva bani în loc să-i cheltuie pe băutură.
— Ia uite aici, a zis Louis, nu plânge, e un verset brodat minuţios, pe perete, care conţine cuvintele Domnului adresate tuturor celor ce sunt împovăraţi pe acest pământ: *Veniţi la Mine toţi cei trudiţi şi împovăraţi şi Eu vă voi da odihnă.*
— Oh, este prea mult! a exclamat Paula de-a dreptul copleşită. Cum aş putea să vă mulţumesc tuturor pentru ce aţi făcut pentru mine?!
— Mulţumirea şi bucuria pe care le simţi sunt îndeajuns pentru a ne răsplăti, a răspuns tata. Nu ştiu cum de ne-a venit această idee. Bănuiesc că o să spui că Dumnezeu a fost Acela care ne-a dat această idee, şi poate că ai dreptate. Tot ce ştiu e că am discutat cu domnişoara Virtud despre dorinţa ta de a avea o şcoală de seară pentru Breton şi pentru prietenii săi
- şi iată rezultatul. Cele mai multe mulţumiri i le datorezi domnişoarei Viturd, care a tăcut posibil acest lucru şi care ne-

a dat această cameră ca s-o putem folosi.
- O cameră care, a spus domnişoara Virtud schiţând un mic zâmbet, nu avea nicio valoare, dacă îţi aminteşti.
- Şi încă ceva, a adăugat tata, ea este cea care şi-a asumat responsabilitatea şcolii de seară. Altfel, n-aş fi fost de acord să iei asupra ta o asemenea sarcină. De asemenea, Roşa o va ajuta atunci când va putea, iar Lisita s-a oferit să ajute şi ea.
Cu un surâs, tata s-a întors către fiica sa:
- Pentru o vreme, eşti doar în spate!
S-a hotărât, în acord cu domnişoara Virtud, ca orele să se ţină de două ori pe săptămână. Joia urma să fie zi de citire, scriere şi aritmetică, iar duminica aveau să înveţe cântări şi să pună în practică studiul prin citirea Bibliei, şi de asemenea, aşa cum ceruseră unii dintre ei, să înveţe să se roage.
Dacă Breton era un elev model, nu la fel se putea spune şi despre cei doi fii ai săi care erau cu mult sub nivelul mediu de inteligenţă, pe lângă faptul că, Iosif, fratele lor mai mare, a fost neglijat atunci când trebuia să înveţe. Deşi tatăl lor i-a silit să participe la şcoala de seară, ei nu păreau să înţeleagă mare lucru din lecţii. Pe neaşteptate, fără niciun motiv, amândoi se lăsau sub masă, izbucnind în râs. Orice poveste citită cu voce tare, oricât ar fi fost de interesantă, era pentru ei total de neînţeles, iar atunci când se citea un capitol din Biblie, amândoi arătau semne clare de plictiseală sau chiar aţipeau pe scaunele lor. Paula se uita la ei serioasă — şi inima ei se întrista în faţa unei asemenea indiferenţe.
In schimb, cei trei prieteni ai lui Breton erau diferiţi, fără-ndoială, învăţând cu mare înflăcărare şi ascultând cu atenţie lecţiile citite.
- Este mult mai bine aici decât să ne cheltuim banii la magazinul de băuturi alcoolice, spuneau ei cu un zâmbet de mulţumire.
— Aşa zic şi eu, intervenea şi Breton în discuţie. Să vă spun ceva, tovarăşii mei; dacă aş fi ştiut cât de mari beneficii ai

(pauCa
atunci când eşti în slujba lui Cristos, aş fi început cu mult timp în urmă această nouă viaţă împreună cu El.
Cel mai fericit şi mai îndrăgit din toată şcoala era Gabriel. Era aşa de bucuros că putea intra în clasă şi că avea posibilitatea Să studieze cu ceilalţi; iar când venea timpul să cântăm, prin timbrul uimitor al vocii sale, proaspăt şi clar, îi depăşea cu mult pe toţi - şi nu era decât unul singur.
Parcă aud şi azi acele cântări minunate, cântate cu atâta sinceritate şi din toată inima - dar vocea care se auzea cel mai limpede şi le acoperea pe toate celelalte cântă acum alături de corul din cer.

CASA LVI (Dl)MNEZ<El)

Luna august era perioada când aveam vacanţă. Tereza a spus că în viaţa ei nu văzuse o vară mai secetoasă şi mai călduroasă ca aceasta. Gabriel şi sora lui au plecat la ţară să-şi viziteze familia, iar pentru noi venise obişnuitul timp de „sărbătoare" acasă la bunica Dumas. Cu toţii ne-am întors binedispuşi - în afară de Paula, care părea că-şi mai pierduse din bucuria care o caracteriza şi care fusese atât de benefică pentru fiecare dintre noi din clipa în care Paula apăruse în viaţa noastră. Cu toate că şi-a dat toată silinţa să nu arate acest lucru, cu toţii vedeam că oboseşte foarte repede.
- Cred că de aceea oboseşti aşa de uşor pentru că tu creşti atât de repede, a constatat Tereza.
Paula a râs spunând că nu e vina ei.
Intr-o dimineaţă, tata se uita la ea cu mai multă atenţie decât de obicei. In cele din urmă a întrebat:
- Nu te simţi bine, Paula, nu-i aşa?
- Sunt bine, unchiule drag, a spus ea. Uneori mai obosesc. Cred că e din cauza căldurii.
- Dar, scumpa mea copilă, de-abia mănânci, şi ţi-a pierit roşeaţa din obraji.
O privea în continuare — la un moment dat, i-a zis:
- Iţi voi spune un lucru care cred că te va încânta foarte mult. Ştii care ar putea fi acela?
- Care, unchiule? şi Paula părea că-şi recapătă energia de altădată.
- Cred, a spus tata încet, cu o voce joasă, ca şi când ar fi
176.
<PauCa
Casa Cui (Dumnezeu
177
vorbit pentru el, cred că tu - şi s-a oprit o clipă - ai putea să te duci duminică împreună cu Celestina la biserică.
- Oh, dragul meu unchi, chiar pot să mă duc? Paula a sărit în sus emoţionată.
- Da, cred că o să te las să mergi, şi - iarăşi a ezitat puţin — dacă Tereza, Roşa şi Lisita vor, pot să meargă şi ele cu tine.
- Dar tu, dragă unchiule, tu n-o să vii cu noi?
- Vom vedea, vom mai vedea. Dar nu te baza pe mine. Vai! Ia uite! Iar te-ai îmbujorat.
- Nici nu-ţi poţi imagina cât de fericită m-ai făcut, a spus Paula sărind în sus de bucurie, iar apoi ne-am dus împreună ca să-i dăm vestea Celestinei.
- Vezi, a spus Celestina, dragă Paula, pot să spun că Dumnezeu ne-a ascultat rugăciunile. Este cea mai mare armă pentru cei slabi, aflaţi în nevoie, şi, de fapt, rugăciunea poate fi posibilitatea de a-i sluji pe toţi cei din jur şi pe cei care sunt în mâinile Mântuitorului.
Eram lângă uşa căsuţei ei. Ceva din gravitatea tonului ei părea că încearcă să pătrundă în adâncul inimii mele. întotdeauna ne-a plăcut s-o ascultăm pe această sfântă care, la fel ca Enoh şi Noe, umbla cu Dumnezeu. îmi părea că în acea căsuţă modestă ne apropiam de Dumnezeu mai mult decât în orice altă parte.

- Vezi tu, a continuat ea, eu sunt bătrână, destul de slabă şi, în plus, sunt şi săracă, aşa că nu prea pot să ajut alţi oameni; dar un lucru pot să fac, şi anume să mă rog. Aşa că mă rog pentru toată lumea şi în mod special pentru voi şi pentru familia voastră, dragele mele prietene. Dumnezeu nu îmi îngăduie să văd rezultatele rugăciunilor mele, dar lucrul acesta nu mă descurajează. Mă voi ruga în continuare şi voi lăsa rezultatele în seama Lui. Prin apostolul Ioan, El a spus că *îndrăzneala pe care o avem la El este că, dacă cerem ceva după voia Lui, ne ascultă şi, dacă ştim că ne ascultă, orice I-am cere, ştim că suntem stăpâni pe lucrurile pe care I le-am cerut.* îmi amintesc că odată am auzit o anumită cântare despre rugăciune. Nu mai ţin minte toate

versurile, dar o mare parte din ea mi-a rămas bine întipărită în minte, cu toate că am auzit-o o singură dată. A cântat-o un tânăr misionar din Africa pe când s-a întâmplat să treacă prin Paris. A fost o întâlnire la care am participat cu mulţi ani în urmă, când eram tânără.
- Te rog să ne-o cânţi, Celestina, a spus Paula, chiar dacă nu ţi-o aminteşti pe toată.
- Să ştiţi, dragele mele prietene, a spus Celestina, că acea cântare a fost mângâierea şi inspiraţia mea în rugăciune în toţi anii ce au urmat de când i-am auzit versurile, cu multă vreme în urmă la Paris, unde am locuit în tinereţe. Sună în felul următor: (Ascultând acele note ce vibrau în vocea ei, îmi părea că ne înălţăm către tronul ceresc pentru care ea cânta..)
Un înger stă pe înălţimile cereşti. El ia rugăciunile noastre în mâinile cereşti, Şi cu smirnă cerească rară El uneşte fiecare rugăciune venită din inimă A celor ce se încred în preţiosul Său sânge Ca să le împace sufletele cu Dumnezeu.
Apoi, din glorioasa casă cerească Coboară lumina harului Său; Pentru a vindeca, întări şi îngriji Pe cei ce au crezut în El, care a murit. „Care a murit?"am întrebat — Da, şi care a înviat Triumfător, învingător peste vrăjmaşul Lui!
Cine este acest strălucitor înger preoţesc
Care risipeşte negura nopţii?
El este Cel care îi eliberează pe cei legaţi,
Isus, care a murit pe crucea de la Golgota
Cel care a fost, este şi va veni
Gloria lăcaşului Tatălui Său!

178.
(pauCa
— Dacă ai şti, a spus Paula încet când ultima notă din cântare s-a stins, ce mult m-am rugat ca unchiul meu drag să fie mântuit.
— Dumnezeu te aude şi îţi va răspunde, draga mea, aşa cum spune textul din Scriptură pe care tocmai l-am citat. Dă-mi voie să-ţi spun ceva. Cu câteva zile în urmă unchiul tău a fost aici să mă vadă, şi cred că nu este departe de împărăţia lui Dumnezeu.
— Oh, a spus Paula, aş da orice să-1 văd pe unchiul meu mântuit.
Niciodată n-am văzut-o pe Paula aşa de fericită cum a fost atunci când am intrat în vechea bisericuţă din Rue San Eloi.
Am simţit o sfială firească deoarece mă aflam pentru prima dată aici, şi ne-am temut foarte tare că în momentul când vom intra în biserică, asupra noastră se vor îndrepta multe priviri. A fost o mare uşurare să constatăm că serviciul divin începuse deja, aşa că am ocupat cu toţii câte un loc în spate, iar cei din biserică păreau să ne salute cu mâna în semn de bunvenit.
De-abia ne aşezaserăm, când am observat că Paula (care, bineînţeles, obişnuia să meargă la biserică pe când se afla în vechea ei casă din vale) a îngenuncheat, şi cred că se ruga. A terminat repede şi s-a aşezat din nou la locul ei. Totul era atât de nou pentru mine, încât la început nu am putut observa toate detaliile serviciului divin.
Predicatorul avea o înfăţişare distinsă şi blândă, care părea să radieze, mai ales când biserica

întreagă cânta cu toată inima.
Nu ştiu dacă mi s-a părut, deşi cred totuşi că am văzut un zâmbet întru totul aprobator pe chipul lui când privirea i s-a oprit asupra Paulei, care cânta cu înflăcărare toate cântările - se părea că îi sunt cunoscute.
Priveliştea tovarăşei mele era înduioşătoare. Arăta

Casa Cui (Dumnezeu

încântător în rochia ei albă, cu o eşarfă albastră şi o pălărie de paie albă. Cred că i-am citit gândurile când i-am văzut acea expresie sinceră şi deschisă. Acolo, în casa lui Dumnezeu, ea a intrat din nou pe pământul promis, de care fusese departe timp de patru ani.
La un moment dat, soarele a ieşit de sub nori, parcă special ca să trimită, prin sticla geamului colorat al bisericii, o minunată rază de lumină peste acea frumoasă înfăţişare de lângă mine, absorbită de mesajul simplu al Evangheliei şi plin de Cuvântul lui Dumnezeu, care se revărsa ca un râu puternic de pe buzele predicatorului.
Când ne-am apropiat de ieşire, pe neaşteptate mi s-a părut că văd pentru o clipă înfăţişarea înaltă a tatălui meu, care tocmai dispărea la cotitura de la Rue San Eloi. Cred că se furişase pe uşă şi ascultase de afară serviciul divin.

LVI

Câteodată aş vrea să-mi pot şterge din minte amintirile ultimelor momente când Paula a fost cu noi. Deşi, atunci când mă gândesc unde s-a dus şi cum a plecat de lângă noi - pe calea datoriei - la casa cerească, ca un bun soldat al crucii, îl binecuvântez pe Dumnezeu şi îngenunchez cu mulţumire înaintea Lui pentru că a adus-o printre noi în acei patru ani preţioşi, timp în care a folosit-o ca să ne aducă în prezenţa răscumpărătoare a Mântuitorului şi ca să facă din noi făpturi noi, prin Isus Cristos.
S-a întâmplat în miercurea ce a urmat după duminica în care am fost pentru prima dată la biserică. Era o zi extrem de călduroasă. Atmosfera înăbuşitoare părea să anunţe o furtună cu descărcări electrice. Louis se întorsese acasă ca să ia o carte pe care o uitase când a plecat lunea la şcoală. Paula se străduia să înveţe, dar am văzut că îi era foarte greu.
La un moment dat a apărut Tereza şi a chemat-o pe Paula dându-i să ducă o scrisoare pe care tata dorea s-o trimită unui om ce locuia la Rue Fourmi.
- Du-te repede, Paula, că vine furtuna, dar cred că poţi să te întorci înainte să înceapă. Rue Fourmi nu e departe.
Paula n-a apucat să răspundă, că Tereza a şi dispărut în cealaltă parte a casei. Ea s-a întors către Louis, care se pregătea
în prezenţa Lui

să meargă acasă la unchiul nostru, unde stătea în timpul săptămânii ca să fie mai aproape de şcoală.
- Louis, dragă, a spus ea, nu vrei să duci tu această scrisoare când pleci la unchiul?
- Nu, a răspuns el tăios, niciodată nu trec pe acolo.
- Ştiu; dar nu te abaţi decât cu câţiva paşi din drumul tău ca s-o laşi şi — cum să zic — vezi, mă doare foarte tare capul.

- Tereza ţi-a spus ţie să duci scrisoarea, nu mie. Nu cred că te doare chiar atât de tare. Numai că eşti prea leneşă, de aceea nu vrei să mergi! a spus Louis.
- Louis, am strigat, ar trebui să-ţi fie ruşine. Ştii foarte bine că Paula ajută întotdeauna pe toată lumea! M-aş duce eu, dar am ceva treabă şi nu pot. Dacă Tereza şi-ar fi amintit, ţi-ar fi dat ţie scrisoarea, şi tu ştii asta! Dacă n-o duci, o să-i spun tatei!
- Fă ce vrei, a spus Louis nepăsător, nu mă interesează. Eram furioasă şi nu-mi puteam stăpâni lacrimile de mânie
care au început să-mi curgă pe obraji.
- Lasă, Lisita, a spus Paula grăbindu-se să-şi ia pălăria. Apoi, când să iasă pe uşă, s-a întors spre Louis şi, aruncându-i
o ultimă privire, 1-a îndemnat:
- Nu vrei, totuşi s-o duci tu, Louis?
-Ţi-am spus clar că nu! a refuzat Louis, întorcându-i spatele Paulei.
- La revedere, dragă Louis! a spus ea în cele din urmă, fără nicio urmă de mânie, şi a ieşit din casă. Ne revedem sâmbătă.
A alergat în jos pe stradă, grăbindu-se să ajungă înapoi înainte de a începe furtuna. La scurtă vreme a plecat în urma ei şi Louis, care se întorcea la unchiul său, fluierând bucuros. Buna sa dispoziţie îmi părea însă cam exagerată. După ce mi-am terminat treaba, am căutat-o pe Tereza în cealaltă parte a casei.
- Pe Paula o durea foarte tare capul, i-am zis.
- De ce nu mi-a spus? a întrebat Tereza. L-aş fi trimis pe Louis, dar nu m-am gândit la asta atunci.
182
(PauCa
Voiam să mai spun ceva, însă m-am răzgândit. începusem încet să-nvăţ de la Paula să nu vorbesc „vrute şi nevrute".
între timp, cerul s-a întunecat. La un moment dat, Tereza a spus:
- Nu ştiu de ce întârzie Paula. Uite aici, Lisita. Ia umbrela asta şi du-te în întâmpinarea ei. Mă tem că va răci pe ploaia asta.
Am găsit-o curând, când lua colţul la Rue Darnetal. -Trebuie să ne grăbim, a spus ea când în depărtare a început să tune.
Nu bine a terminat de spus aceasta, că un fulger puternic aproape că ne-a orbit. A urmat un fulger puternic însoţit de un tunet ce părea să zguduie tot pământul sub picioarele noastre. Apoi s-au auzit nişte strigăte confuze, ca şi când ceva s-ar fi întâmplat la celălalt capăt al străzii pe care o traversam. Să fi fost oare vreo casă lovită de fulger? Nu, strigătele s-au intensificat şi s-au transformat în ţipete de teroare. Imediat am ghicit ce se întâmpla, auzind un sunet grăbit de galopuri de cai care erau înspăimântaţi de tunete şi fulgere; i-am zărit la colţul unei străzi învăluite de un nor^de praf, trăgând după ei o căruţă. Instinctiv, Paula s-a adăpostit lângă o uşă, iar eu m-am înghesuit înspăimântată lângă ea.
- Lisita, a strigat ea dintr-odată, priveşte!
Ceea ce am văzut m-a făcut să încremenesc de spaimă. Chiar pe cărarea pe care năvăleau caii, în mijlocul străzii era un băietei de aproximativ trei ani, total inconştient de pericolul în care se afla. încă o clipă şi putea fi strivit. Deodată, Paula a sărit glonţ din adăpostul nostru. Apoi am auzit un plânset tăios care a spintecat aerul ca şi o tăietură de cuţit, iar apoi - îmi amintesc vag - o învălmăşeală de oameni care alergau în toate părţile, după care totul s-a întunecat înaintea mea, dar în acel întuneric încă puteam auzi plânsetul pătrunzător al copilului îngrozit de frică.
în prezenţa Lui
183
Când mi-am revenit din inconştienţă, eram pe canapeaua din sufragerie, iar Cătălina îmi spăla

faţa şi mâinile cu apă rece.
- Unde-i Paula? am întrebat, pentru că mi-am amintit imediat îngrozitoarea scenă de la Rue Darnetal.
- Paula este în camera ei, a spus Cătălina întorcându-şi capul ca să-şi ascundă lacrimile care îi curgeau, în ciuda eforturilor sale de a şi le stăpâni.
Am încercat să mă ridic ca să mă duc în camera noastră.
- Rămâi acolo, Lisita! a spus Cătălina. O să te duci mai târziu, când vei avea mai multă putere.
în clipa aceea însă o bănuială cumplită mi-a trecut prin minte:
- Cătălina, am spus, şi simţeam că înnebunesc de teamă, spune-mi adevărul! Paula a murit?
- Nu, Lisita, Paula n-a murit, şi încerca zadarnic să mă oprească să mă duc la ea. încă respiră şi...
Dar n-am mai auzit nimic din ceea ce spunea. Picioarele îmi tremurau într-un mod ciudat, iar privirea îmi era aţintită spre dormitor. Când am ajuns acolo, acel întuneric teribil a început să mă copleşească din nou, dar era doar un moment de slăbiciune. M-am apropiat cu greu de patul în care stătea nemişcată draga mea Paula. Acel chip frumos, atât de alb, cu buzele întredeschise, respirând greoi şi agitat.
Camera era plină de oameni. Unii plângeau încet, unii încercau să-şi stăpânească suspinele, alţii, precum tatăl meu şi doctorul Lebon, aveau o agonie vizibilă pe feţe, care era mult mai înspăimântătoare decât orice lacrimă.
Toate acestea le-am văzut ca într-un vis groaznic din care speram să mă trezesc la un moment dat, însă nu era vis. Curând am realizat că totul era real. Aceasta a fost prima durere din viaţa mea, durere pe care a trebuit s-o îndur singură, pentru că încă nu mă rugasem Celui care dă mângâiere copiilor Lui în momente de disperare. Totuşi, I s-a făcut milă de mine. în

(Paub
camera alăturată mi-am vărsat durerea în braţele Terezei, care cunoştea mai bine decât oricine dragostea care m-a legat de Paula.
— Oh, Tereza, am spus când eram singure, nu trebuie să moară, nu trebuie; pur şi simplu nu pot trăi fără ea, tu ştii asta. Roagă-te pentru mine, dragă Tereza. Dumnezeu va asculta rugăciunea ta. Probabil că pe a mea n-o va asculta. Spune-I! Te rog, spune-I că Paula nu trebuie să moară.
- Nu, Lisita, a zis Tereza în timp ce îmi ştergea lacrimile. Trebuie s-o încredinţăm pe Paula în mâinile lui Dumnezeu. El o iubeşte mai mult decât am putea noi s-o iubim vreodată.
.Dacă i-ai vedea trupul rănit, aşa cum l-am văzut eu, n-ai mai vrea să trăiască. într-adevăr, ea a fost fericită cu noi. Pentru noi a fost ca un înger trimis de Dumnezeu, ca să ne apropie mai mult de El şi să ne arate calea spre cer. Iar acum El a chemat-o la El aproape fără nicio suferinţă, căci se pare că din momentul în care a fost trântită la pământ de cai n-a mai simţit nimic. Ascultă-mă, Lisita, curând Paula va fi în cer, la dreapta Mântuitorului ei, pe care L-a iubit atât de mult, şi va sta alături de tatăl ei drag, despre care a vorbit de atâtea ori. De-acum înainte, dragă Lisita, trebuie să ne gândim la fericirea ei şi nu la a noastră. Gândurile ei erau îndreptate întotdeauna spre alţii şi, de asemenea, ea şi-a dat viaţa pentru ca altcineva să trăiască. S-a sacrificat pentru a-1 salva pe acel băieţel, astfel că călcat pe urmele Mântuitorului ei, ca un soldat bun al Domnului Isus care a murit pentru mântuirea celor ce se pocăiesc şi cred în Numele Lui binecuvântat.
Vocea bătrânei noastre servitoare, atât de duioasă şi părintească, îmi vindeca parcă durerea. După ce m-am mai liniştit mi-a spus câteva detalii despre tragedie. Paula s-a aruncat în faţa cailor, salvându-1 pe băiat în ultimul moment din calea lor, dar n-a putut să se salveze şi pe ea. Asta a fost tot ce-am înţeles; dar de atunci şi până azi n-am îndrăznit să întreb mai multe. Se pare că leşinasem, şi ne-au dus pe amândouă acasă.

Sărmana Tereza, ştiu cât de mult a iubit-o şi ea pe Paula, dar cât de curajos şi lipsit de egoism era gândul ei pentru noi! Consolându-mă pe mine, a uitat de propria-i durere. Faţa ei puternică, liniştită, luminându-se parcă dintr-o strălucire interioară, părea a transmite o rază celei a cărei viaţă se stingea în camera alăturată. Mi-a venit atunci în gând un verset dintr-o istorioară biblică pe care Paula ne-a povestit-o odată. Versetul suna în felul următor: *Duhul lui Ilie a venit peste Elisei.*

Din toate părţile veniseră o mulţime de vecini. Erau ultimele momente, iar prietenii umili se perindau prin faţa chipului care zăcea acolo inconştient; cu toţii am înţeles cât de multe vieţi fuseseră atinse prin această fată simplă de la ţară, venită din Munţii Waldensieni. Unii îşi aminteau de ea doar după zâmbetul cu care îi saluta întotdeauna şi pe tineri, şi pe bătrâni atunci când urca sau cobora strada de la marginea orăşelului. Alţii vorbeau despre iubirea plină de admiraţie pe care o aveau faţă de ea copiii cărora le-a sărit în ajutor. Unii aminteau de bunătatea pe care le-o arătase şi povesteau multe situaţii în care Paula le-a arătat tuturor dragostea ei - despre vizitele sale la săraci şi bolnavi şi modul în care le-a vorbit despre Mântuitorul care a murit pentru a le ierta păcatele; despre faptul că a adus bucurie, speranţă şi eliberare în multe vieţi, pace acolo unde înainte domneau neînţelegerea şi suferinţa.

In aşteptarea sfârşitului, lacrimile multora dintre prietenii noştri sau simpli vecini s-au amestecat cu ale noastre.

Dar era cineva asupra căruia lovitura a venit mult mai puternic decât asupra oricăruia dintre noi, pentru că era o durere plină de remuşcare şi ruşine pe care Louis trebuia să le îndure. Când a ajuns acasă de la unchiul nostru şi a înţeles ce se întâmplase, pentru un moment parcă încremenise. In clipa aceea părea că se schimbă din băiatul neatent şi egoist într-un

bărbat - bărbat care s-a trezit în cele din urmă la realitate, înţelegând că trebuia să se schimbe, că în viaţa lui trebuia să se producă o schimbare definitivă. Louis m-a rugat să le povestesc tuturor ce se întâmplase în acea după-amiază. Când am refuzat, a istorisit el întreaga întâmplare, acea josnică poveste a egoismului lipsit de orice scuză, încheind astfel:

- Aşa că, să ştiţi, eu sunt cel care a omorât-o, pentru că nu trebuia s-o las să plece din casă.

Apoi s-a întors înspre tatăl meu, implorându-l să-l pedepsească aspru. Spunea că nu-şi poate cere iertare, pentru că ceea ce făcuse era de neiertat. Drept răspuns, tata l-a îmbrăţişat; ştiam că în acel moment tata şi Louis au început să se înţeleagă mai bine ca niciodată.

- Nu, bietul meu băiat, a spus tata; nu mai ai nevoie de încă o pedeapsă. Du-te acum în prezenţa Tatălui ceresc şi roagă-L să te facă un copil al Lui.

Şi ştiu că Louis aşa a făcut.

Aşteptam în tăcere. Paula fusese legătura de dragoste care ne-a unit pe toţi, nu doar unii pe alţii, ci ne-a unit şi cu Dumnezeu. Ce minunată, ce frumoasă fusese această scurtă viaţă şi cum şi-a revărsat ea dragostea asupra noastră! Mi-am amintit din nou de seara cu clar de lună, când aşezată la aceeaşi margine a patului, ea se ruga, semănând mai mult cu un înger care stătea de vorbă cu Cel care a trimis-o la noi decât cu o fată simplă şi sinceră de la ţară, aşa cum era de fapt.

La un moment dat, uşa s-a deschis încet şi a intrat o sărmană femeie îmbrăcată sărăcăcios, ţinând de mână un băieţel de trei ani. Când ne-a văzut, acesta s-a oprit şi s-a ascuns după fusta mamei sale.

- Intră, hai înăuntru, a îndemnat-o Tereza politicos în timp ce-i conducea pe amândoi la draga mea Paula atât de palidă şi liniştită, care era întinsă în patul ei.

- Oh, Carlito, a exclamat biata femeie, întorcându-se către băieţelul ei şi căzând pe genunchi lângă pat. Cât îmi doresc să-nţelegi! Aceasta este minunata fată care ţi-a salvat viaţa. Ea s-a aruncat în locul tău, acolo sub copitele cailor.
Pe urmă, luând mâinile Paulei într-ale ei, a zis:
- Oh, domnişoară, dacă ai putea să mă auzi! Dacă aş putea să te răsplătesc cumva pentru ceea ce ai făcut pentru băieţelul meu. Oh, chiar nu pot face nimic?
- Ba da, dragă femeie, a zis bătrâna noastră servitoare, şi ochii îi erau înlăcrimaţi, îţi spun eu ce poţi face. Nimic n-ar fi mulţumit-o mai mult pe Paula decât să ştie că L-ai primit pe Domnul Isus ca Domn şi Mântuitor. De asemenea, în următoarele zile l-ai putea învăţa şi dedica pe acest copil în slujba Domnului.
- Promit în mod solemn că aşa voi face dacă îmi spui cum, a zis sărmana femeie.
Astfel, Tereza a avut bucuria de a aduce primul suflet la Mântuitorul nostru.
Cu duioşie, tatăl meu a tăiat două bucle din frumosul păr al dragei mele verişoare, iar când femeia a dat să plece, i-a spus:
- Ia asta şi păstreaz-o ca să-ţi amintească de cea care ţi-a salvat băieţelul; iar aceasta, şi i-a întins cea de-a doua buclă, păstrează asta până când copilul tău va fi destul de mare ca să înţeleagă.
Luându-le din mâna tatălui meu, le-a sărutat în tăcere şi le-a pus în rochia ei, în dreptul inimii, iar apoi, împreună cu micuţul ei, a ieşit încet pe uşă.
Louis plecase cu o misiune specială şi s-a întors repede aducând cu el de la fabrică pe cine căuta. Bietul Breton, urmat de fiii săi şi de ceilalţi „elevi" de la şcoala de seară, au intrat în încăpere unul câte unul, şi s-au oprit stânjeniţi în prag. Apoi, la îndemnul tatălui meu, s-au apropiat de pat pe rând, palizi şi tremurând de emoţie.
- Mă bucur că aţi putut ajunge înainte să vină sfârşitul, a

(Paula
spus tatăl meu, oh, dacă aţi şti cât de mult a ţinut la fiecare dintre voi.
Deodată, Breton n-a mai rezistat şi a început să plângă ca un copil. Când s-a mai liniştit, a spus:
- Chiar azi-dimineaţă am trecut strada cu ea. Părea aşa de fericită, ca o pasăre, când mi-a făcut cu mâna, urându-mi „o zi bună", iar acum, acum o găsesc aici pe moarte.
- Fie ca voia Domnului nostru drag să se împlinească! a spus Tereza.
Bietul Breton şi-a ascuns faţa în mâini, iar la un moment dat, ridicându-şi privirea, a rostit cu umilinţă:
- Ai mare dreptate, Tereza - dar vezi, domnişoara Paula a însemnat mai mult pentru mine decât a însemnat pentru oricare dintre voi. Eram un beţiv şi un tâlhar - un monstru al ticăloşiilor! Am fost dispreţuit, tuturor le era frică de mine, şi pe bună dreptate. Dar în acea zi, acolo, în bucătăria Celestinei, domnişoara nu s-a temut să ia în mâinile ei aceste mâini aspre - aceste mâini care au fost de atâtea ori pătate de crimă şi violenţă - în mâinile ei curate şi albe, ca să-mi spună că mă poate ajuta! Ea este cea care s-a rugat pentru mine când eram în închisoare! Am văzut oameni striviţi în maşinăriile de la fabrică. Am fost martor la moarte în multe feluri îngrozitoare şi n-am vărsat o lacrimă - dar aceasta! - of, domnişoară Paula! Ce n-aş da să fi murit eu în locul tău!
Apoi, tremurând din nou de emoţie, Breton s-a întors şi s-a aplecat spre perete ca să-şi ascundă lacrimile.
La un moment dat, un cutremur a scuturat trupul dragei mele verişoare, iar doctorul Lebon a făcut un pas înainte şi i-a luat mâna:
- Se apropie sfârşitul! a spus el.
Tatăl meu a căzut pe genunchi lângă pat:
- Oh, Doamne, a spus el, îmi doresc să fiu şi eu al Tău; este prea târziu pentru mine?

In acel moment, o mână s-a aşezat pe umărul lui. Era
în prezenţa Lui
189
aceeaşi mână care, cu mulţi ani în urmă, a închis pentru ultima oară ochii soţiei sale. Aceeaşi mână care mereu a supravegheat şi a avut grijă cu credincioşie de copii.
- Domnule! Bunul meu stăpân! a spus Tereza pe un ton plin de dragoste grijulie şi cu un respect mai profund ca niciodată: Nu este prea târziu! El a spus că *Pe cel ce vine la Mine nu-l voi izgoni afară!*
Tata şi-a ridicat privirea:
- Atunci, Tereza, vin la El!
Draga femeie bătrână a căzut în genunchi şi, cu mâinile împreunate, a spus:
- Mulţumesc, Domnul meu drag, că ai răspuns la rugăciunea mea şi la rugăciunile Paulei!
Furtuna trecuse. Când soarele a ieşit de după nori, în grădiniţele „Căsuţelor Roşii" de pe strada noastră florile şi-au ridicat din nou capul, iar păsările au început să cânte.
La un moment dat s-a auzit un oftat uşor ce venea dinspre făptura din pat. Doctorul Lebon a dat din cap şi s-a întors. Misiunea lui se încheiase. Păstorul cel bun Şi-a luat mielul obosit în mâinile Sale.
Apoi, o voce gravă s-a auzit spunând:
Dacă un grăunte de grâu, care a căzut pe pământ, nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce multă roadă.
Am recunoscut îndată glasul - era al Celestinei.

FĂUU

/^n casa iine^familii din Franţa de altădată, sosește Paula, o *ţ_S* micuţă *vkfwozră* orfană, venita

din sătucul Villar aşezat în Valea Waldensiană.

şese b vîaţa foarte modestă, trăind înconjurată de)re, oimiepuri, da care avea grijă, Paula a ajuns să-L cu:noască şi să-L iubeascSkpe DomncTIşujfiL să citească Scriptura. Domnul ei şi Cuvântul Lurlunt m cei|03HBL Sa∗e' a?a că pentru Paula este foarte important aciim să îrjjijramişeaswi şi altora această veste bună, tot atât de important cl^i amil sau hrana de care are nevoie peintru a trăi.

/^T^reocuparea Paulei complică li#urile, dar în cele dirj urmă aceasta \zs va aduce reale beneficii, căgpn.,.cass verişorilor ej „religia" este
un subiect despre care nu au voi|^p[vorbeaso|| care nu feste niciodată
menţionat, şi în curând
preţioasa ei Biblie.

f)i n

inte^jtice crţar să mai citească din
preocupare faţă de cei din *jm*^ farmecul
y-^/jmn permanent

t~S şi atitudinea ei Jpetenoasă, veselă, dragostea pe tare o revărsă asupra fiecărei persoane care îi iese în cale, Paula câştigă iriimile tuturor, atât a familiei, cât şi ;a vecinilor, şi produce multe schimbări în orăşelul francez situat pe şoseaua ce merge de la Roueryrfjffe CWSftnetal.

DITURA
ACLIA
vvw.faclia.ro

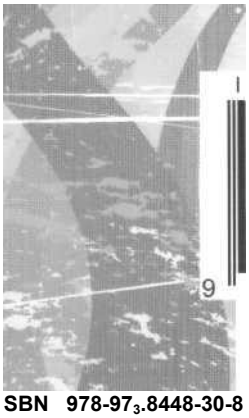

SBN 978-973.8448-30-8
IIII 111111111111 HM 789738H44j308

BPM

din,

'enâiei

casa imejf familii „din Franţa de altădată, soseşte Paula, o ţ >^~ micuţă verijfoară orfană, veniiş. din sătucul Villar aşezat în Valea Waldensiană. I ; [J j
gese o viaţa foarte modestă, trăind înconjurată de x3re, onjăjdepuri, de care avea grijă, Paula a ajuns să-L cunoască şi să-L iubeasct-..|>c DomîiuflşHg^să citească Scriptura. Domnul ei şi Cuvântul Lui sunt în cerjpHSHkdsale, aşa că pentru Paula este foarte important acum să îftj|Kfftaşeas8| şi altora această veste bună, tot atât de important ca şi atfful sau hrana de care are nevoie pentru a trăi.

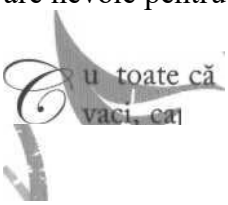

reocuparea Paulei complică lufshirile, dar în cele din urmă aceasta va aduce reale beneficii, căci în casa verişorilor ei „religia" este un subiect despre care nu au voiwivorbeasc^, care nu este niciodată menţionat, şi în curând Paulei i se interzice chiar să mai citească din preţioasa ei Biblie.

>ru n permanenţipi preocupare faţă de cei din jur, farmecul şi atitudinea ci prietenoasă, veselă, dragostea pe care o revărsă asupra fiecărei persoane care îi iese în cale, Paula câştigă inimile tuturor, atât a familiei, cât şi a vecinilor, şi produce multe schimbări în orăşelul francez situat pe şoseaua ce merge de la Rouen spr<? ffenetal.

DITURA
ACLIA
ww.faclia.ro

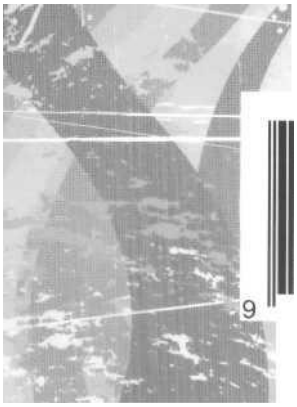

ISBN 978-973-8448-30-8

2450

IUI IUI
789738[il]448308

'Silişi